

”VARTIJANA AJATUSTEN OVELLA”

Kognitiivisen dissonanssin syntyminen ja vähentäminen Kristillisessä
Tieteessä

Lauri Savonen
Uskontotieteen pro gradu -tutkielma
Tammikuu 2016

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Uskontotiede	
Tekijä – Författare Lauri Savonen			
Työn nimi – Arbetets titel ”Vartijana ajatusten ovella” – Kognitiivisen dissonanssin syntyminen ja vähentäminen Kristillisessä Tieteessä			
Oppiaine – Läroämne Uskontotiede			
Työn laji – Arbetets art pro gradu -tutkielma		Aika – Datum Tammikuu 2016	Sivumäärä – Sidoantal 82
Tiivistelmä – Referat <p>Kristillinen Tiede on 1800-luvun lopulla Yhdysvalloissa alkunsa saanut uskonnollinen liike. Sen keskeisintä toimintaa on sairauksista parantuminen tieteellisen rukoilun avulla, mikä kuitenkin ajaa liikkeen jäsenet usein sisäisiin ristiriitatilanteisiin.</p> <p>Tutkimuskysymyksinä tässä työssä ovat: ”miten kognitiivinen dissonanssi syntyy Kristillisessä Tieteessä?” ja ”miten Kristillisen Tieteen harjoittaja ratkaisee dissonanssit niin, että hän saa ylläpidettyä Kristillisen Tieteen omana maailmankatsomuksenaan?” Tutkimuksen teoreettisena kehyksenä on kognitiivisen dissonanssin teoria. Työssä käytetään teoreettista mallia, joka on yhdistelmä Leon Festingerin ja Elliot Aronsonin kognitiivisen dissonanssin teorioita.</p> <p>Analyysissa tarkastellaan 54 todistuskirjoitusta, jotka ovat ilmestyneet vuoden 2014 <i>The Christian Science Journal</i> -lehdissä. Tutkimuksen metodina on teoriaohjaava sisällönanalyysi.</p> <p>Dissonanssia aiheuttava informaatio on jaettu kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä dissonanssit syntyvät siitä, kun Kristillinen Tiede ei ole yhteensopiva aistihavaintojen, ajatusten, tunteiden tai maallisen maailmankuvan ja sekulaarin lääketieteen kanssa. Toisessa ryhmässä dissonanssit syntyvät silloin, kun Kristillinen Tiede ei toimi vaikka sen pitäisi.</p> <p>Dissonanssia vähennetään uusilla kognitioilla, jotka liittyvät oireilun syihin ja kysymykseen siitä, miksi Kristillinen Tiede ei ole vielä toiminut. Monesti nämä johtavat toiminnan muutokseen. Dissonanssia vähennetään myös heikentämällä sairauden uhkaavuutta ja arvostusta omaa fyysistä terveyttä kohtaan tai yhdistämällä ristiriitaiset elementit toisiinsa ylemmän kattokäsitteen alle. Useassa todistuksessa kirjoittaja saa ongelmiinsa sosiaalista tukea. Jokaisen kirjoituksen ongelmat ratkeavat viimeistään oireiden poistuttua.</p> <p>Oireiluun liittyvät dissonanssitilanteet saavat todistuskirjoitusten kirjoittajat harjoittamaan Kristillistä Tiedettä kokonaisvaltaisemmin ja sairaskokemus saa heidät usein syvenemään uskossaan.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Kristillinen Tiede, parantaminen, kognitiivinen dissonanssi, rukous, uskontotiede, sosiaalipsykologia.			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto.			
Muita tietoja			

Sisällys

1 Johdanto.....	2
2 Kristillinen Tiede.....	6
2.1 Kristillinen Tiede historiasta nykypäivään.....	6
2.1.1 Mary Baker Eddy.....	6
2.1.2 Kristillisen Tieteen kasvu.....	10
2.1.3 Jäsenmäärän hiipuminen.....	11
2.2 Kristillisen Tieteen oppi.....	13
2.3 Kristillisen Tieteen organisaatio ja praktikot.....	17
2.4 Kristillinen Tiede ja sekulaari lääketiede.....	20
3 Tutkimuksen toteuttaminen.....	22
3.1 Kristillisen Tieteen todistuskirjoitukset.....	22
3.2 Kognitiivisen dissonanssin teoria.....	27
3.2.1 Teorian yleinen sisältö.....	27
3.2.2 Myöhempiä kehityssuuntia.....	30
3.2.3 Kognitiivinen dissonanssi ja uskonto.....	33
3.2.4 Kognitiivinen dissonanssi tässä tutkimuksessa.....	35
3.3 Sisällönanalyysi metodina ja tutkimuksen kulku.....	36
4 Dissonanssin syntyminen.....	38
4.1 Luja ja julkinen vakaumus.....	38
4.2 Vaatimus ristiriitainformaatiosta.....	39
4.2.1 Taipumus uskoa aineelliseen.....	39
4.2.2 Kun Kristillinen Tiede ei auta.....	46
5 Dissonanssin vähentäminen.....	49
5.1 Dissonanssiin vaikuttavien elementtien muuttaminen.....	50
5.1.1 Ympäristöllisen elementin muuttaminen.....	50
5.1.2 Vakaumuksen kasvu.....	51
5.2 Uusien kognitioiden lisääminen.....	53
5.3 Dissonanssielementtien tärkeyden heikentäminen.....	58
5.4 Elementtien yhdistäminen transsendenssin alle.....	59
5.5 Ristiriitainformaation todenperäisyyden kieltäminen.....	61
5.6 Sosiaalisen tuen merkitys.....	63

6 Tulokset ja yhteenveto	67
6.1 Dissonanssin syntyminen ja vähentäminen	67
6.2 Vakaumuksen vahvistus osana Kristillistä Tiedettä.....	70
6.3 Tulosten luotettavuuden arviointi.....	71
6.4 Tulevat tutkimukset?	73
Lähde- ja kirjallisuusluettelo.....	75
Aineisto.....	75
Internetlähteet ja kirjallisuus.....	75
Termit	81

Olemisen tieteellinen selitys:

“Aineessa ei ole elämää, totuutta, älyä eikä substanssia. Kaikki on ääretöntä Mieltä ja sen ääretöntä ilmausta, sillä Jumala on kaikki-kaikessa. Henki on kuolematon Totuus; aine on kuolevaista erhettä. Henki on todellinen ja ikuinen; aine on epätodellista ja ajallista. Henki on Jumala, ja ihminen on Hänen kuvansa ja kaltaisensa. Näin ollen ihminen ei ole aineellinen; hän on henkinen.”

– Mary Baker Eddy

1 Johdanto

Mitä jos Jeesus ei parantanutkaan sairaita jumalallisuudellaan, vaan sen sijaan käytti jotakin tieteellistä parannusmenetelmää, jota osasivat käyttää myös ensimmäiset opetuslapset Apostolien Teoissa? Mitä jos tuo sama parannusmenetelmä voitaisiin löytää uudelleen ja ottaa käyttöön nykyaikana? Tällaiset kysymykset ajoivat Mary Baker Eddyn 1800-luvun jälkipuoliskolla tutkimaan huolella Raamattua ja laajaa kirjoa erilaisia tarjolla olevia parantamismenetelmiä.¹ Työnsä tuloksena hän perusti Bostoniin ensimmäisen Kristillisen Tieteen kirkon, yhteisön, joka rakentui Eddyn löytämän jumalallisen parantumistieteen ympärille.²

Nimensä mukaisesti Kristillisen Tieteen jäsenet kokevat itse olevansa kristittyjä, vaikka liikkeen opit eroavat paljon kristillisistä opeista. Hallitsevimpina ja näkyvimpinä oppeina ovat aineellisen maailman olemassaolon kieltäminen kokonaan ja Mary Baker Eddyn kirja *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun*, joka on nostettu pyhäksi kirjaksi käytettäväksi yhdessä Raamatun kanssa.³

Kristillisen Tieteen toimintamekanismi on suoraan johdettavissa liikkeen opista maailman todellisesta aineettomasta luonteesta. Kristillinen Tiede on liikkeen mukaan ylimmäistä mahdollista tiedettä, joka perustuu jumalallisiin lainalaisuuksiin ja toimii niiden mukaan. Näin Kristillisen Tieteen erottaa maallisesta tieteestä se, että siinä missä profaani tiede pohjautuu aineellisen maailman havaintoihin, on Kristillinen Tiede johdettu suoraan pyhistä ja henkisistä periaatteista. Tieteellinen rukoilu ja sen mukanaan tuomat parantumiset ovat liikkeen keskeisintä antia ja sen suosio oli erityisesti alkuaikoina vahvasti tämän tehokkaan parantumistoiminnan ansiota.⁴ Kristillisen Tieteen harjoittajista käytetään usein nimitystä Kristillinen Tieteilijä, tai Kristitty Tieteilijä (*Christian Scientist*).

Kristillisen Tieteen maailmankuva ei ole ongelmaton. Se ei ole aina yhteen sopiva tavanomaisten arkikokemusten kanssa ja kohtaa ongelmia esimerkiksi alati kehittyvän lääketieteen kanssa. Tässä työssä tutkin ristiriitoja, joita Kristillinen

¹ Manchester 2013.

² Vaikka englannin kielessä ja erityisesti yhteisön omissa julkaisuissa ne erotetaan, käytän itse tässä työssä termiä ”Kristillinen Tiede” tarkoittaen sekä Kristillisen Tieteen kirkkoa (*Christian Science church*) että sen harjoittamaa Kristillisen Tieteen parantumismenetelmää (*Christian Science healing*).

³ Teinonen 1965, 78. Muita kristillisistä kirkoista erottavia oppeja ovat esimerkiksi kolminaisuusopin hylkääminen ja syntiinlankeemuksen kieltäminen (Eddy 1987, 472, 515, 529–530).

⁴ Stark 1996, 195–196.

Tieteilijä voi maailmankatsomuksensa vuoksi tuntea monissa vahinko- ja sairastapauksissa. Miten oppiin vihkiytynyt henkilö selviää näistä ristiriidoista tai muista epäonnistumisen kokemuksista, kun Kristillinen Tiede ei toimikaan odotetun tehokkaasti? Työn tutkimuskysymyksinä ovat: ”Miten dissonanssit syntyvät Kristillisen Tieteen sisällä?” ja ”miten Kristillisen Tieteen harjoittaja ratkaisee dissonanssit niin, että hän saa ylläpidettyä Kristillisen Tieteen omana maailmankatsomuksenaan?”

Tutkimuksen teoriana on Leon Festingerin vuonna 1957 esittämä sosiaalipsykologinen kognitiivisen dissonanssin teoria. Sen keskeinen havainto on, että ihminen joutuu normaalissa elämässään jatkuvasti erilaisiin tilanteisiin, joissa vähintään kaksi keskenään ristiriidassa olevaa kognitiota luovat epämukavuustilan, joka ihmisen on saatava vähennettyä tavalla tai toisella.⁵ Tällaisia ristiriitatilanteita Kristillinen Tiede luo arkielämään jatkuvasti, koska sen maailmankatsomus on ristiriidassa aistihavaintojen ja sekulaarin maailmankuvan kanssa.⁶ Mielenkiinto ei ole kysymyksessä ”toimiiko kognitiivisen dissonanssin teoria Kristillisessä Tieteessä?”, sillä tällainen tutkimus ei luultavasti tuottaisi juurikaan uutta tietoa. Sen sijaan tärkeämpää on kysyä ”miten kognitiivinen dissonanssi vaikuttaa Kristillisessä Tieteessä?” Tavoitteena on näin saada selville jotakin Kristillisestä Tieteestä ja sen jäsenten elämistä.

Tutkimuksen aineisto koostuu *The Christian Science Journal* -lehden sisältämistä todistuskirjoituksista. Nämä ovat liikkeen jäsenten kirjoituksia Kristillisen Tieteen tehosta ja Jumalan rakkaudesta omassa elämässään. Lehti on liikkeen oma julkaisu ja se ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1883. Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa englannin kielellä ja toimitetaan ympäri maailmaa liikkeen omiin lukusaleihin ja joukolle kestotilaaajia. Todistukset ovat dokumentteja Kristillisten Tieteilijöiden kokemista sairastumisista ja parantumisista. Aineistoa tutkin teoriaohjaavan sisällönanalyysin kautta.

Aikaisempaa suomenkielistä tutkimusta Kristillisestä Tieteestä on tehty vähän. Yksi harvoista, jota on tässäkin työssä käytetty lähteenä, on Seppo A. Teinosen *Nykyajan lahkot*, sekin jo vuodelta 1965. Englanninkielisessä maailmassa ja erityisesti USA:ssa, jossa Kristillisen Tieteen jäseniä on kaikista eniten⁷, tutkimusta on tehty paljon. Tutkimusten keskipisteenä on ollut yleisimmin

⁵ Festinger 1957, 2–3.

⁶ Manca 2013, 792.

⁷ Yksiselitteistä tilastoa on tästä vaikea saada, sillä yhteisö ei pidä kirjaa jäsentensä lukumäärästä. Arvioita on kuitenkin olemassa. Niihin palaan myöhemmin luvussa 2.1.3.

Kristillisen Tieteen perustaja Mary Baker Eddy, jonka elämän vaiheista ja ajattelun kehityksestä löytyy runsaasti kirjallisuutta.⁸ Tutkimusta on tehty myös itse kirkosta ja sen julkaisuista, erityisesti kirkon tekstikirjasta *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun*.⁹

Kristillisen Tieteen todistuskirjoituksia on tutkittu myös aikaisemmin. Eräs varhainen tutkimus on R. W. Englandin ”Some Aspects of Christian Science as Reflected in Letters of Testimony” vuodelta 1954. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin viittäsatua todistusta *The Christian Science Journal* -lehdestä vuosilta 1929, 1939, 1940 ja 1946. Tutkimuksessa haluttiin todistuskirjoitusten kautta saada tietoa Kristillisen Tieteen jäsenyydestä, dynamiikasta ja ilmenemismuodoista.¹⁰

Kognitiivisen dissonanssin ja Kristillisen Tieteen yhdistävistä tutkimuksista onnistuin löytämään Tera Mancan tutkimuksen: ”Medicine and Spiritual Healing Within a Region of Canada: Preliminary Findings Concerning Christian Scientists’ Healthcare Practices”. Siitä huolimatta, että tutkimuksen pääpaino oli saada haastatteluilla tietoa Kristillisten Tieteilijöiden valitsemista terveydenhuollon muodoista, käsiteltiin siinä myös kognitiivista dissonanssia. Dissonanssi nimittäin liittyy olennaisesti sopivan hoitomuodon valintaan.¹¹

Tutkimusta on tehty myös Kristillisen Tieteen sisältä käsin. Tällaisesta esimerkkinä on kirkon julkaisukomitean vuoden 1989 tutkimus: ”An empirical analysis of medical evidence in christian science testimonies of healing 1969-1988”. Vaikka tätä tutkimusta ei nimestään huolimatta voi pitää lääketieteellisellä tasolla pätevänä, sisältää se hyödyllistä tietoa Kristillisen Tieteen julkaisujen todistuskirjoituksista.

Kognitiivinen dissonanssi oli teoriana elävimmillään 1960- ja -70 -luvulla.¹² Kristillisen Tieteen jäsenmäärä puolestaan on ollut tasaisessa laskussa suurin piirtein toisen maailmansodan ajoista lähtien.¹³ Tästä näkökulmasta katsottuna kognitiivisen dissonanssin ja Kristillisen Tieteen yhdistäminen tutkimuksessa on jotakin sellaista, mikä olisi ollut ajankohtaisempaa tehdä jo vuosikymmeniä sitten.

⁸ Tällaisia tutkimuksia on esimerkiksi Robert Peel: *Mary Baker Eddy*, Robert David Thomas: *With Bleeding Footsteps: Mary Baker Eddy’s Path to Religious Leadership*, Gillian Gill: *Mary Baker Eddy*, Julius Silberger Jr: *Mary Baker Eddy* ja Stephen Gottschalk: *Rolling Away the Stone: Mary Baker Eddy’s Challenge to Materialism*.

⁹ Näistä esimerkkeinä: Charles Braden: *Christian Science Today*, William Dana Orcutt, *Mary Baker Eddy and Her Books*, Stephen Gottschalk: *The Emergence of Christian Science in American Religious Life* ja Robert Peel: *Christian Science: Its Encounter with American Culture*.

¹⁰ England 1956, 448–449.

¹¹ Manca 2013, 789, 792.

¹² Aronson 1992, 306.

¹³ Stark 1998, 191.

Koska Kristillisestä Tieteestä on suomeksi tehty niin vähän tutkimusta, on tälle työlle silti olemassa paikka suomenkielisessä tiedeyhteisössä.

Aloitan tutkimuksen esittämällä luvussa kaksi huolellisesti Kristillisen Tieteen historian, opillisen sisällön ja sen organisaation toiminnan. Koska suomenkielistä Kristillisen Tieteen tutkimusta on olemassa niin vähän, olen kirjoittanut tämän luvun tarkoituksella selvästi laajemmaksi, kuin mihin tutkimuskysymykseni muutoin antaisivat syytä. Luku alkaa Kristillisen Tieteen perustajasta Mary Baker Eddystä, jonka elämään, ajatuksiin ja toimintaan koko liikkeen olemassaolo ja menetelmä perustuvat.

Luvussa kolme kerron enemmän tutkimuksen toteutuksesta, käyttämästäni aineistosta ja sen erityispiirteistä sekä teoriasta ja metodista. Tuon aineistosta esille kaiken sellaisen informaation, jota vaaditaan analyysin kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. Aineiston jälkeen esittelen kognitiivisen dissonanssin alkuperäisteorian, Elliot Aronsonin itsekonsistenssiteorian ja Festingerin *When prophecy fails* -kirjassa esittämän viiden kohdan dissonanssimallin. Näistä olen rakentanut oman teoreettisen mallin, jota sovellan tämän työn analyysissä. Esittelen myös Robert Abelsonin teorian ylemmän tai yliluonnollisen elementin puoleen kääntymisestä dissonanssin vähentämisen keinona.

Luvut neljä ja viisi ovat työn analyysiluvut. Näistä ensimmäisessä tarkastelen, millaista dissonanssia todistuskirjoituksista on löydettävissä ja miten se on syntynyt? Sisällönanalyysin kautta olen jakanut todistuskirjoitusten ristiriidat kahteen eri dissonanssitilanteeseen niiden pääasiallisen ristiriitainformaation mukaan. Luvussa viisi vastaan siihen, minkälaisia dissonanssin vähentämisen keinoja todistuskirjoituksissa esiintyy? Miten ja millaisissa tilanteissa niitä käytetään? Millä tavoilla ne onnistuvat vähentämään ristiriitainformaation synnyttämää epämukavuutta? Tämän lisäksi tarkastelen sosiaalisen tuen merkitystä osana dissonanssin ratkaisemista.

Analyysiluvuissa on todistuskirjoituksista suuri määrä tekstinäytteitä, joiden avulla tuon esille, kuinka havaintoni näkyvät aineistossa. Lainausten tehtävänä on tarjota lukijalle selkeämpi kuva niistä ajatusoperaatioista, jotka ovat johtaneet tutkimukseni lopputuloksiin. Lainattu kohta on esimerkki. Esittämäni päätelmät ovat syntyneet koko aineistosta ja niitä tukee suuri määrä muitakin kohtia useasta eri todistuskirjoituksesta. Lainattuja kohtia ei ole käännetty englannista suomeksi, vaan ne esiintyvät samanlaisina kuin aineistossa.

Luvussa kuusi esittelen analyysin tulokset. Ensiksi esittelen dissonanssien syntymiseen ja vähentämiseen liittyvät havainnot. Tämän jälkeen tuon esiin oman johtopäätökseni siitä, kuinka Kristillinen Tiede maailmankatsomuksena ei ole yksinomaan ristiriitainformaation uhkaama, vaan joka päinvastoin pystyy käyttämään ristiriitainformaatiota myös hyödykseen. Arvioin samassa luvussa myös omien tulosteni luotettavuutta, nostamalla uudestaan esiin aineiston erityispiirteet ja vertaamalla havaintojani aikaisempaan tutkimukseen. Lisäksi pohdin mahdollisia tulevia tutkimuksia, joita tämän työn aihepiiristä voisi vielä tehdä.

2 Kristillinen Tiede

2.1 *Kristillinen Tiede historiasta nykypäivään*

2.1.1 Mary Baker Eddy

Kristillisen Tieteen perustaja Mary Baker Eddy¹⁴ syntyi Bow:n pikkukaupungissa, New Hampshiressa 18. heinäkuuta 1821.¹⁵ Mary oli kuusilapsisen perheen nuorimmainen. Maryn isä Mark Baker oli varakas maanviljelijä ja ankara kalvinisti, mikä heijastui suoraan perheen arkeen ja toimintaan paikallisseurakunnassa. Maryn isän voimakkaalla kalvinismilla oli osansa Maryn omien teologisten pohdintojen syntymisessä. Alusta asti erityisen ongelmallisena ajatuksena Mary piti predestinaatio-oppia, joka hänen täytyi kuitenkin ulkoisesti hyväksyä, kun hänet liitettiin seurakuntaan vuonna 1838.¹⁶

Jo nuorena Mary kärsi hermostollisista häiriöistä ja hän sairasti useasti joskus jopa pitkiä aikoja. Sairastelunsa takia hän ei pystynyt käymään koulua normaaliin tahtiin.¹⁷ Tämän vuoksi Mary luki ja opiskeli paljon kotona.¹⁸ Tavoitteenaan Marylla oli kirjailijan ura, ja hän kirjoitti nuorena paljon. Hänen runojaan sekä

¹⁴ Mary Baker Eddyn sukunimi vaihtui hänen elämänsä aikana kolmen avioliiton vuoksi useaan kertaan. Tästä johtuen viitataan häneen luvussa kaksi pelkällä etunimellä ”Mary”.

¹⁵ Schoepflin 2003, 17; Gottschalk 2011, 10.

¹⁶ Anker 1999, 37.

¹⁷ Teinonen 1965, 75; Anker 1999, 38.

¹⁸ Schoepflin 2003, 18.

kertomuksiaan julkaistiin jopa paikallisissa sanomalehdissä.¹⁹ Nuoruusvuosinaan Marya opetti kotona hänen läheisin veljensä Albert, joka opiskeli lakia Dartmouthin yliopistossa. Aina mahdollisuuden tullen Albert kävi kotona tukemassa Maryn kiinnostusta erityisesti kirjallisuutta kohtaan.²⁰

Maryn elämän alkupuoli ei ollut helppo. Hänen maailmaansa järkytti Albert-veljen kuolema vuonna 1841. Tätä seurasi kaksi vuotta myöhemmin Maryn ensimmäisen aviomiehen kuolema vain puolen vuoden avioliiton jälkeen, muutamaa kuukautta ennen heidän yhteisen lapsensa syntymää. Vähävaraisena ja terveydeltään heikkona Mary joutui antamaan lapsensa sijaiskotiin. Takaiskut jatkuivat Maryn äidin kuollessa 1849.²¹ Vuonna 1853 onni näytti kääntyneen hyvään suuntaan Maryn solmiessa avioliiton Daniel Pattersonin kanssa. Liitto ei ollut kuitenkaan onnistunut ja se päättyi avioeroon 20 vuotta myöhemmin.²²

Mary oli sairastelunsa vuoksi aloittanut jo 1830-luvulla Sylvester Grahamin kehittämän erityisdieetin.²³ Koska Maryn terveydentila heikkeni tästä huolimatta jatkuvasti, hän alkoi tutkia useampia erilaisia vaihtoehtoisia lääketieteellisiä menetelmiä, kuten esimerkiksi homeopatiaa ja hydropatiaa.^{24,25} 1860-luvun alussa hän kääntyi quimbyismin puoleen. Mainen Portlandissa parannustoimintaa harjoittava Phineas P Quimby oli tullut kuuluisaksi kehittämällään menetelmällä, jonka mukaan sairauksien pohjimmaisina syinä olivat pelko ja muut vääränlaiset uskomukset. Koska sairauksien alkuperä ei quimbyismin mukaan ollut biologinen, voitiin sairaudet poistaa vaikuttamalla potilaisiin yksinomaan sielullisesti.²⁶

Vaikka Quimbyn parannusmenetelmät tekivät Maryyn suuren vaikutuksen, hän ei pitänyt niitä vielä täysin riittävinä. Suurin ongelma Marylle oli edelleen se, ettei hän pystynyt Quimbyn menetelmillä parantamaan itse itseään kotiooloissa. Quimbyn hoidossa Maryn terveydentila parani väliaikaisesti, mutta sairastelu jatkui aina hänen kotiin palaamisensa myötä.²⁷

Maryn elämän suurin käännepointe tapahtui tammikuussa 1866 hänen liukastuessaan jäisellä kadulla Lynnissä, Massachusettsissa. Phineas Quimby oli

¹⁹ Schoepflin 2003, 18; Teinonen 1965, 75.

²⁰ Anker 1999, 38; Manchester 2013.

²¹ Paulson 2014, 285; Schoepflin 2003, 20–21.

²² Teinonen 1965, 76.

²³ Schoepflin 2003, 18.

²⁴ *Hydropatia (Hydrophathy, Water cure)* on parannuskeino, joka perustuu runsaaseen veden käyttöön sekä ulkoisesti että sisäisesti.

²⁵ Stephen 2011, 11; Schoepflin 2003, 22.

²⁶ Teinonen 1965, 76.

²⁷ Manchester 2013; Teinonen 1965, 76.

kuollut alle kuukautta aikaisemmin, eikä Mary voinut enää kääntyä hänen puoleensa.²⁸ Mary koki olleensa lähellä kuolemaa.²⁹ Sairasvuoteellaan lukiessaan Jeesuksen parantamiskertomusta Markuksen evankeliumin kolmannesta luvusta Mary tunsi lämmön ja voiman virtaavan lävitsensä. Noustessaan ylös vuoteeltaan hän huomasi parantuneensa kaikista vammoistaan.³⁰ Tämä voimakas ja yllättävä parannus antoi Maryn koko elämälle uuden suunnan.³¹ Tästä tapahtumasta voidaan katsoa Kristillisen Tieteen taipaleen alkaneen.³²

Parantumiskokemuksensa jälkeisinä vuosina Mary kehitti omaa järjestelmäänsä, jossa hän yhdisti Quimbyn ajatuksia omiin kristillisiin näkemyksiinsä Jumalasta, synnistä ja sairaudesta.³³ Oman parantamistoimintansa hän aloitti vielä saman vuoden aikana yhdessä oppilaansa Richard Kennedyn kanssa.³⁴ Vuonna 1870 hän julkaisi ensimmäisen menetelmästään kertovan kirjan *The Science of Man*, jossa hän vielä kutsuu menetelmäänsä nimellä *Metaphysical Science*. Näinä vuosina Mary opetti menetelmäänsä joukolle oppilaita, aluksi sadan dollarin ja lopuksi kolmen sadan dollarin kurssihinnalla.³⁵ Kurssien pitäminen oli Marylle suuri taloudellinen menestys.³⁶

Vuonna 1875 ilmestyi Maryn uran suurin teos *Tiede ja terveys (Science and Health)*, joka ilmestyi myöhemmin laajennettuna nimellä *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun (Science and Health with Key to the Scriptures)*. Kirjan ensimmäinen painos meni kaupaksi erittäin huonosti, ja vaikka kirjoja myytiin parhaimmillaan vain yhden dollarin hintaan, kesti tuhannen niteen jakaminen puolitoista vuotta.³⁷ Mary jatkoi kirjan tekstin muokkaamista koko loppuikänsä ajan. Hän sanoi kirjan olevan välttämätön apuväline Raamatun tekstien oikeanlaiseen ymmärtämiseen.³⁸ Viimeisin versio tästä Kristillisen Tieteen

²⁸ Schoepflin 2003, 23.

²⁹ Kristilliselle Tieteelle tuntuu olevan tärkeää korostaa, että Maryn kaatumisesta saadut vammat olivat erityisen vaikeita, eivätkä lääkärit antaneet Marylle juuri elinaikaa. (Esim. Manchester 2013 & Paulson 2014, 285). Tosin esimerkiksi Teinonen kertoo että lääkärit eivät pitäneet vammoja erityisen vakavina (Teinonen 1965, 75).

³⁰ Manchester 2013.

³¹ Gottschalk 2011, 11.

³² Teinonen 1965, 77.

³³ Schoepflin 2003, 24; Teinonen 1965, 78.

³⁴ Teinonen 1965, 78.

³⁵ Schoepflin 2003, 25–26; Ne jotka kävivät ensimmäisen kurssin vain sadan dollarin hinnalla, sitoutuivat maksamaan yhden prosentin kaikista parantamisen tuotoistaan Marylle.

³⁶ Schoepflin 2003, 26.

³⁷ Ib., 30.

³⁸ Stark 1998, 195.

tekstikirjasta on vuodelta 1910 ja sitä pidetään liikkeen piirissä yhä erehtymättömänä.³⁹

Vuonna 1876 Mary perusti Kristillisen Tieteilijän Seuran (*Christian Scientist Association*). Vuonna 1879 kaksikymmentäkuusi seuran jäsentä perusti Lynniin ensimmäisen Kristillisen Tieteen kirkon ja valitsi Maryn toimimaan sen pastorina.⁴⁰ Alussa kokoontumiset järjestettiin jäsenten kodeissa, eikä tavallisessa sunnuntaipalvelussa ollut kymmentäkään osallistujaa. Alku oli vaikea ja vuonna 1881 lähes kolmannes jäsenistä erosi liikkeestä yhteisellä kirjeellä. Syiksi ilmoitettiin Maryn ”tekopyhyys” ja ”rakkaus rahaa kohtaan”. Tämä sai Maryn muuttamaan Bostoniin, jossa kirkon jäsenmäärä alkoi kasvaa vauhdilla.⁴¹

Mary perusti vuonna 1882 Massachusettsin metafyyssisen yliopiston (*Massachusetts Metapsysical College*) ja ryhtyi siellä obstetriikan, metafysiikan ja Kristillisen Tieteen professoriksi (*Professor of Obstetrics, Metaphysics and Christian Science*). Koulutus tarjosi kursseja kolmeen eriasteiseen tutkintoon, *C.S.B. – Bachelor of Christian Science, C.S.D. – Doctor of Christian Science* ja korkeimpana mahdollisena *D.S.D – Doctor of Divine Science*. Yliopisto oli olemassa seitsemän vuotta, joiden aikana noin tuhat oppilasta sai koulutuksen sen kautta. Käytettyjä oppikirjoja laitoksessa oli vain kaksi: *Tiede ja terveys* ja *Raamattu*.⁴² C.S.B–tutkinto on edelleen mahdollista suorittaa ja se löytyy yli kahdeltasadalta Kristillisen Tieteen praktikolta.⁴³

Vaikka Mary kärsi elämänsä viimeisinä vuosina yhä vaikeasta sairastelusta, toipui hän niistä usein hämmästyttävällä nopeudella ja oli täynnä voimaa ja jaksamista kohdata uusia työmääriä.⁴⁴ Maryn kuolema vuonna 1910 ei haitannut kirkon toimintaa, sillä hän oli ehtinyt luoda sille vahvan perustuksen ja toimivan organisaation.⁴⁵ Maryn kuollessa Kristillisen Tieteen seurakuntia oli ehditty perustaa jo yli 600.⁴⁶

³⁹ Teinonen 1965, 78.

⁴⁰ Eddy 1936 17–18; Schoepflin 2003, 31; Teinonen 1965, 79.

⁴¹ Stark 1998, 189.

⁴² Schoepflin 2003, 46–48.

⁴³ The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information.

⁴⁴ Gottschalk 2011, 20.

⁴⁵ Teinonen 1965, 80.

⁴⁶ Stark 1998, 190.

2.1.2 Kristillisen Tieteen kasvu

Kirkon perustamista seuranneiden vuosikymmenten aikana liike kasvoi nopeasti. Se houkutteli erityisesti piiriinsä protestantteja, jotka Maryn tavoin olivat kokeneet elämänsä aikana erilaisia kärsimyksiä ja olivat tyytymättömiä kirkkonsa antamiin vastauksiin Jumalasta ja pahan ongelmasta.⁴⁷ Uusista jäsenistä moni oli liittynyt kirkkoon koettuaan fyysisen parannuksen Kristillisen Tieteen kautta tai nähtyään sen tapahtuvan jollekulle läheiselleen.⁴⁸

Vuonna 1906 kirkon jäsenmäärä oli jo 85 717.⁴⁹ Yhdysvaltojen kokonaismittakaavassa määrä oli vielä pieni, mutta kuitenkin poikkeuksellinen siihen nähden, kuinka nuoresta uskonnollisesta liikkeestä oli kyse. Jäsenmäärä jatkoi voimakasta nousuaan, ja 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenten aikana Kristillinen Tiede oli Yhdysvaltojen nopeimmin kasvava uskonnollinen liike.⁵⁰ Kasvu näkyi hyvin Maryn parannustoimintaan perehtyneiden rukouspraktikkojen määrässä. Vuonna 1913 heitä oli maailmanlaajuisesti 5394. Määrä kaksinkertaistui vuoteen 1934 mennessä 10 775 praktikkoon.⁵¹

Kaikista eniten tuore kirkko veti puoleensa naisia ja heitä oli 72 prosenttia jäsenistä. Naisten osuus Kristillisen Tieteen praktikoista oli vielä suurempi. Vuonna 1890 heitä oli noin viisi kertaa enemmän kuin miehiä. Tämä suhde ei kuitenkaan ollut vain kirkon alkuajan ilmentymä, vaan esimerkiksi 1970-luvun alussa naispraktikkoja oli kahdeksan kertaa enemmän kuin heidän miespuoleisia kollegoitaan.⁵² England ehdotti vuoden 1956 tutkimuksessaan, että Kristillisen Tieteen parannus on naisille suuremmassa roolissa kuin miehille. Kristillisen Tieteen teho menetelmänä ja omakohtaiset parannuskokemukset ovat näin siis olleet naisille suurempi syy liittyä kirkon jäseneksi.⁵³

Nykymuotoinen organisaatio Kristilliselle Tieteelle syntyi syyskuussa 1892 Maryn järjestäessä kirkkonsa organisaation uudelleen kahdentoista oppilaansa avulla. Tässä yhteydessä Bostonin kirkko nimettiin liikkeen äitikirkoksi ja muiden paikkojen toimipisteet sen haaroiksi. Äitikirkon manuaali (*The Manual of The*

⁴⁷ Gottschalk 2011, 6.

⁴⁸ Schoepflin 2003, 35.

⁴⁹ Religious Bodies 1906. Määrässä on suuria eroja lähteiden välillä. Gottschalk ja Schoepflin sanovat molemmat jäsenmäärän olleen noin 40 000 jäsentä. Teinonen puolestaan antaa saman tuloksen Yhdysvaltojen väestönlaskennan kanssa ja Stark selvän virheellisen 65 717, joka on luultavasti kirjoitusvirhe, sillä lähteenä on käytetty samaista väestönlaskentaa.

⁵⁰ Stark 1998, 190.

⁵¹ Schoepflin 2003, 53.

⁵² Ib., 34.

⁵³ England 1956, 450.

Mother Church) ilmestyi vuonna 1895 ja sisälsi Maryn näkemykset kirkon hallinnosta.⁵⁴

Liikkeen oma lehti *The Christian Science Journal*, joka oli ilmestynyt kerran kuussa jo vuodesta 1883 alkaen, sai vuonna 1890 rinnalleen aikakauskirjan *Christian Science Quarterly* ja vuonna 1898 viikoittain ilmestyvän lehden *Christian Science Sentinel*. Uuden vuosisadan alussa vuonna 1908 alettiin julkaista järjestön alaisuudessa toimivaa uutislehteä *Christian Science Monitor*. Lehti on voittanut korkeasta journalistisesta tasosta kertovia Pulitzer-palkintoja, ja sitä pidetään yleisesti laadukkaana uutislehtenä.⁵⁵ 1990-luvun alussa Kristillisen Tieteen ajatuksena oli myös aloittaa Yhdysvalloissa oma yleinen televisiokanava, mutta tätä ei lopulta talousvaikeuksien vuoksi saatu toteutettua.⁵⁶

2.1.3 Jäsenmäärän hiipuminen

Vaikka Kristillinen Tiede levisi erityisesti 1900-luvun alussa erittäin voimakkaasti, kääntyi sen jäsenmäärä ensimmäisten vuosikymmenten jälkeen yllättäen laskuun. Vuonna 1936, joka oli viimeinen vuosi, kun jäsenmäärä ilmoitettiin julkisesti, kuului Kristillisen Tieteen piiriin Yhdysvalloissa 267 000 ihmistä.⁵⁷ Tämän jälkeen Kristillisen tieteen jäsenmäärää on arvioitu erilaisten kansallisten kyselyjen pohjalta. Vaikka jäsenmäärästä ei näin olekaan enää tarkkaa tietoa, kyselyistä käy yksi asia selväksi. Laskua on tapahtunut runsaasti.

American Religious Identification Study (ARIS) -tutkimuksen arvion mukaan vuonna 1990 vielä 214 000 yhdysvaltalaisista identifioi itsensä Kristilliseen Tieteeseen. Sama luku vuoden 2001 tutkimuksessa oli 194 000.⁵⁸ Tämä annettu määrä ei silti täysin vastaa todellisuutta. ARIS-tutkimus keskittyy pelkkään uskonnolliseen identiteettiin, ei uskonnolliseen yhteisöön kuulumiseen. Tämän lisäksi ARIS-tutkimuksen lukumäärät ovat joissain kohdin hieman kyseenalaisia.⁵⁹ Yhdysvaltalainen uskontososiologi Rodney Stark puolestaan arvioi vuonna 1998 ilmestyneessä artikkelissaan ”The Rise and Fall of Christian Science” Kristillisen Tieteen kirkkoihin kuuluneen vuonna 1990 enää 106 000 yhdysvaltalaisista jäsentä.⁶⁰

⁵⁴ Gottschalk 2011, 12; Eddy 1936, 18.

⁵⁵ Gottschalk 2011, 40; Teinonen 1965, 79.

⁵⁶ Fraser 1995, 109, 112.

⁵⁷ Stark 1998, 191. Jäsenmäärän laskeminen kielletään äitikirkon manualissa (Eddy 1936, 48).

⁵⁸ U.S. Census Bureau 2012.

⁵⁹ Vuoden 2008 ARIS tutkimuksen mukaan itsensä kristillisiksi tieteilijöiksi mieltävien ihmisten määrä olisi Yhdysvalloissa 339 000, joka ei ole mitenkään linjassa muiden annettujen määrien kanssa.

⁶⁰ Stark 1998, 191.

Stark kertoi kirkon jäsenkadon olevan niin voimakasta, että oli jo epävarmaa, tuleeko Kristillisen Tieteen olemassaolo jatkumaan enää edes seuraavaa sukupolvea pidemmälle.⁶¹

Kristillisen Tieteen jäsenmäärän hiipumista voi tarkastella myös muilla tavoilla. Esimerkiksi *The Christian Science Monitor* -lehden levikki oli jo vuonna 1993 alle 150 000.⁶² Tämän lisäksi Kristillisen Tieteen kirkkojen määrä on ollut laskussa. Suurimmillaan kirkkojen määrä oli 1960-luvun lopulla. Esimerkiksi joka toinen Los Angelesin kaupunkiin perustettu Kristillisen Tieteen kirkko oli vuoteen 1995 mennessä sulkenut ovensa.⁶³ Joka vuosi ainakin kaksi prosenttia haarakirkoista lopettaa toimintansa.⁶⁴

Vaikka jäsenten lukumäärää ei ilmoiteta julkisesti, on Kristillisen Tieteen praktikkojen määrä julkista tietoa. Siinä missä praktikkoja oli Yhdysvalloissa enimmillään vuonna 1941 jopa 11 200, oli heitä vuonna 1995 enää 1820.⁶⁵ Praktikkojen määrä on muuttunut samankaltaisesti Englannissa, jossa suurin luku vuodelta 1940 (1104 praktikkoa) oli vuoteen 1995 mennessä kutistunut kymmenesosaan (116). Huhtikuussa 2015 tätä tutkielmaa kirjoittaessani Kristillinen Tiede listasi maailmanlaajuisesti piiriinsä yhteensä 1336 praktikkoa. Tämäkin määrä oli tippunut jo joulukuun alkuun mennessä 1308 praktikkoon.⁶⁶

Starkin mukaan syy Kristillisen Tieteen jäsenmäärän vähenemiseen on, että liike luottaa liikaa yksinomaan parannusmenetelmäänsä ja epäonnistuu aktivoimaan jäseniään muunlaiseen uskonnolliseen toimintaan. Kristillisen Tieteen suurin jäsenkasvu tapahtui aikana, jolloin lääketieteellinen hoito oli huomattavasti nykyistä tehottomampaa. Kristillisen Tieteen menettäessä houkuttelevuuttaan moderniin lääketieteeseen verrattavana menetelmänä ei liike ole onnistunut tarjoamaan muita syitä, joilla saada uusia jäseniä tai joilla pitää erityisesti nuoria mukana toiminnassa.⁶⁷

Liikkeen omien tietojen mukaan Kristillisen Tieteen kirkkoja on nykyisin yli 70 maassa ja yksittäisiä jäseniä jopa 130 eri valtiossa.⁶⁸ Kristillisen Tieteen

⁶¹ Stark 1998, 190. Vastaavia ajatuksia myös esimerkiksi Swanson 2001.

⁶² Schwartz 1993, 137–138.

⁶³ Stark 1998, 193–194.

⁶⁴ Swanson 2001.

⁶⁵ Stark 1998, 192.

⁶⁶ The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information. Stark huomauttaa jo vuonna 1998 siitä, että monet praktikot ovat varsin iäkkäitä ja asuvat eläkeläisyhteisöissä (Stark 1998, 192). Pelkästään jo tämä syy selittää omalta osaltaan praktikkojen määrän nopean vähenemisen.

⁶⁷ Stark 1998, 208–209, 211–213.

⁶⁸ What is Christian Science?

tekstikirjaa *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun* oli vuonna 2001 myyty maailmanlaajuisesti yli yhdeksän miljoonaa kappaletta.⁶⁹ Liikkeen piiriin on nykyään listattu 1537 kirkkoa tai yhteisöä ja sillä on 1367 lukusalia.⁷⁰ Yhdysvaltojen valtakunnallisen uskonnollisen kyselytutkimuksen (*American National Survey of Religious Identification*) mukaan maan Kristillisen Tieteen jäsenet ovat keskimäärin korkeasti koulutettuja, hyvätuloisia, usein iäkkäitä ja suurimmaksi osaksi naisia.⁷¹ Eniten uusia jäseniä Kristilliseen Tieteeseen kääntyy nykyään Afrikan mantereella.⁷²

2.2 Kristillisen Tieteen oppi

Kristillinen Tiede syntyi aikana, jolloin kysymykset ihmisen luonnosta sekä kehon ja sielun hyvinvoinnista olivat pinnalla useiden yhdysvaltalaisen yrittäessä sovittaa yhteen luonnontieteitä, lääketieteitä ja uskontoa. Voimakas kalvinistinen perhetausta sai Maryn miettimään kysymyksiä Jumalasta jo varhain. 17-vuotiaana hän kieltäytyi hyväksymästä, että aidosti armollinen Jumala voisi tuomita joitakuita helvettiin, samalla päästäen vain osan ihmisistä paratiisiin. Vahva usko täydellisen rakastavaan ja omnipotenttiin Jumalaan oli myöhemmin Kristillisen Tieteen keskeinen lähtöpiste.⁷³

Maryn kokema ihmeperantuminen tammikuussa 1866 johti hänen oman Jumala-oppinsa syntyyn. Tämän opin mukaan Jumala ei ole ruumiillinen toimija, vaan ikuinen ja kaiken kattava henki, jolloin ihminen hänen luomistyönään ja kuvanaan ei myöskään voi olla mitään ruumiillista tai aineellista. Ihminen on Jumalan kanssa yhtä lailla henkinen ja ainoastaan heijastumaa ikuisesta ruumiittomasta olemassaolosta.⁷⁴ Jumalasta Mary kirjoittaa kirjassaan *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun* seuraavasti:

JUMALA Suuri MINÄ OLEN; kaikentietävä, kaikennäkevä, kaiken-vaikuttava, kaikkiviisas, täysin rakastava ja ikuinen; Periaate; Mieli; Sielu; Henki; Elämä; Totuus; Rakkaus; kaikki substanssi; äly.⁷⁵

Maryn mukaan Jumala on kaikkivoipa ja kaikki, mitä ylipäätänsä on. Jumala on elävä totuuden, rakkauden ja viisauden periaate. Jumala on Mieli, Sielu, Henki,

⁶⁹ Gutjahr 2001, 387.

⁷⁰ The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information.

⁷¹ Stark 1998, 203.

⁷² Bryant 2009.

⁷³ Schoepflin 2003. 18–19.

⁷⁴ Gottschalk 2011, 3; Eddy 1987, 13.

⁷⁵ Eddy 1987. 587.

Totuus, Elämä ja Viisaus. Jumalia ei ole muita eikä Jumalalla Maryn mukaan ole useampia persoonia. Ainoan kolminaisuuden hänelle muodostavat Totuus, Rakkaus ja Elämä – kaikki synonyymeja Jumalalle.⁷⁶ Jumalasta on Kristillisessä Tieteessä ollut tapana puhua sekä isänä että äitinä. ”Isä-Äiti Jumala” termillä pyritään tuomaan esiin se, että Jumala pitää sisällään ominaisuuksia, jotka ihmiset yhdistävät sekä isyyteen että äitiyteen.⁷⁷

Kristillisen Tieteen opillisessa keskiössä on Raamatun luomiskertomus. Erityisen tärkeitä ovat Ensimmäisestä Mooseksen kirjasta ensimmäisen luvun jakeet 26, 27 ja 31. Kristillisen Tieteen kannalta näiden olennaisin sisältö on:

- 1) Jumala teki ihmisen omaksi kuvakseen.
- 2) Kaikki Jumalan tekemä oli hyvää.

Ihminen Jumalan kuvana on Kristillisen Tieteen mukaan kuin peilikuva tai heijastuma. Ihmisessä heijastuu kaikki Jumalan ominaisuudet ja toiminta. Ja kuten peilikuva on suoraan yhteydessä peilin edessä seisovaan ihmiseen, on ihminen yhteydessä Jumalaan. Ihminen ja Jumala eivät ole Kristillisessä Tieteessä erilliset eivätkä koskaan erossa toisistaan.⁷⁸ Ei ole olemassa kuin ainoastaan yksi ”minä” tai ”me”, ja kaikki olevainen heijastelee tätä ikuista, kuolematonta mieltä.⁷⁹

Koska Maryn mukaan pyhä periaate, jumalallinen henki, pitää sisällään kaiken, on kaiken välttämättä oltava yhtä täydellistä kuin henki itse. Luominen on hänelle ikuisen viisauden ilmentymä, eikä se sisällä mitään, mikä ei olisi lähtöisin Jumalasta.⁸⁰ Näin pahuutta, vihaa tai syntiä ei Kristillisen Tieteen mukaan todellisuudessa ole olemassa, sillä ne eivät ole koskaan saaneet alkuaan Jumalalta, joka on täydellisen hyvä.⁸¹

Syntiinlankeemuskertomusta Mary lukee myyttinä, allegoriana, metaforien kautta. Lankeemuskertomus on hänelle ”uni-narratiivi”, jossa Adam (synonyymi erheelle) ja paratiisin käärme (metafora pahuudesta) ovat yhtä epätodellisia ja olemattomia kuin kertomuksen tapahtumatkin. Mary kirjoittaa, ettei tällä unella ole todellisuutta, totuutta tai mieltä.⁸² Syntiä ei maailmassa ole olemassa. Se, kuten monet muut epätodelliset asiat, vain näyttää todelliselta.⁸³

⁷⁶ Eddy 1987, 515.

⁷⁷ Our Father-Mother-God, Christian Science Monitor 6.9.1988.

⁷⁸ Eddy 1987, 515–516.

⁷⁹ Ib., 588.

⁸⁰ Ib., 518–519.

⁸¹ Ib., 472.

⁸² Ib., 529–530.

⁸³ Ib., 472.

Tiede ja Terveys sekä avain Raamattuun -kirjassa kaiken luomistyön todetaan olevan henkistä ja kaiken olevan Jumalalta. Jumala on ainoa, mitä maailmassa on, ja Jumala on henki. Siksi ainetta, sairautta tai kuolemaa ei todellisuudessa ole. Koska Jumala ainoana olemassa olevana on myös täydellisen hyvä, ei maailmassa voi olla mitään pahaa.⁸⁴ Kristillinen Tiede väittää näin aineen, synnin, sairauden ja kuoleman havaitsemisen maailmassa olevan yksinkertaisesti erheittä.⁸⁵

Mary kertoo kirjassaan kuolevaisesta mielestä, epätodellisesta erheestä, jonka olemassaolo luo uusia erheitä. Se on ikuisen mielen vastakohta. Kuolevainen mieli luo materiaalisen uskon siihen, että aineessa olisi elämää.⁸⁶ Ihmisen aistit ovat vain kuolevaista uskoa eivätkä Maryn mukaan kerro totuutta.⁸⁷ Ajatus siitä, että ainetta olisi olemassa ja että sillä todella olisi substanssia, on erhe.

Ihminen ei ole ainetta; hän ei koostu aivoista, verestä, luista ja muista aineellisista osista. Raamattu ilmoittaa meille, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja kaltaiseksi. Aine ei ole tuo kaltaisuus. Hengen kaltainen ei voi olla niin täysin erilainen kuin Henki.⁸⁸

Kaiken aineellisen lisäksi myös kuolema on Kristillisen Tieteen mukaan illuusiota, sillä aivan kuten Jumala, ihminen on ollut aina olemassa eikä pysty koskaan katoamaan olemattomiin.⁸⁹

Marya kiinnosti Uuden testamentin aikainen parannus. Hän mietti, millä mekaniikalla Jeesus pystyi parantamaan sairaita evankeliumien kertomuksissa. Mary tulkitse, ettei Jeesus ainoastaan kehottanut seuraajiaan jatkamaan omaa työtään ja parantamaan sairaita, vaan myös odotti heidän käyttävän tähän työhön sitä metodologia, jota hän oli itse käyttänyt.⁹⁰ Maryn mukaan ensimmäisen vuosisadan kristityt olivat ymmärtäneet Jeesuksen parantamisen totuuden ja käyttäneet sitä sairauksien karkottamiseen.⁹¹ Tämän saman mekaniikan Mary ajatteli löytäneensä uudelleen.⁹² Hän ei ajatellut näiden parannusten olevan ihmeitä. Päinvastoin, hän väitti niiden olevan täydellisen luonnollisia.⁹³ Mary oli vakuuttunut siitä, että hänen opettamansa mekaniikka oli tiedettä. Eikä kyseessä ollut mikään uusi erillinen tieteen haara, vaan ainoa oikea tiede, jonka ei tarvinnut enää etsiä totuutta, koska se

⁸⁴ Schoepflin 2003, 29.

⁸⁵ Eddy 1987, 472.

⁸⁶ *Ib.*, 591–592.

⁸⁷ ”*Aine ei voi nähdä, tuntea, kuulla, maistaa eikä haistaa. Se ei ole tietoinen itsestään – ei tuntoaistein eikä näkemällä – Hermot ovat sen uskomuksen aineksia, että aineessa on aistintaa, mutta aineelta puuttuu aistimiskyky.*” (Eddy 1987, 479–480).

⁸⁸ Eddy 1987, 475.

⁸⁹ Teinonen 1965, 83; Eddy 1987, 475–476.

⁹⁰ Manchester 2013, ’10:50’.

⁹¹ Schoepflin 2003, 28.

⁹² Fraser 1995, 107.

⁹³ Manchester 2013, 16:10, 18:10, 19:30; Gottschalk 2011, 6.

itsessään oli totuus.⁹⁴ ”Nämä mahtavat teot eivät ole nyt, kuten eivät olleet silloinkaan, yliluonnollisia vaan ylimmäisen luonnollisia.”⁹⁵

Maryn mukaan parantuminen kaikista taudeista tapahtuu siten, että ymmärtää Jumalan todellisen luonteen, rakkauden ja voiman ja sen, että ihminen on tämän rakkauden heijastuma. Kristillinen Tiede ei ole parantumista uskon voimalla eikä yliluonnollisen väliintulon kautta. Parannus seuraa luonnollisesti siitä, että vapautuu erheestä ymmärtämään ja näkemään sen, että Jumala on luonut kaiken hyväksi, eikä sairautta, surua tai kuolemaa todellisuudessa ole olemassa. Pohjimmiltaan kyseessä ei ole siis edes parannus, sillä alkujaankaan ei ole ollut olemassa mitään sellaista, josta ihminen tarvitsisi parannusta. Kyse on vain oman valheellisen todellisuuden karkottamisesta.⁹⁶

Ole yksikin hetki tietoinen, että Elämä ja äly ovat puhtaasti henkisiä – eivät aineessa eivätkä peräisin aineesta – niin ruumiissa ei enää ilmene vaivoja. Jos kärsit sairaususkomuksesta, huomaat äkkiä olevasi terve.⁹⁷

Vaikka Mary oli jo aikaisemmin tunnustanut, että ihmisen mielellä oli suuri merkitys kehon terveyden kohdalla, huomasi hän oppiaan muodostaessaan, ettei terveys voinut olla yksin riippuvainen siitä.⁹⁸ Maryn oman ajattelun kehittyessä hänelle alkoi olla tärkeää tehdä selväksi, ettei parantumista saa aikaan ihmisen oma mieli, vaan Jumalan mieli. Ihmisen mieli on sairauksien syy, ei suinkaan niitä parantava voima.⁹⁹ Ihmisen mieli on erheelle altis ja siksi luulee helposti sairauden olevan olemassa. Sairauteen uskomisen taas antaa sille jatkuvasti lisää voimaa:

Jos uskot hermojen tulehtuneisuuteen ja heikkouteen, voit helposti saada hyökkäyksen siltä taholta. Nimität sitä hermosäryksi, mutta me nimitämme sitä uskomukseksi. Jos ajattelet keuhkotaudin olevan suvussasi perinnöllistä, voi tämä ajatus helposti kehittyä sinussa muotoon, jota sanotaan keuhkotaudiksi, ellei Tiede opeta sinulle muuta. Jos olet sitä mieltä, että ilmasto tai ilmanala on epäterveellinen, se on sitä sinulle. Päätöksesi hallitsevat sinua, minkä suuntaisia ne sitten ovatkin.

Tee nyt päinvastoin. Seiso vartijana ajatustesi ovella. Myöntämällä vain sellaiset päätelmät, joiden haluat toteutuvan ruumiillisina seurauksina, hallitset itseäsi sopusointuisesti. Kun vallitsevina ovat ne olosuhteet, joiden sanot aiheuttavan sairautta, olkoonpa kysymyksessä ilma, ruumiillinen rasitus, perinnöllisyys, tartunta tai tapaturma, täytät silloin vartioitehtäväsi ja estät pääsyn näiltä epäterveiltä ajatuksilta ja peloilta. Karkota vahingolliset erheet kuolevaisesta mielestä; silloin ruumis ei voi kärsi niistä.¹⁰⁰

⁹⁴ Teinonen 1965, 81.

⁹⁵ Eddy 1987, XI. Suomenkielisessä versiossa käännös kuuluu virallisesti ”äärimmäisen luonnollisia”. Vaihdoin sanan tuodakseni paremmin esille Maryn oman sanaleikin: ”*not supernatural, but supremely natural.*”

⁹⁶ Gottschalk 2011, 6; Eddy 1987, 14; Schoepflin 2003, 25; Schwarz 1993, 130.

⁹⁷ Eddy 1987, 14.

⁹⁸ Manchester 2013, 13:25.

⁹⁹ Gottschalk 2011, 30.

¹⁰⁰ Eddy 1987, 392–393.

Maailman todellisen luonteen ja Jumalan ikuisen rakkauden havaitseminen yksin riittää tuomaan parannuksen. Mary mainitsee vielä erikseen, ettei Kristillinen Tiede ole eikä tarvitse lääkkeiden käyttöä, materiaalista hygieniää, mesmerismia, hypnotismia, teosofiaa tai spiritualismia.¹⁰¹ Näin Kristillinen Tiede ei siis varsinaisesti harjoita sairaiden parantamista, vaan parantumista, sillä mitään muodollisia rituaaleja tai parantamistilaisuuksia ei ole. Vaivasta voi parantua kuka tahansa, missä tahansa, milloin tahansa.¹⁰²

2.3 Kristillisen Tieteen organisaatio ja praktikot

Kristillisen Tieteen toimintaa määrittää Maryn kirjoittama, ensimmäisen kerran vuonna 1895 julkaistu, kirkon käsikirja. Käsikirjasta ilmestyi Maryn elinaikana useita painoksia aina hänen kuolinvuoteensa 1910 asti. Kirja kieltää muutosten tekemisen kirkon teologiaan, oppiin tai hallintoon ilman Maryn henkilökohtaista lupaa¹⁰³, tehden kirkon organisaatiosta pitkälle muuttumattoman.¹⁰⁴

Äitikirkon hallinnosta on Maryn jälkeen vastannut viisihenkinen hallitus, jonka tulee kirkon käsikirjaa noudattaen pitää huolta yhteisön toiminnasta ja valvoa sen viranomaisia.¹⁰⁵ Erillinen johtokunta hallitsee äitikirkon omistuksia.¹⁰⁶ Näihin kuuluu 5,85 hehtaarin alue keskellä Bostonia, joka sisältää massiivisen lähes 70 metriä korkean kirkkorakennuksen ja tätä ympäröivät hallintorakennukset.¹⁰⁷ Haarakirkoille vaatimuksena on, että niissä tulee olla kanslisti ja rahastonhoitaja.¹⁰⁸

Olellaisessa osassa Kristillisen Tieteen organisaatiota on sen oma julkaisukomitea, jonka tehtävänä on edistää ja tukea liikkeen profiilia ja näkyvyyttä, puolustaa sitä hyökkäyksiltä, sensuroida kriittistä materiaalia ja kerätä äitikirkon kannalta hyödyllistä informaatiota.¹⁰⁹ Julkaisukomitea omistaa oikeudet kaikkiin Maryn julkaistuihin sekä julkaisemattomiin kirjoituksiin ja valvoo liikkeen lehtien sisältöä. Vaikka julkaisukomitean jäsenet tekevät paljon töitä yleisöltä

¹⁰¹ Eddy 1987, 484.

¹⁰² Teinonen 1965, 81, 84.

¹⁰³ Eddy 1936, 104–105.

¹⁰⁴ Swanson 2001; Teinonen 1965, 80.

¹⁰⁵ Eddy 1936, 26–28; Swanson 2001.

¹⁰⁶ Swanson 2001.

¹⁰⁷ Boston Landmarks Commission 2011.

¹⁰⁸ Swanson 2001.

¹⁰⁹ Ib.

näkymättömissä, voi heitä silti pitää monessa suhteessa kirkon vaikutusvaltaisimpina henkilöinä.¹¹⁰

Kuka tahansa, joka tunnustaa uskonsa ja saa kirjallisen suosituksen vähintään kahdelta Kristillisen Tieteen jäseneltä, voi 12-vuotiaana tai vanhempana liittyä haarakirkon jäseneksi. Kirkon käsikirja asettaa jäsenille yhteensä 49 erilaista rajoitetta tai vaatimusta¹¹¹. Näiden joukossa ovat esimerkiksi vaatimukset päivittäisestä rukoilusta, veron maksamisesta kirkolle ja liikkeen omien julkaisujen tilaamisesta sekä vaatimus olla osallistumatta julkiseen väittelyyn Kristillisestä Tieteestä.¹¹²

Vuodesta 1895 eteenpäin ainoa pastori Kristillisessä Tieteessä on ollut yksinomaan Raamattu ja *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun*.¹¹³ Tämän päätöksen myötä jokainen Kristillisen Tieteen piirissä ollut pastori, Mary itse mukaan luettuna, jätti virkansa.¹¹⁴ Sunnuntain jumalanpalveluksissa saarnana toimii näiden kahden kirjan vuorottainen lukeminen. Luettua tekstiä ei saa selittää millään tavalla eikä siihen saa lisätä mitään.¹¹⁵ Lukemisesta vastaa kaksi tehtävään valittua lukijaa, kummallakin vastuulla toinen kirjoista.¹¹⁶ Luettavat kohdat valitaan Bostonin äitikirkossa ja ne ovat keskenään identtisiä kaikissa haarakirkoissa.¹¹⁷ Säestys on sallittua ainoastaan pianolla ja uruilla, ja musiikin määrälle on palveluksissa asetettu enimmäisraja.¹¹⁸ Jokaisen jumalanpalveluksen lopussa luetaan ”olemisen tieteellinen selitys”¹¹⁹ sekä Ensimmäisen Johanneksen kirjeen luvusta kolme jakeet 1–3.¹²⁰

Kristillisen Tieteen kirkoissa järjestetään jumalanpalveluksien lisäksi keskiviikkoisin todistustilaisuus, joka on rakentunut Jumalan läsnäolosta ja

¹¹⁰ Brenneman 1990, 69.

¹¹¹ Eddy 1936, 40–56.

¹¹² Eddy 1936, 41, 44, 50; Swanson 2001. Veron minimisuuruudeksi manuaali asettaa dollarin vuodessa.

¹¹³ Eddy 1936, 58.

¹¹⁴ Paulson 288; Teinonen 1965, 80. Myöhemmissä julkaisuissa, kuten esimerkiksi äitikirkon manuaalissa, Mary kutsuu toistuvasti itseään nimellä *pastor emeritus*.

¹¹⁵ Eddy 1936, 29, 31–32; Teinonen 1965, 81.

¹¹⁶ Eddy 1936, 29, 31–32. Äitikirkossa toisen lukijan pitää olla nainen ja toisen mies.

Haarakirkoissa tätä vaatimusta ei ole.

¹¹⁷ Swanson 2001; Teinonen 1965, 81.

¹¹⁸ Eddy 1936, 61–62, 121; Swanson 2001.

¹¹⁹ ks. prologi.

¹²⁰ Eddy 1936, 121. ”Katsokaa, kuinka suurta rakkautta Isä on meille osoittanut: me olemme saaneet Jumalan lapsen nimen, ja hänen lapsiaan me myös olemme. Tästä syystä maailma ei meitä tunne, eihän se tunne häntäkään. Rakkaat ystävät, jo nyt me olemme Jumalan lapsia, mutta vielä ei ole käynyt ilmi, mitä meistä tulee. Sen me tiedämme, että kun se käy ilmi, meistä tulee hänen kaltaisiaan, sillä me saamme nähdä hänet sellaisena kuin hän on. Jokainen, joka näin panee toivonsa häneen, pitää itsensä puhtaana, niin kuin hän on puhdas ja pyhä.” (1 Joh. 3:1-3).

Kristillisen Tieteen tehosta todistavien puheenvuorojen ympärille. Alle 20-vuotiaille jäsenille pidetään sunnuntaisin omaa pyhäkoulua.¹²¹ Kristillisellä Tieteellä ei ole sakramenteja. Se ei järjestä mitään toimituksia, ei kasteita, häitä tai hautajaisia.¹²² Liikkeen piirissä ei ole myöskään suurta kiinnostusta sosiaalieettisiin kysymyksiin. Lähtökohtaisesti jokainen jäsen tekee itse omat valintansa esimerkiksi aborttiin tai seksuaalisuuteen liittyen.¹²³

Parantumisessa olennaisessa roolissa ovat Kristillisen Tieteen praktikot, Maryn kirjoituksiin huolellisesti perehtyneet ja kirkon oppien mukaan huolellisesti elävät esirukoilijat. Praktikkojen tehtävänä on yrittää saada potilas ymmärtämään, että sairaus on olemassa vain siihen pisteeseen asti, mihin potilas on valmis hyväksymään aineellisen maailman olemassaoloa. Praktikko yrittää näin saada kontrolliin potilaan pelon ja muun negatiivisen ajattelun ja saada tämä ymmärtämään, että hän on Jumalan täydellinen lapsi ja että sairaus on vain erhettä.¹²⁴ Tästä spirituaalisesta rukoushoidosta voi fyysisten vaivojen hoitamisen lisäksi olla apua esimerkiksi vaikeissa ihmissuhde- tai raha-asioissa, ja parhaimmillaan hoito johtaa kokonaisvaltaiseen elämänmuutokseen.¹²⁵

Kristillisen Tieteen kannalta on tärkeää muistuttaa, että praktikot ovat hoitoalan ammattilaisia ja veloittavat antamastaan hoidosta. Jokaisella praktikolla on henkilökohtaiset hinnat, joista potilas sopii praktikon kanssa erikseen. Praktikkoon voi ottaa yhteyttä puhelimitse, sähköpostilla tai vaikka kirjoitetulla kirjeellä. Osalla saattaa olla toimisto, johon voi varata ajan, ja osa tekee myös kotikäyntejä.¹²⁶ Kristillinen Tiede hoitomuotona mahdollistaa avun antamisen pitkänkin välimatkan päästä. Praktikkona oleminen on kutsumusammatti, ja Kristillisen Tieteen jäsenistä praktikoilla on usein kaikkein järkkymättömin luottamus kirkon oppiin. Heidän tulee pysyä opissa, oli potilaan olotila kuinka heikko tahansa.¹²⁷

England kuvailee praktikon roolia samanlaisena kuin psykoterapeutin. Hänen mukaansa koko Kristillisen Tieteen väitetty suuri teho perustuu tälle eräänlaiselle potilas-psykiatri-suhteelle, joka syntyy praktikon ja tämän hoidettavien välille.

¹²¹ Eddy 1936, 62–63; Teinonen 1965, 81.

¹²² Teinonen 1965, 81; Swanson 2001. Äitikirjon manuaali mainitsee häistä kuitenkin, että mikäli kirkon jäsen on menossa naimisiin, tulee seremonian suorittaa laillisesti virassaan toimiva pappi. (Eddy 1936, 49).

¹²³ Paulson 2014, 29; Teinonen 1965, 83.

¹²⁴ Schwartz 1993, 12; Teinonen 1965, 83–84.

¹²⁵ Christian Science Practitioners.

¹²⁶ Christian Science Practitioners.

¹²⁷ Schoepflin 2003, 45.

Praktikko on potilaalle järkkymätön kallio ja toivon lähde. Hoito koetaan rakastavana, välittävänä ja lohduttavana.¹²⁸

Praktikot eivät saa diagnosoida sairauksia, eivät tarjota lääkkeitä tai yrittää muutenkaan auttaa potilaan olotilaa fyysisillä keinoilla. Jos potilas tarvitsee ylimääräistä hoitoa, voidaan ottaa yhteys Kristillisen Tieteen hoitajiin, joiden tehtäviin kuuluu esimerkiksi pesettäminen, haavojen peittäminen tai murtuneiden luiden lastoitus. Toimenkuvastaan huolimatta hoitajatkaan eivät käytä tehtävässään lääkehoitoa.¹²⁹ Potilaat voivat viettää parantumisaikansa Kristillisen Tieteen hoitokodissa. Näitä hoitokoteja liikkeen piirissä on yhteensä 23.¹³⁰

Kaikkien toimenkuvaansa nimettyjen praktikkojen yhteystiedot löytyvät *Christian Science Journal* -lehdestä, sekä oman kielialueensa *The Herald of Christian Science* -julkaisuista. Maailmanlaajuisesti kattava praktikkojen yhteystietojen lista löytyy myös Kristillisen Tieteen internetsivuilta, jossa on mukana kartallinen hakukone. Listalta löytyy yhteystiedot yhdelle suomalaiselle praktikolle, jonka asuinpaikkakunnaksi ilmoitetaan Espoo. Helsinkiä lähin C.S.B.-tutkinnon suorittanut praktikko puolestaan asuu Tukholmassa.¹³¹

2.4 Kristillinen Tiede ja sekulaari lääketiede

Maryn mukaan lääkkeet ja hygienia eivät ole ainoastaan ristiriidassa Kristillisen Tieteen kanssa, vaan jopa suoraan sen vastakohtia. Lääkkeet ovat ainetta, eikä niillä ole mieltä.¹³² Erhe ei kuitenkaan voi parantaa erhettä, eikä aineella voi parantaa aistiharhaa siitä, että ainetta ja sitä kautta sairautta on olemassa. Lääkkeiden parantavan vaikutuksen Mary kertoo johtuvan siitä, että ihmisen valheellinen tietoisuus on vain opettanut itsensä uskomaan niiden tehoon. Ne voivat tuoda hetkellistä helpotusta, mutta todellisuudessa ne vain vaihtavat sairauden toiseen.¹³³

Kristillinen Tiede sen sijaan pureutuu sairauksien todelliseen luonteeseen ja poistaa yksittäisten oireiden sijasta niiden olemassaolon perimmäisen syyn. Sairaus on erhettä ja vain totuus voi parantaa sen. Kristillinen Tiede totuuden lakina ei siis

¹²⁸ England 1956, 452–453.

¹²⁹ Fraser 1995, 114; Swanson 2001.

¹³⁰ The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information.

¹³¹ The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information.

¹³² Eddy 1987, 484.

¹³³ *Ib.*, 398, 483–484.

ole vain paras, vaan ainoa reitti todelliseen parantumiseen.¹³⁴ Tästä syystä Mary vaati seuraajiaan pysymään opissaan lujina.¹³⁵

Poikkeuksia on silti. Mary esimerkiksi hyväksyi sekulaarin lääketieteen, kuten keisarileikkauksen, käytön synnytyksen yhteydessä. Maryn itsensä tiedetään myös käyttäneen morfiinia itsensä hoitamiseen.¹³⁶ Kristillinen Tiede hyväksyy jäsentensä hammaslääkärikäynnit sekä sallii murtuneiden luiden lastoittamisen.¹³⁷ Tämän lisäksi liikkeen piirissä voidaan käyttää esimerkiksi silmälaseja, kyynärsauvoja tai kuulokoneita kuten muuallakin.¹³⁸

Kristilliset Tieteilijät ovat perinteisesti vältelleet lääkäreitä ja erityisesti lääkehoitoja. Tämä ei ole ollut aina täysin ongelmaton, vaan liike on historiansa aikana ollut vastaamassa yli 50 oikeudellisesta syytöksestä, jossa sen jäseniä on syytetty puutteellisesta terveydenhoidosta.¹³⁹ Yleisimmin syytökset ovat kohdistuneet tilanteisiin, joissa vanhemmat ovat hoitaneet lapsiaan yksinomaan Kristillisen Tieteen menetelmin ja siten syytösten mukaan laiminlyöneet lasten terveydenhoitoa usein dramaattisin seurauksin. Esimerkkitapauksena tästä on joulukuussa 1993 pidetty oikeudenkäynti, jossa käsittelyssä oli 12-vuotiaan Andrew Wantlandin kuolema diabetekseen kuukausien sairastelun jälkeen.¹⁴⁰

Vastaavanlaiset tapaukset ovat saaneet Kristillisen Tieteen muuttamaan suhdettaan sekulaariin lääketieteeseen. Nykyisin Kristillisen Tieteen äitikirkon internetsivuilla kerrotaan, että kuka tahansa Kristillisen Tieteen harjoittaja on vapaa valitsemaan juuri sellaisen terveydenhuollon systeemin, jonka hän kokee parhaaksi, eikä liike kiellä jäseniänsä valitsemasta Kristillisen Tieteen sijasta sekulaaria parannusmenetelmää.¹⁴¹ Kirkon johtajat ovat jopa osoittaneet tukea lääkehoidon valitsevien jäsenten suuntaan.¹⁴²

Lasten kohdalla muutos on ollut vielä suurempi. Kristillisen Tieteen äitikirkon internetsivuilla ilmoitetaan, että vanhempien velvollisuutena on harjoittaa vastuullisesti kaikkia tarjolla olevia terveydenhuollon muotoja, Kristillinen Tiede mukaan luettuna. Lapsen hyvinvointi on standardi, johon

¹³⁴ Eddy 1987, 482–484.

¹³⁵ Esimerkiksi: Eddy 1987, 392.

¹³⁶ Fraser 1995, 119–120.

¹³⁷ Eddy 1987, 401; Fraser, 1995, 105; Swan 1990, 18.

¹³⁸ Merrick 1994, 329.

¹³⁹ Vitello 2010.

¹⁴⁰ Fraser 1995, 106.

¹⁴¹ What is Christian Science; The First Church of Christ Scientist 1989, 2.

¹⁴² Vitello 2010.

jokaisen vanhemman pitää pyrkiä keinosta riippumatta.¹⁴³ Moni perhe käyttää lapsensa kohdalla jonkinlaista sekulaaria terveydenhoitoa myös siksi, että valtion tai osavaltion laki saattaa vaatia sitä.¹⁴⁴

Muutoksista huolimatta monet entiset Kristilliset Tieteilijät sanovat, että ne jäsenet, jotka luottavat sekulaarin lääketieteen menetelmiin kohtaavat usein yhteisönsä sisällä hyljeksintää.¹⁴⁵ Heillä saattaa olla kertomuksia esimerkiksi lapsuudestaan, jolloin he eivät uskaltaneet kertoa vanhemmilleen, jos he tunsivat olonsa kipeiksi, sillä se oli merkki uskon heikkoudesta.¹⁴⁶ Entinen Kristillinen Tieteilijä Caroline Fraser huomauttaa, ettei yhteisössä muutenkaan ole tavanomaista myöntää, jos tuntee olonsa sairaaksi, eikä toisten sairauksiin yleensä kiinnitetä huomiota. Vaikka sairauksista puhutaan paljon, niistä puhutaan usein vasta, kun ne ovat kadonneet.¹⁴⁷

3 Tutkimuksen toteuttaminen

3.1 Kristillisen Tieteen todistuskirjoitukset

Aineistona tässä tutkimuksessa ovat vuonna 2014 ilmestyneissä *The Christian Science Journal* -lehdissä olevat todistuskirjoitukset. Näitä todistuksia oli kymmenessä lehdessä 58 kappaletta. Koska tutkin dissonanssin esiintymistä erilaisten sairastelujen ja Kristillisen Tieteen parantumismenetelmän yhteydessä, jätin todistuksista kokonaan huomioimatta neljä. Näiden sisältö keskittyi parantumisen ja metafysisen todellisuuden sijaan toisenlaisiin todistuksiin Jumalan olemassaolosta ja rukoilun tehosta. Tällaisesta esimerkkinä kirjoitus, jossa rukoilu auttoi antamaan anteeksi yrityksessä tapahtuneen ikävän tilanteen jälkeen.¹⁴⁸

Rajasin aineiston vuoden 2014 lehtiin niiden tuoreuden takia. Nämä lehdet sain lainaksi Suomen Kristillisen Tieteen yhteisön lukusalista, jossa minut ja

¹⁴³ What is Christian Science?

¹⁴⁴ Merrick 1994, 327.

¹⁴⁵ Manca 2013 794–795; Merrick 1994, 327; Vitello 2010.

¹⁴⁶ Fraser 1995, 115.

¹⁴⁷ *Ib.*, 110.

¹⁴⁸ Love resolves injustice, CSJ – 6/2014.

hiljalleen syntyvä tutkielmani otettiin ilolla vastaan. Huhtikuun ja syyskuun numerot jäivät pois, sillä niitä ei löytynyt lainattaviksi aineistonhankinnan hetkellä. Tutkimustulosten kannalta näiden numeroiden poisjäämisellä ei kuitenkaan ole merkitystä, sillä todistuskirjoitukset ovat vastaavan kaltaisia joka lehdessä, ja 54 todistusta on tämän tutkimuksen aineistoksi jo riittävän laaja.

Kirjoittajina lehtien todistuksissa on ollut 35 naista ja 19 miestä. Kirjoittajista 39 asuu Yhdysvalloissa. Lisäksi kirjoituksia on Australiasta (2), Perusta (2), Kongosta (2), Etelä-Afrikasta (1), Keniasta (1), Tansaniasta (1), Brasiliasta (1), Uudesta Seelannista (1), Kanadasta (1), Englannista (1) ja Ranskasta (1). Yhdysvaltojen sisällä kirjoituksia on eniten Kalifornian ja New Yorkin osavaltioista, viisi todistusta kummastakin. Viisi todistusta on kirjoitettu alun perin ranskaksi, yksi portugaliksi ja yksi espanjaksi. Nämä todistukset ovat ilmestyneet ensin oman kielialueensa Kristillisen Tieteen julkaisuissa, minkä jälkeen ne on käännetty englanniksi. Kirjoittajien ikää, koulutusta tai ammattia ei ole tekstin tiedoissa erikseen ilmoitettu, joskin yksi tai useampi näistä käy ilmi osassa kirjoituksista.

Todistuskirjoitukset ovat olleet osa Kristillisen Tieteen lehtiä niiden perustamisesta lähtien. Saadakseen julkaisun vähintään kolmen muun Kristillisen Tieteen jäsenen tulee vahvistaa parantuminen ja tapahtumien kulku tai taata kirjoittajan rehellisyys. Joskus lausuntoja hyväksytään myös muilta kuin jäseniltä, kuten esimerkiksi kirkkoon kuulumattomilta perheenjäseniltä.¹⁴⁹

Todistuskirjoituksia on aineiston lehdissä yleensä viidestä kuuteen kappaletta per lehti, ja niille on varattu lehdestä joko kahdeksan tai kymmenen sivua. Eniten kirjoituksia on joulukuun numerossa, jossa on kahdeksan todistusta. Muutamaan todistuskirjoitukseen on liitetty pienempi kommenttikirjoitus, jossa joku tilanteessa mukana ollut vahvistaa tapahtumien kulun omasta näkökulmastaan. Muutamissa todistuskirjoituksissa kerrotaan useammasta kuin yhdestä parantumisesta. Tämä ei ole lainkaan poikkeuksellista, sillä joskus todistuskirjoituksissa on saattanut olla lista jopa kuudesta tai kahdeksasta parantumisesta.¹⁵⁰

Hyvää perustietoa todistuskirjoituksista saadaan Kristillisen Tieteen julkaisukomitean vuoden 1989 tutkimuksesta, jonka mukaan yli 80 prosenttia kaikista 7154:stä vuosien 1969 ja 1988 lehdissä ilmestyneistä todistuksista piti sisällään parantumisen jostain kehollisesta vaivasta. Näissä kehollisen

¹⁴⁹ The First Church of Christ Scientist 1989, 5.

¹⁵⁰ The First Church of Christ Scientist 1989, 2.

parantumisen lisäksi parantumista tapahtui monesti muillakin elämän osa-alueilla. Yhteensä fyysisiä parannuksia oli listattu yli 10 000 kappaletta, joista 2337 piti sisällään lääketieteellisesti diagnosoidun vaivan.¹⁵¹ Kristillisen Tieteen omien tietojen mukaan liikkeen lehtijulkaisuissa¹⁵² on ilmestynyt liikkeen 130 vuotisen historian aikana jo yli 80 000 todistuskirjoitusta.¹⁵³

Tämän tutkimuksen aineistossa Kristillinen Tiede on tuonut apua monenlaisen vaivaan. Todistuksissa on parantumisia pienemmistä vahinkotilanteista, esimerkiksi kuuman kastikkeen roiskumisesta rinnuksille¹⁵⁴, aina vakaviin terveydellisiin ongelmiin ja pitkäaikaissairauksiin, kuten aivokuumeeseen tai runsaaseen migreenioireiluun asti.¹⁵⁵ Osassa kirjoituksista parantuminen ei ole suora fyysisen olotilan muutos, vaan kirjoittaja on esimerkiksi kyennyt lopettamaan huumeiden käytön tai päässyt eroon kofeiiniriippuvuudesta.¹⁵⁶ Yleisimmin ongelmat ovat kuitenkin vain kipua kehossa, mahdollisesti jonkinlaisen vahinkotilanteen jälkeen. Todistuksissa sairastelu kuvaillaan usein kuin haasteena, joka Kristillisen Tieteilijän on voitettava. Todistuksissa on positiivinen ja elämäniloinen vire, ja sairastelu pahimmillaankin vain illuusio tai haaste. Tästä haasteesta selviäminen usein syventää kertojan uskoa ja ymmärrystä.¹⁵⁷

Kertomukset nojaavat vahvasti kertojan omien tunteiden varaan. Koska Kristillisen Tieteen jäsenet eivät useinkaan käänny lääkäreiden puoleen vaivoissaan¹⁵⁸, ei lääkäreiden antamia diagnooseja oireiluun ollut kuin yksittäisissä kirjoituksissa. Osassa tapauksista kertoja tai joku tämän läheinen tekee diagnoosin itse oman tietämyksensä ja havaintojensa perusteella. Osassa erityistä diagnoosia ei tarvita, sillä kyseessä on esimerkiksi vääntynyt peukalo tai palovamma. Suurimmassa osassa kertomuksia ei vaivaa diagnosoida lainkaan, vaan sen kuvaillaan olevan esimerkiksi vain voimakkaasti särkevä hammas tai pistävä kipupiikki selkärangassa.

¹⁵¹ The First Church of Christ Scientist 1989, 6. Lääketieteellisesti diagnosoiduiksi laskettiin ne, joissa diagnoosi oli mainittu suoraan tai se oli järkevällä tavalla johdettavissa parantumistodistuksesta. Koska Kristillisessä Tieteessä ei kuulu antaa nimeä sairauksille, on näiden jälkidiagnoosien joukko luultavasti suuri.

¹⁵² Todistuskirjoituksia sisältäviä julkaisuja ovat: *The Christian Science Journal*, *Christian Science Sentinel* ja *The Herald of Christian Science*.

¹⁵³ Firsthand experiences of healing.

¹⁵⁴ Rapid healing of a burn (Njanseb B.S.), CSJ – 1/2014.

¹⁵⁵ Full recovery from severe case of encephalitis (Muir C.), CSJ – 10/2014; Migraines gone for good (Schofield K.), CSJ – 2/2014.

¹⁵⁶ Esimerkiksi: Free of caffeine addiction (Cheney L.), CSJ – 11/2014.

¹⁵⁷ Samanlaisia havaintoja esimerkiksi: Swanson 2001.

¹⁵⁸ The First Church of Christ Scientist 1989, 3.

Todistuskirjoituksissa Kristillisen Tieteen kerrotaan olevan erittäin tehokas parantumiskeino, jonka tehosta on monen kirjoittajan elämässä ollut useita näyttöjä. Kristilliselle Tieteilijälle kaikki kehon parannus tulee Jumalalta. Kirjoituksissa ihmiskehon kehon luonnollisia parantumismekanismia ei oteta millään tapaa huomioon, aivan kuin sellaisia ei olisi olemassakaan. Lähtökohtana on ikään kuin ajatus, että oire, oli se minkäläinen tahansa, tarvitsee aina poistua jonkinlaisen hoitomenettelyn.¹⁵⁹ Moni todistuskirjoituksissa esiintyvä ongelma saattaisi kuitenkin parantua luonnollisesti ilman, että sen eteen tehtäisiin mitään.¹⁶⁰ Kysymys, siitä tuliko parannus luonnollisesti vai Kristillisen Tieteen avulla, ei kuitenkaan ole analyysin kannalta tärkeää, eikä sitä toisaalta voisi tässä työssä edes tutkia. Tärkeää on, että kirjoittaja itse kokee menetelmän olevan tehokas ja uskoo parannuksen olevan peräisin Jumalalta.

Parannukseen johtavat ajatukset ja tapahtumat on kuvattu kirjoituksissa pääosin huolellisesti. Valtaosassa tapauksista kertoja on saanut apua joko kirkolta, perheenjäseneltä tai Kristillisen Tieteen praktikolta. Seitsemässätoista kirjoituksessa ei kertoja ollut tarvinnut parantumisessaan lainkaan muiden ihmisten apua. Neljässä tapauksessa auttajiksi ilmoitettiin enkelit, Jumalan intuitiot.

Parannukseen johtanut polku ei ollut aina helppo tai nopea, vaan vaiva saattoi ahkerasta rukoilusta huolimatta kestää jopa vuoden.¹⁶¹ Useassa kertomuksessa lopullinen parannus tapahtui kuitenkin nopeasti. Monesti kirjoittaja pystyi nimeämään juuri sen hetken, jolloin parannus tapahtui, tai juuri sen ajatuksen, rukouksen, tai tekstinpätkän, jonka ansiosta se tapahtui. Yleisimmin parantuminen tapahtui kirjoittajan oman ajattelutavan muutoksesta, joka oli monesti seurausta esimerkiksi rukoilusta tai Kristillisen Tieteen tekstikirjan, Raamatun tai kirkon hymnien lukemisesta. Kuudessa parantumisessa suurimman muutoksen sai aikaan Kristillisen Tieteen praktikko.

Todistukset eivät aihepiiristään huolimatta ole lääketieteellisiä dokumentteja eivätkä välttämättä kerro tapahtumien kulusta objektiivisesti. Sen sijaan todistukset ovat uskonnollisia puheenvuoroja, jotka perustuvat omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin ja ovat alttiita liioittelulle ja omakohtaisille virhediagnooseille.¹⁶²

¹⁵⁹ Sama havainto myös England 1956, 451 ja Manca 2011, 793.

¹⁶⁰ Tästä esimerkkinä todistus, jossa puhjennut tärykalvo parani Kristillisen Tieteen avulla vajaassa kolmessa viikossa (A Harmonious childbirth and an end to ear trouble (Orth-Moore S.), CSJ - 7/2014), joka vastaa tärykalvon luonnollista parantumisaikaa (Blomgren 2012).

¹⁶¹ Esimerkiksi: Healed of an internal growth (Boleko M.), CSJ - 12/2014 ja Unclasping fear's hold (Brownell H.), CSJ - 10/2014.

¹⁶² Gottschalk 2011, 33; The First Church of Christ Scientist 1989, 2.

Todistuskirjoitusten ideana on osoittaa kiitollisuutta Jumalalle, kertoa omasta hengellisestä kasvusta ja todistaa Kristillisen Tieteen tehosta omassa elämässään.

Siinä vaiheessa, kun todistuskirjoitusta kirjoitetaan, tilanne on jo ratkennut. Kivun, sairauden tai vahingon tunteesta on selvitty, ja parannus on tapahtunut. Näin ollen myös sairauden kokemiseen liittyvät ongelmat on jo ratkaistu. Kirjoittaja on kirjoitushetkellä jo sinut tapahtuneen kanssa eikä siksi välttämättä osaa tuoda itse sairastilanteesta läsnä olleita ristiriitoja enää ilmi. Oman ajattelun sekä ulkoisten tapahtumien kulku ja kehitys saatetaan kuvata todellisia tapahtumia suuremssa harmoniassa. Tämän lisäksi joidenkin todistuskirjoitusten tapahtumista on kulunut jo pitkä aika, eivätkä monet yksityiskohdat ole välttämättä selkeässä muistissa. Aineiston kaukaisimmassa todistuksessa muisteltiin parantumista, joka oli tapahtunut jo yli 60 vuotta aikaisemmin.¹⁶³

Todistuskirjoituksilla on myös opetuksellinen funktio. Toisten ihmisten parantumiskokemukset kertovat lukijalle sellaisia ajatuksia, tekstinkohtia ja rukouksia, jotka ovat auttaneet jo jossain todellisessa tilanteessa. Lukija voi todistuskirjoitusten kautta oppia soveltamaan Kristillistä Tiedettä omassa elämässään tehokkaammin. Juuri tämän opetuksellisen tavoitteen vuoksi kirjoituksissa on runsaasti suoria lainauksia esimerkiksi Eddyn teksteistä. Kirjoittajan ajatukset ja havainnot esitetään johdonmukaisina ja tie parantumiseen on pyritty kirjoittamaan auki mahdollisimman selkeästi ja seurattavasti.

Todistuskirjoitusten kohdalla on tärkeää huomioida, että Kristillisen Tieteen julkaisukomitea valvoo liikkeen lehtien sisältöä ja, että jokainen todistus on julkaisukomitean hyväksymä ja julkaistavaksi valikoima. Kirjoitusten asiasisältö ei siten voi olla mitä tahansa, vaan todistukset edustavat Kristillisen Tieteen virallista kantaa. Ne eivät pidä sisällään vääriä tulkintoja eivätkä saa antaa Kristillisestä Tieteestä väärää kuvaa. Edellä mainitut seikat vaikeuttavat luotettavaa dissonanssin löytämistä teksteistä. Vaikka sairastapaukset usein näyttävät todistuskirjoitusten valossa melko ongelmattomilta, on silti syytä olettaa, etteivät ne todellisuudessa ole aina olleet sellaisia. Tutkijan tulee yrittää nähdä tekstien jälkiharmonisoinnin taakse. Tämä jättää hänelle monissa kohdissa suuren tulkinnanvaran.

Pohjimmiltaan todistuskirjoitukset ovat kuitenkin dokumentteja tavanomaisesta Kristillisen Tieteilijän elämästä. Ne ovat arkielämän raportteja Kristillisen Tieteen parantumismenetelmän toimivuudesta. Menetelmästä

¹⁶³ Healing of symptoms of asthma, 10/2014.

todistaminen kuuluu Kristilliseen Tieteeseen, ja esimerkiksi keskiviikon todistuskokoukset ovat rakentuneet todistuskirjoitusten kaltaisten kertomusten ympärille. Todistuskirjoituksista tehdyt havainnot ovat näin laajennettavissa koskemaan Kristillistä Tiedettä yleisemmin. Tulokset eivät ole päteviä ainoastaan todistuskirjoitusten sisällä, vaan ne kertovat oppiin lujasti vihkiytyneiden ihmisten elämistä.

3.2 Kognitiivisen dissonanssin teoria

3.2.1 Teorian yleinen sisältö

Leon Festinger esitti vuonna 1957 kirjassaan *The Theory of Cognitive Dissonance* kognitiivisen dissonanssin teorian. Teorian ydin on havainto siitä, että ihmiset joutuvat ajattelunsa vuoksi usein sisäisiin ristiriitoihin.¹⁶⁴ Festingerin mukaan näiden ristiriitojen ratkaiseminen on ihmiselle yhtä välttämätöntä kuin esimerkiksi syöminen nälän tunteen poistamiseksi.¹⁶⁵ Festingerin ajatukset eivät olleet täysin uusia, mutta hän sai esitettyä ne uudellaisella tavalla.¹⁶⁶ Ennen Festingerin teoriaa yleinen ajatus psykologien joukossa oli, että jos ihmisen haluttiin muuttavan toimintaansa, täytyi hänen ensin muuttaa ajatteluaan. Dissonanssiteorian mukaan tilanne on täysin päinvastainen. Voimallisoin tapa muuttaa ihmistä on ensin vaikuttaa hänen toimintaansa, jonka jälkeen asenteet seuraavat perässä sisäisten ristiriitatilanteiden kautta.¹⁶⁷

Teorian esittämistä seuranneiden ensimmäisten vuosikymmenten aikana julkaistiin yli tuhat tutkimusta.¹⁶⁸ Kognitiivisen dissonanssin vaikutus sai tutkijat haastamaan vakavasti myös psykoanalyttisen teorian. Esitettiin, etteivät ajatukset esimerkiksi katharsiksesta pitäisi paikkaansa.¹⁶⁹ Dissonanssiteoria on ollut äärimmäisen stimuloiva teoria sosiaalipsykologian parissa, ja sen vaikutus on jatkunut kokonaisen tutkijasukupolven yli.¹⁷⁰

¹⁶⁴ Aronson 1992, 304.

¹⁶⁵ Festinger 1957, 3.

¹⁶⁶ Chapanis & Chapanis 1964, 2; Cooper 2007, 26.

¹⁶⁷ Aronson 1992, 305.

¹⁶⁸ Aronson 1992, 304; Cooper & Fazio 1984, 229.

¹⁶⁹ Aronson 1992, 304. Siinä missä katharsiksen perusideana on, että esimerkiksi aggressiivisuuden tunne helpottaisi lyömällä jotakuta, dissonanssiteoria esittää, että lyöminen johtaa ihmisen ainoastaan perustelemaan lyömisensä oikeutuksen ja näin pienentää kynnystä tuleviin väkivaltaisuuksiin.

¹⁷⁰ Aronson 1992, 304; Greenwald & Ronis 1978, 56.

Kognitiivisen dissonanssin teoria on pohjimmiltaan hyvin yksinkertainen. Sen mukaan ihminen pyrkii ajattelussaan, havainnoissaan ja toiminnassaan omaan sisäiseen johdonmukaisuuteen eli konsistenssiin.¹⁷¹ Jos ihmisellä on kaksi keskenään yhteen sopimatonta kognitiota tai niiden joukkoa, on niiden välillä dissonanssi, joka aiheuttaa psykologista epämukavuutta. Tätä dissonanssia ihminen pyrkii erilaisin keinoin vähentämään tai poistamaan kokonaan.¹⁷² Tämän lisäksi hän pyrkii etsimään sellaisia henkilöitä, jotka hyväksyvät ja jakavat sen kognition, jonka henkilö pyrkii muodostamaan tai ylläpitämään.¹⁷³

Kognitiolla tarkoitetaan teorian yhteydessä mitä tahansa tietoa, joka kokijalla voi olla. Kognitiot voivat olla asioita, joita ihminen tietää itsestään, ympäristöstään, toiminnastaan, jonkun asenteista tai maailmasta yleensä.¹⁷⁴ Kognitioita on mittaamaton määrä, mutta valtaosa niistä on keskenään täysin yhdentekeviä. Dissonanssi syntyy vasta, kun kognitiot liittyvät toisiinsa yhteen sopimattomalla tavalla.¹⁷⁵ Dissonanssi voi koostua kahdesta tai useammasta kognitiivisesta elementistä, keskenään yhteensopivien ja toisiansa tukevien kognitioiden kasautuessa isommiksi ryppäiksi.¹⁷⁶

Dissonanssit esiintyvät eri voimakkuusasteina. Dissonanssin voimakkuus riippuu siitä, kuinka tärkeistä ja arvostettavista elementeistä se koostuu. Tällaisia kognitiivisia elementtejä on oltava ”vaakakupin” molemmilla puolilla. Mitä voimakkaampi dissonanssi, sitä suurempi epämukavuustila seuraa, ja sitä suurempi paine ihmisellä on heikentää sitä.¹⁷⁷ Jokaisella kognitiolla on oma muutosresistanssi. Joitain elementtejä on toisia helpompaa ja joitain toisia vaikeampaa muuttaa. Dissonanssin voimakkuus ei voi olla suurempi kuin heikomman kognitiojoukon muutosresistanssi.¹⁷⁸

Dissonanssia voi Festingerin mukaan vähentää:

- 1) Muuttamalla yhtä tai useampaa dissonanssiin vaikuttavaa elementtiä.
- 2) Lisäämällä uusia elementtejä, jotka tukevat jo olemassa olevaa kognitiota.
- 3) Pientämällä dissonanssiin vaikuttavien elementtien tärkeyttä.¹⁷⁹

¹⁷¹ Festinger 1957, 1.

¹⁷² Aronson 1991, 215; Festinger 1957, 3; Burris, Harmon-Jones, Tarpley 1997, 18.

¹⁷³ Festinger 1957, 265.

¹⁷⁴ *Ib.*, 3.

¹⁷⁵ Cooper 2007, 6, 26; Festinger 1957, 11–13.

¹⁷⁶ Festinger 1957, 16–18.

¹⁷⁷ *Ib.*, 16–18, 262–263. Festinger huomauttaa, että olimme sitten tekemässä mitä tahansa, meillä on aina läsnä keskenään dissonanssissa olevia kognitioita. Yleensä nämä ovat vain niin merkityksettömiä, ettemme edes huomaa tai ajattele niitä.

¹⁷⁸ Festinger 1957, 24, 28.

¹⁷⁹ *Ib.*, 264.

Kuvitellaan, että ihminen huomaisi, että kansanedustaja, jota oli äänestänyt eduskuntavaaleissa, ajaisikin eduskunnassa epämieluisaa ympäristöpolitiikkaa. Tilanteessa olisi dissonanssi, sillä yksilö oli äänestänyt kyseistä kansanedustajaa, vaikkei pidäkään tämän ympäristöpolitiikasta. Dissonanssia voisi siten vähentää, joko (1) muuttamalla omaa käsitystään ympäristöpolitiikasta vastaamaan enemmän kansanedustajan linjaa, (2) keskittymällä enemmän ehdokkaan lukuisiin muihin hyviin puoliin tai (3) toteamalla, etteivät ympäristöasiat nyt loppupeleissä ole niin tärkeitä. Dissonanssin ratkaiseminen suoraan mielipidettä tai asennetta muuttamalla on vähentämisen keinoista yleisin, todennettavin ja ennustettavin.¹⁸⁰ Siinä missä vaihtoehdot kaksi ja kolme vähentävät dissonanssin voimakkuutta, poistaa ensimmäinen vaihtoehto koko ongelman. Dissonanssi ajaa ihmisen ajattelemaan, että hän on äänestäessään tehnyt oikean päätöksen.

Kun dissonanssia vähennetään elementtejä muuttamalla, voidaan muutoksen kohteeksi ottaa joko toiminnallinen tai ympäristöllinen elementti.¹⁸¹ Dissonanssin, joka syntyy esimerkiksi kansanedustajan huomattessa, ettei edustakaan puolueensa kantaa, voi siis ratkaista joko palauttamalla ajatteluaan puolueen yleisen linjan mukaiseksi (muuttamalla toimintaa) tai loikkaamalla toiseen puolueeseen (muuttamalla sosiaalista ympäristöä). Ympäristöllinen elementti voi olla joko sosiaalinen tai fyysinen ympäristöllinen elementti. Näistä jälkimmäistä on usein lähes tai täysin mahdotonta muuttaa.¹⁸² Esimerkiksi auringonottajat eivät pysty lakkauttamaan heidät yllättänyttä sadesäätä, vaan ainoa vaihtoehto on oman toiminnan muutos. Kristillisen Tieteen kohdalla fyysisen ympäristön muuttaminen kognitiivisen dissonanssin ratkaisemiseksi on kuitenkin olennaista.

Joskus ihminen voi joutua tilanteeseen, jossa läsnä on poikkeuksellisen voimakas dissonanssi. Festingerin mukaan tämä voi syntyä silloin kun esimerkiksi uskomusjärjestelmä, joka hallitsee niin suurta osaa ihmisen elämässä ja joka on konsonanssissa niin suuren kognitiojoukon kanssa, ettei sen muuttaminen tule kysymykseen, kohtaa erityisen voimakkaan ristiriitainformaation. Tällöin vaihtoehtona on kieltää dissonanssissa olevan kognition todenperäisyys kokonaan. Ihmisen kognitiot ovat kuitenkin vahvasti kytköksissä havaittuun todellisuuteen, tehden niiden kieltämisestä voimakkaan muutosresistanssinsa vuoksi äärimmäisen

¹⁸⁰ Cooper 2007, 9, 62. Myöhempi dissonanssitutkimus onkin keskittynyt lähes yksinomaan mielipiteiden ja asenteiden muutokselle. Muita dissonanssin vähentämisen muotoja ei juurikaan ole tutkittu, vaikka niidenkin on syytä olettaa tapahtuvan jokapäiväisessä elämässä. (Burriss, Harmon-Jones, Tarpley 1997, 28).

¹⁸¹ Festinger 1957, 18–21.

¹⁸² *Ib.*, 19–20.

vaikeaa tai jopa kokonaan mahdotonta.¹⁸³ Toimiakseen edellä mainittu tilanne vaatii runsasta sosiaalista tukea.¹⁸⁴

Kognition validiteetin kieltäminen voi mahdollistaa sen, että joukko ihmisiä pystyy ylläpitämään mielipidettä tai uskomusta, vaikka se olisi jatkuvassa ristiriidassa mitä lukuisimpien sitä vastaan olevien ulkoisten todisteiden kanssa. Festingerin omassa esimerkissä sateessa olevan henkilön on hyvin vaikea saada itsensä uskomaan, ettei ulkona sada ja, että hän ei kastu (oletetaan, että sade aiheuttaa syytä tai toisesta tälle henkilölle suunnatonta dissonanssia). Jos kuitenkin riittävän suuri joukko ihmisiä jakaa näkemyksen siitä, ettei heidän päällensä sada, he saattavat vahvan ja yhtenäisen sosiaalisen ryhmänsä ansiosta todella olla kykeneviä pitämään tämän näkemyksen ja ratkaista dissonanssin kieltämällä siis muiden ihmisten muutoin havaittavan todellisuuden.¹⁸⁵

Voimakkaasta sosiaalisen tuen vaatimuksesta kertoo se, että usein ne ryhmät, joiden uskomusjärjestelmä on kaikista eniten ristiriidassa arkihavaintojen kanssa, pyrkivät aktiivisesti kääntymään uusia ihmisiä ryhmänsä jäseneksi. Mitä suurempi joukko uskoo johonkin ajatukseen, sitä suuremmalta ajatuksen todenperäisyys alkaa näyttää.¹⁸⁶

3.2.2 Myöhempiä kehityssuuntia

Kognitiivisen dissonanssin teoria on muuttunut vuosikymmenten aikana. Vaikka osa Festingerin havainnoista pitää edelleen erinomaisesti paikkansa, on alkuperäinen dissonanssiteoria sellaisenaan jo poistettu käytöstä. Suurin yksittäinen Festingerin esittämä ajatus, jonka myöhempien tutkimusten tulokset ovat todenneet vääräksi, on teorian väite siitä, että dissonanssi ja motivaatio sen vähentämiselle syntyvät loogisesta epäjohtonmukaisuudesta.¹⁸⁷ Dissonanssilla on todettu olevan enemmän henkilön omaa minäkuvaa suojaavampi luonne. Dissonanssi syntyy

¹⁸³ Festinger 1957, 198–200.

¹⁸⁴ *Ib.*, 199–201. *When prophecy Fails* -kirjassa maailmanlopun ennustajat odottivat, että lentävät lautaset hakisivat heidät kotoaan. Tätä ei kuitenkaan koskaan tapahtunut. Sosiaalisesta tuesta kertoo se, että niistä kuudesta jäsenestä, jotka odottivat lentäviä lautasia yksin kotonaan, kolme päätyi hylkäämään uskonsa kokonaan ja kaksi alkoi vakavasti kyseenalaistamaan sen todenperäisyyttä. Niillä jotka odottivat lentäviä lautasia yhdessä ryhmässä, ei tällaista uskon menetystä tapahtunut. (Festinger et al. 1956, 226–227).

¹⁸⁵ Festinger 1957, 198–200.

¹⁸⁶ *Ib.*, 200–202.

¹⁸⁷ Cooper & Fazio 1984, 230, 261. Tällainen on Festingerin oma esimerkki, jossa ristiriidassa ovat kognitiot (1) ”uskon että ihminen pääsee lähivuosina kuuhun” ja (2) ”en usko että ihminen pystyy koskaan rakentamaan rakettia joka selviää ilmakehän läpi”. Vaikka lauseet eivät voi olla totta yhtä aikaa, eivät ne pelkän loogisen epäjohtonmukaisuutensa vuoksi synnytä epäjumalavastustilaa ja toimi dissonanssin vähentämisen motivoimana voimavarana.

vasta, kun jompikumpi tai molemmat kognitiot liittyvät ihmisen omaan toimintaan tai vastuuseen.¹⁸⁸

Kognitiivisen dissonanssin tutkimus on keskittynyt kolmeen perustilanteeseen. Ensimmäisessä tilanteessa koehenkilöt ovat tehneet valintoja yleensä kahden tai useamman tuotteen väliltä. Vaikka tuotteet arvioitaisiin ennen valintatilannetta suunnilleen yhtä hyväksi, valinnan jälkeen on oma tuote arvosteltu merkittävästi paremmaksi.¹⁸⁹ Toisessa asetelmassa ideana on, että koehenkilöt saatetaan tietoiseksi jostain sellaisesta informaatiosta, joka on ristiriidassa jonkun heillä jo olevan informaation kanssa. Kolmannessa tutkimuslähtökohdassa ajatuksena on, että koehenkilön tulee sanoa, kirjoittaa tai saada joku uskomaan jotakin oman ajatusmaailmansa vastaista. Näistä viimeisin on ollut perinteisesti suosituin. Tällaisessa tilanteessa kognitio omasta toiminnasta ei vastaa kognitiota omista asenteistaan, ja seurauksena on yleensä asenteen muuttaminen vastaamaan enemmän suoritettua toimintaa.¹⁹⁰

Asenteen muutokselle on tärkeää, ettei koehenkilöä ole pakotettu tekemään jotakin hänen aatteidensa vastaista, vaan hän on tehnyt sen vapaasta tahdostaan. Pakotettuna asenteen muutosta ei tapahdu.¹⁹¹ Sama näkyy, kun aatteiden, mielipiteiden tai kokemuksen vastaisesta toiminnasta on tarjottu rahapalkkiota. Mitä pienempää palkkiota on tarjottu, sitä suurempi asenteen muutos koehenkilöillä tapahtuu.¹⁹² Sisäinen ristiriita toiminnan ja aatteiden välillä on sitä suurempi, mitä vähemmän ulkoista motivaatiota ja pakottamista asetelmassa on mukana.¹⁹³

Asenteen muutosta ei myöskään tapahdu, jos koehenkilöllä on mahdollisuus tutkimuksen jälkeen vetää sanansa tai toimintansa takaisin ilman seurauksia. Vasta kun oma toiminta koetaan peruuttamattomaksi, ja sillä nähdään olevan seurauksia, syntyy dissonanssi ja tarve sen ratkaisemiseksi.¹⁹⁴ Tämän lisäksi toiminnan

¹⁸⁸ Aronson 1960; Greenwald & Ronis 1978, 53, 54–55. Joel Cooper ja Russel Fazio menivät vielä pidemmälle vuonna 1984 esittäessään, että dissonanssi syntyy vasta, kun ihminen ymmärtää, että toiminnallaan on tai saattaa olla jokin vastenmielinen ja ikävä seuraus (Cooper & Fazio 1984 232, 235–236, 241, 256). Havainnon tukena oli erityisesti aikaisempi marihuana-aiheinen, asenteenmuutosta käsitellyt tutkimus (Nel, Helmreich, Aronson 1969). Teoria on kuitenkin myöhemmin todistettu toimimattomaksi (Harmon-Jones, Brehm, Greenberg, Simon, Nelson 1996).

¹⁸⁹ Brehm 1956.

¹⁹⁰ Esimerkiksi: Nel, Helmreich, Aronson 1969 ja Festinger & Carlsmith 1959.

¹⁹¹ Cooper & Fazio 1984, 236–237.

¹⁹² Festinger & Carlsmith 1959, 207.

¹⁹³ Tämä vastaa myös Festingerin alkuperäistä havaintoa siitä, että toimiva dissonanssin vähentämisen keino on uusien kognitioiden lisääminen. Kognitiot kuten: ”minut pakotettiin tekemään niin” tai ”siitä tienasi 1000 euroa” muuttavat tilannetta ja vähentävät dissonanssia niin paljon, ettei sen vähentäminen asennetta tai mielipidettä muuttamalla ole enää välttämätöntä.

¹⁹⁴ Cooper & Fazio 1984, 235.

seurauksien tulee olla nähtävissä.¹⁹⁵ Mielenkiintoinen tutkimustulos on myös dissonanssin väärin ymmärtäminen (*missattribution*). Sen mukaan jos ihmisellä on syytä uskoa, että hänen kokemansa epämukavuustila johtuu mistä tahansa muusta kun keskenään yhteen sopimattomista kognitioista, dissonanssi katoaa.¹⁹⁶

Festingerin oma oppilas Elliot Aronson, joka on jatkuvasti korostanut teorian tärkeyttä sosiaalipsykologiassa¹⁹⁷, kehitti oman näkemyksensä dissonanssiteoriaan jo 1960-luvulla. Hänen mukaansa dissonanssi on voimakkain ja selkein silloin, kun siihen ei liity kaksi mitä tahansa kognitiota, vaan nimenomaan sellainen kognitio itsestään ja käyttäytymisestäään, joka sotii ihmisen ehjää omakuvaa eli itsekonsistenssia vastaan.¹⁹⁸ Aronsonin mukaan ihminen pyrkii vähentämään dissonanssia:

- 1) Säilyttääkseen johdonmukaisen, vakaan ja ennustettavan käsityksen itsestään.
- 2) Säilyttääkseen kykenevän ja pätevän käsityksen itsestään.
- 3) Säilyttääkseen moraalisesti hyvän käsityksen itsestään.¹⁹⁹

Dissonanssi on kaikista voimakkainta silloin, kun ihminen löytää itsensä tilanteesta, joka (1) hämmentää ja hämmästyttää tätä, (2) saa tämän tuntemaan olonsa tyhmäksi tai (3) saa tämän tuntemaan olonsa syylliseksi ja/tai pahaksi.²⁰⁰ Jos ihminen esimerkiksi valehtelee, sotii se omakuvaa vastaan siksi, että hän tahtoisi olla rehellinen ja toisia kunnioittava ihminen. Palauttaakseen uskonsa omaan rehellisyyteensä, ihminen pyrkii perustelemaan valheensa tai tekemään siitä totta.²⁰¹ Tähän liittyvä tutkimustulos oli vuodelta 1962, jossa joukko ihmisiä, jotka odottivat menestyvänsä huonosti testissä, menestyivätkin hyvin ja kokivat

¹⁹⁵ Cooper & Fazio 1978, 237–238. Esimerkiksi henkilö joka ajaa autolla 80km/h tiellä, jonka tietää olevan erityisen liukas ja näin tietää toimintansa olevan vaarallista, kokee dissonanssia. Sen sijaan henkilö joka ei ole tietoinen tien liukkaudesta voi ajella rauhassa ilman ristiriitaa.

¹⁹⁶ Cooper 2007, 47–49. Esimerkkinä tutkimus, jossa koehenkilöille annettiin lääkettä, jolla todellisuudessa ei ollut mitään vaikutuksia, mutta jonka kerrottiin saattavan aiheuttaa epämukavuutta. Koehenkilöiden kokiessa dissonanssia, yhdistivät he sen lääkkeen sivuoireisiin, eivätkä tekemäänsä omien asenteidensa vastaiseen toimintaan. Näin ei myöskään asenteen muutokselle ollut tarvetta. (Zanna & Cooper 1974).

¹⁹⁷ Cooper 2007, 95.

¹⁹⁸ Aronson 1968, 23; Aronson 1992, 305.

¹⁹⁹ Aronson 1968.

²⁰⁰ Aronson 1968; Aronson, Chase, Helmreich, Ruhnke 1974; Aronson 1992, 305.

²⁰¹ Aronson 1992, 306. Claude Steele on esittänyt kilpailevan teorian, jonka mukaan ei ole välttämätöntä, että dissonanssi ratkaistaan muuttamalla sen aiheuttaneita syitä, vaan tila paranee kohentamalla ”minuutta” missä tahansa muussa yhteydessä (Steele & Liu 1983). Teoriat eroavat toisistaan itsetunnon kohdalla. Aronsonin mukaan heikolla itsetunnolla varustetut ihmiset eivät välttämättä koe dissonanssia epäonnistuuksaan, sillä he odottavat epäonnistuvansa. Steele puolestaan näkee hyvän itsetunnon voimavarana, jolla kohdata dissonansseja. Ne joilla tämä voimavara on heikko, joutuvat vaihtamaan mielipidettään useammin, sillä se on ainoa tapa käsitellä dissonanssia. (Cooper 2007, 102–103).

epämukavuutta. Mahdollisuuden tullen he vaihtoivat vastauksiansa heikommiksi vastaamaan enemmän omaa käsitystään taidoistaan testin suorittamisessa.²⁰²

3.2.3 Kognitiivinen dissonanssi ja uskonto

Dissonanssiteoria yhdistettiin uskonnolliseen ajatteluun oikeastaan jo ennen sen lopullista muotoilua. Leon Festingerin, Henry Rieckenin ja Stanley Schachterin vuoden 1956 kirja *When Prophecy Fails* käsitteli tilannetta, jossa vahva uskonnollinen vakaumus kohtaa siihen yhteen sopimattoman tapahtuman. Kirja on kenttätutkimus pienestä maailmanlopun tulvaa odottavasta uskonyhteisöstä ja tarkastelee, kuinka yhteisö sopeutui tilanteeseen, kun maailmanloppua ei tullutkaan.²⁰³

Festinger et al. esittää kirjassa vakaumukselle ja sitä vastaan olevalle informaatiolle viiden vaatimuksen mallin:

- 1) On oltava luja vakaumus.
- 2) Tähän vakaumukseen on sitouduttava julkisesti.
- 3) Vakaumus on taipuvainen yksiselitteiselle sitä vastaan olevalle tiedolle tai tapahtumille.
- 4) Jonkin tällaisen asian on tapahduttava.
- 5) Henkilöllä jonka vakaumusta koetellaan, täytyy olla mahdollisuus saada sosiaalista tukea.²⁰⁴

Erona normaaliin dissonanssitilanteeseen tässä on vaatimuksina luja ja julkinen sitoutuneisuus johonkin vakaumukseen sekä huomio sosiaalisen tuen välttämättömyydestä. Vaatimukset tuovat dissonanssin pois yksityisistä arkielämän päätöksistä ja laajentavat sen julkiseen uskonnolliseen vakaumukseen.

Dissonanssin suhdetta uskontoon on tieteellisesti testattu vähän. Kyseessä on ikään kuin unohdettu, mutta oleellinen dissonanssin muoto.²⁰⁵ Poikkeuksia on silti olemassa. Daniel Batson tutki vuonna 1975 viidenkymmenen presbyterikirkon nuorten toiminnassa aktiivisesti mukana olevan lukioikäisen tytön uskonnollisen vakaumuksen muutosta. Tutkimuksessa koehenkilöt ilmaisivat oman uskonnollisen kantansa julkisesti ja heidät jaettiin vakaumuksensa perusteella ryhmiin.

²⁰² Aronson & Carlsmith 1962.

²⁰³ Vastaavanlainen kenttätutkimus tehtiin uudelleen muutamaa vuotta myöhemmin. Siinä tarkkailtiin evankeliskristillistä ryhmää, joka eli 42 päivää pommisuojaissa odottaen ydinaseiskua. (Hardyck & Braden, 1962).

²⁰⁴ Festinger 1956, 216.

²⁰⁵ Burris, Harmon-Jones, Tarpley 1997, 19.

Koehenkilöille jaettiin valeartikkeli, jossa kerrottiin viimeaikaisten löytöjen todistaneen, ettei Jeesus noussut kuolleista ja ettei Raamattu ole lainkaan luotettava. Ne lujan vakaumuksen omaamat henkilöt, jotka luottivat artikkelin todenperäisyyteen, kokivat uskossaan vahvistusta.²⁰⁶ Niiden, joiden vakaumus Jeesuksen jumalallisuuteen ja Raamatun luotettavuuteen oli alun perin heikoin, vakaumus heikkeni artikkelien myötä lisää.²⁰⁷

Robert Abelson esitti jo vuonna 1959 vaihtoehdoisen mallin dissonanssin vähentämiseksi. Tässä mallissa dissonanssia vähennetään linkittämällä keskenään yhteen sopimattomat elementit toisiinsa ylemmän tai yliluonnollisen konseptin alapuolelle. Esimerkissä Montaguen ja Capuletin perheet ovat keskenään ristiriidassa. Molemmat suvut ovat kuitenkin yhtä alttiita kulkutaudille. Tämän ylempitasoisen konseptin varjossa alkuperäiset ristiriitaelementit eivät tunnu enää yhtään niin ristiriitaisilta keskenään.²⁰⁸ Tällaista ylempää konseptia Abelson kutsuu transsendenssiksi.²⁰⁹

Tämä transsendenssi periaate dissonanssin vähentämisen muotona asetettiin testiin vuonna 1997. Kristillisestä taustasta tulevat koehenkilöt laitettiin lukemaan Jumalan hyvyyttä ja kaikkivoipaisuutta kyseenalaistava artikkeli, pohtimaan itse kysymyksiä Jumalasta ja arvioimaan artikkelin luomat negatiiviset tunteet eli dissonanssin aiheuttama epäjumalaisuus. Jos kysymyksiä Jumalasta pohdittiin artikkelin lukemisen ja tunteiden mittaamisen välillä, oli dissonanssi pienempi kuin silloin, jos kysymyksiä pohdittiin ennen artikkelin lukemista. Oleellista oli, että kysymykset liittyivät uskonnolliseen kontekstiin. Tutkittavien joukko, joka uskonnollisten kysymysten sijaan vastasi erilaisiin sosiaalisiin kenttään koskeviin kysymyksiin, ei kokenut dissonanssin vähenemistä. Transsendentin kattoelementin lisääminen dissonanssiin havaittiin siis olevan toimiva dissonanssin vähentämisen muoto.²¹⁰

Dissonanssiteorian käyttö uskonnollisissa kontekstissa korostaa muutamia olennaisia havaintoja. Toisin kuin monet arkielämän valintatilanteet,

²⁰⁶ Niillä vakaasti uskonnollisilla koehenkilöillä, jotka eivät luottaneet artikkelin todenperäisyyteen, ei havaittu muutosta vakaumuksen lujuudessa.

²⁰⁷ Batson 1975, 182.

²⁰⁸ Abelson 1959, 346–348.

²⁰⁹ Teologisessa kontekstissa transsendenssi viittaa yksinomaan tuonpuoleisiin, havaintokyvyn ulkopuoleisiin asioihin. Abelson sosiaalipsykologisessa tutkimuksessaan kuitenkin laajentaa termin käsittämään mitä tahansa ylempitasoista elementtiä, joka on ihmisen muutosvoiman ulottumattomissa. Abelsonin teorian yhteydessä käytän termiä transsendenssi tässä laajemmassa merkityksessä.

²¹⁰ Burris, Harmon-Jones, Tarpley. 1997.

uskonnollisuuteen kuuluu yhteisöllinen ulottuvuus. Sosiaalisen tuen vaatimus on siis olennainen huomioitava. Sosiaalista ulottuvuutta korostaa julkinen sitoutuminen omaan uskonnolliseen ryhmittymäänsä. Dissonanssiteorian mukaisesti vahvan vakaumuksen omaavat ihmiset, kohdatessaan uskottavaa ja voimakasta oman maailmankatsomuksensa kanssa ristiriidassa olevaa tietoa tai tapahtumia, vahvistavat omaa vakaamustaan. Heikko uskonnollinen vakaumus sen sijaan voi heiketä edelleen.²¹¹

3.2.4 Kognitiivinen dissonanssi tässä tutkimuksessa

Kognitiivisen dissonanssin teoria on muotoilunsa jälkeen hajonnut suureksi määräksi pienempiä teorioita.²¹² Itse halusin käyttää tässä työssä Festingerin viiden kohdan mallia sen selkeyden, loogisuuden ja seurattavuuden vuoksi. En kuitenkaan halunnut jättää ulkopuolelle myöhempiä havaintoja kognitiivisesta dissonanssista ja erityisesti sen suhteesta ihmisen käsitykseen itsestään ja toiminnastaan. Tästä syystä koin tarpeelliseksi yhdistää Festingerin mallin Aronsonin itsekonsistenssi-teoriaan, jonka esitys dissonanssin motivoivasta voimasta on järkevä ja joka näin lisää malliin olennaisen siitä muutoin puuttuvan puolen. Lopputulos on seuraava:

- 1) On oltava luja vakaumus. Tämän vakaumuksen on oltava sellainen, joka ylläpitää ihmisen kuvaa itsestään johdonmukaisena, ennustettavana, pätevänä, kykenevänä ja moraalisesti hyvänä ihmisenä.
- 2) Tähän vakaumukseen on sitouduttava julkisesti.
- 3) Vakaumuksen on oltava taipuvainen sellaiselle tiedolle tai tapahtumalle, joka uhkaa siihen sitoutuneen ihmisen itsekonsistenssia.
- 4) Jonkin tällaisen asian on tapahduttava.
- 5) Henkilöllä jonka vakaumusta koetellaan, täytyy olla mahdollisuus saada sosiaalista tukea.

Todistuskirjoituksessa esiintyy dissonanssia, kun kaikki neljä ensimmäistä ehtoa täyttyvät. Viides ehto puolestaan liittyy olennaisesti parantumiskokemuksen kirjoittajan mahdollisuuksiin ylläpitää vakaumuksensa dissonanssin keskellä. Säilyttääkseen vakaumuksensa tulee sen olla yhteensopiva itsekonsistenssin kanssa. Jos ihmisen uskonnollinen vakaumus ristiriitainformaatiota kohdatessaan

²¹¹ Ristiriidassa olevien kognitioiden luotettavuus on olennaista, sillä kognitioiden merkittävyyden ja uskottavuuden vähentäminen riittää usein vähentämään dissonanssia niin pieneksi, ettei uskonnollista asennoitumista tarvitse muuttaa.

²¹² Aronson 1992, 310.

saa hänet tuntemaan olonsa hämmentyneeksi, tyhmäksi tai pahaksi, on vakaumuksen validiteetti silloin uhattuna. Oma ajattelua ja toimintaa tai omaa maailmankatsomusta tulee silloin muuttaa.

Dissonanssin vähentämisen keinoina käytän tässä työssä Festingerin alkuperäisteorian kolmea tapaa: dissonanssiin vaikuttavien elementtien muuttamista, uusien kognitioiden lisäämistä ja yhden tai useamman elementin merkityksen heikentämistä. Näiden lisäksi tarkastelen Abelsonin ehdottamaa tapaa vähentää dissonanssia transsendenssin periaatteen avulla.

3.3 Sisällönanalyysi metodina ja tutkimuksen kulku

Löytääkseni vastaukset tutkimuskysymyksiini kirjallisesta aineistosta, valitsin tämän tutkimuksen metodiksi sisällönanalyysin. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa.²¹³ Alun perin se palveli kvantitatiivisena menetelmänä, mutta on sittemmin yleistynyt käyttöön myös kvalitatiivisissa tutkimuksissa.²¹⁴ Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jonka kohteina ovat verbaliset, symboliset ja kommunikatiiviset aineistot. Tutkittava aineisto voi olla melkein mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali niin kauan kuin sitä voidaan analysoida ja sillä on yhteys tutkittavaan ilmiöön.²¹⁵

Sisällönanalyysi voidaan jakaa aineistolähtöiseen, teorialähtöiseen ja teoriaohjaavaan analyysiin.²¹⁶ Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa aineiston hankintaa ei ohjaa mikään valmis teoria. Analyysissa ne luokittelut, joihin aineisto jaetaan, nousevat yksinomaan aineistosta. Teorialähtöisessä analyysissa teoria määrittelee luokittelun. Mitä ilmiöstä jo tiedetään, määrittelee sen, miten aineiston hankinta järjestetään ja miten tutkittava ilmiö käsitteenä ymmärretään.²¹⁷

Tässä työssä käytetty sisällönanalyysin muoto, teoriaohjaava analyysi, on ikään kuin kahden edellisen välimuoto. Siinä valmis teoria otetaan analyysissa selkeästi huomioon, mutta teoria ei määrittele käytetyn aineiston määrää tai laatua. Toisin kuin teorialähtöisessä sisällönanalyysissa, teoriaohjaavassa analyysissa käytetään deduktiivisen (yleisestä yksittäiseen) päättelyn sijasta abduktiivista

²¹³ Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.

²¹⁴ Anttila 1996, 254.

²¹⁵ Anttila 1996, 254; Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–104.

²¹⁶ Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.

²¹⁷ *Ib.*, 95–97.

päätelyä. Tämä tarkoittaa sitä, että valmiiden mallien lisäksi analyysiprosessissa on myös aineistolähtöisyyttä. Aineistosta nousevia havaintoja ja valmista teoriaa on yhdistetty toisiinsa tilanteesta riippuen luovasti tai pakolla. Teoriaohjaavassa analyysissä aikaisemman tiedon vaikutus on tärkeää, mutta sitä ei käytetä niinkään teoriaa testaavana, vaan se enemmänkin pyrkii luomaan puitteet uusille ajatuksille ja kehityssuunnille.²¹⁸

Tämä tutkimus on kirjoittamisvaiheessaan kohdannut lukuisia muutoksia, niin aiheessaan kuin tutkimuskysymyksissäänkin. Valitsin Kristillisen Tieteen tutkimuksen aiheeksi jo ennen kuin minulla oli ajatustakaan teoriasta, saati aineistosta. Perehdyttyäni liikkeeseen enemmän kiinnostus heräsi nimenomaan parannuskertomuksiin ja valitsin ne tutkimusaineistokseni. Mielenkiinto liittyi kysymykseen: ”Miten Kristilliset Tieteilijät kokevat sairastelun ja sairauksista parantumisen harjoittamansa menetelmänsä kautta? Tässä kohtaa esiin nousi mahdollisuus käyttää kognitiivista dissonanssia analyysin teoriana

Aineiston ensimmäisellä lukukerralla tein havainnot aineistolähtöisesti. Kysymyksinä tässä kohtaa olivat: ”Minkälaisia todistuskirjoitukset ovat sisällöltään?” ja ”Kannattaako kognitiivista dissonanssia käyttää tässä aineistossa?” Tein ensimmäiset jaottelut näiden kysymysten ja aineiston perusteella. Keräsin todistuskirjoituksista ylös mielenkiintoisia toistuvuuksia ja muuta kvantitatiivista informaatiota. Tässä kohtaa esiin nousivat erityisesti pelon kokeminen, Kristillisen Tieteen suhde sekulaariin lääketieteeseen sekä erilaiset taudit ja vaivat. Kiinnitin huomiota esimerkiksi siihen, koskiko parantuminen onnettomuutta, sairautta, selittämätöntä kipua vai riippuvuutta.

Toisella lukukerralla teoria määritteli sen, mikä aineistossa oli tutkimukseni kannalta mielenkiintoista. Jaottelin todistuskirjoitusten tilanteita teorialähtöisesti kohtiin, jotka viittaavat dissonanssin syntymiseen, joissa on nähtävissä jokin dissonanssin vähentämisen keinoista tai jotka liittyvät johonkin muuhun dissonanssiteorian kannalta olennaiseen asiaan. Tutkielman lopullinen rakenne syntyi tämän analyysirungon ympärille. Tutkielman kirjoitusvaiheessa muokkautuivat myös tutkimuskysymykseni lopulliseen muotoonsa.

²¹⁸ Tuomi & Sarajärvi 2009, 97.

4 Dissonanssin syntyminen

4.1 Luja ja julkinen vakaumus

Ensimmäisenä ehtona käyttämässäni dissonanssimallissa on vaatimus lujasta vakaumuksesta, joka on yhteensopiva henkilön kuvaan itsestään johdonmukaisena, ennustettavana, kykenevänä ja moraalisesti hyvänä ihmisenä. Todistusten kirjoittajilla on tällainen vakaumus. Muutamissa kirjoituksissa mainitaan erikseen, että Kristillinen Tiede on ollut elämässä läsnä pitkään, parhaimmillaan koko elämän, tuoden vuosien varrella useita parantumisia.

As a lifelong Christian Scientist who'd experienced many healings by turning wholeheartedly to God for help, I knew that praying was a safe, smart and effective thing to do.²¹⁹

Kristillinen Tiede on kirjoittajille tosi maailmankatsomus ja sen menetelmä on järkevää ja johtaa parannukseen. Todistuskirjoitusten kirjoittajat luottavat Kristillisen Tieteen toimintaan voimakkaasti. Kun oire ilmaantuu ja siihen sovelletaan Kristillistä Tiedettä, sen odotetaan poistuvan.²²⁰

Muutamissa todistuskirjoituksissa kirjoittajat ovat tuoreita opinharjoittajia, joilla ei vielä ole pitkää omakohtaista kokemusta Kristillisen Tieteen toimivuudesta. He kuitenkin päättävät kokeilla menetelmää uskoen siihen vakaasti ja näin täyttävät vaatimuksen lujasta vakaumuksesta. Sen sijaan kirjoituksessa, jossa vakaumus Kristilliseen Tieteeseen syntyy vasta parannuksen jälkeen²²¹, ensimmäinen ehto ei täyty. Näin ei myöskään dissonanssia esiinny kyseisessä todistuskirjoituksessa.

Toisena ehtona dissonanssin esiintymiselle on, että vakaumuksen tulee olla julkinen. Kaikissa kirjoituksissa Kristillisen Tieteen kirkkoon kuulumisen tai sen oppien mukaan eläminen on julkista ja siitä tietävät ainakin perheenjäsenet. Todistuskirjoituksen (hyväksyttiin se lehteen tai ei) kirjoittaminen on myös jo itsessään vahva todiste vakaumuksen julkisuudesta, sillä siinä ihminen toivoo, että hänen henkilökohtaiset kokemuksensa päätyisivät tuhansien ihmisten lukemaan julkaisuun. Vaatimus julkisesta sitoumuksesta vakaumukseen siis täyttyy kaikkien kirjoitusten kohdalla.

²¹⁹ Truth overcomes stress (D'Auria L. M.), CSJ – 2/2014.

²²⁰ Esimerkiksi: *“I continued praying with the expectation of complete healing”* (Symptoms of shingles healed (Hallaren M.), CSJ – 8/2014) ja *“That assured me that healing would come”* (Twisted ankle was a dream (Wolfe D.), CSJ – 5/2014).

²²¹ Reading Science and Health heals! (Raoul L. A.), CSJ – 7/2014.

4.2 Vaatimus ristiriitainformaatiosta

Kolmas ehto vaatii, että on oltava jokin sellainen ristiriitainen tieto tai tapahtuma, joka luo uhan vakaumukselle. Neljännessä ehdossa tällaisen asian on tapahduttava, jolloin syntyy dissonanssi. Kristillisen Tieteen todistuskirjoitusten yleisimmät dissonanssit syntyvät siitä, että vaikka kirjoittajat tietävät Kristillisen Tieteen oppien perusteella, ettei sairaudella ole todellisuuspohjaa, antavat ihmisaistit toisenlaisen informaation. Aistien tuoma informaatio tuntuu todelta ja niiden ajattelemisen erheellisiksi aiheuttaa dissonanssia. Ne saattavat saada ihmisen miettimään ”mitä tämä on?” ja ”onko tämä vakavaa?”, vaikka Kristillisen Tieteen mukaan mitkään oireet eivät voi satuttaa ihmisen henkistä eheyttä.

Kilpailevat kognitiot ovat (1) Aineellinen sairauksien selitysmalli (Ihminen on aineellinen) ja (2) Kristillisen Tieteen sairauksien selitysmalli (Ihminen on henkinen). Näistä kirjoittajan vakaumus, maailmankatsomus ja tiedollinen tieto ovat Kristillisen Tieteen puolella, mutta aistikokemukset ja niiden mukanaan tuoma itsesuojeluvaisto aineellisen selitysmallin puolella.

Edellä mainittu tilanne ei kuitenkaan aiheuta vielä erityisen suurta päänvaivaa, jos oireet pysyvät pieninä tai katoavat nopeasti. Isommat ongelmat koittavat siinä vaiheessa, kun oireet ovat poikkeuksellisen voimakkaita ja/tai jos Kristillinen Tiede ei useasta yrityksestä huolimatta onnistukaan parantamaan sairautta. Menetelmä, jonka on useasti todennut tehokkaaksi, ei enää toimikaan, tai asia, jonka on aina mieltänyt valheelliseksi, ilmenee niin voimakkaana, että se melkein pakottaa uskomaan sen todenperäisyyteen ja vakavuuteen. Näissä tilanteissa dissonanssi on selkeä uhka ihmisen itsekonsistenssille, sillä se saa tämän kyseenalaistamaan oman kykynsä toteuttaa Kristillistä Tiedettä tai jopa metodin todenmukaisuuden ja järkevyyden kokonaan. Seuraavaksi esitän, miten edellä mainitut dissonanssit ovat löydettävissä todistuskirjoituksista.

4.2.1 Taipumus uskoa aineelliseen

Jotta parantumistodistuksia pystyisi ylipäänsä kirjoittamaan, on joskus täytynyt olla parantumisen kokemus. Parantumisen kokemus taas vaatii sen, että on joskus sattunut vahingon uhriksi ja on joskus kokenut oireita. Kristillisen Tieteen keskeisin ristiriita on, että vaikka oppiin vihkiytynyt jäsen tietää, että sairaus on pohjimmiltaan vain harhaa ja siksi todellisuudessa harmitonta, ei se aina tunnu siltä. Opillisella tasolla ristiriitaa ei ole. *Tiede ja Terveys – sekä avain Raamattuun* tai

mikään muukaan liikkeen opillinen julkaisu ei väitä, etteikö kipua, sairautta ja kuolemaa usein näyttäisi todella olevan olemassa.²²² Sairauden tunteminen ei ole ristiriidassa Kristillisen Tieteen oppien kanssa, sillä sairauden kokeminen on ”kuolevaiselle mielelle” täysin normaalia.²²³

Dissonanssi syntyy uskomuksesta siihen, että oireita, olivatpa ne kuinka vakavanoloisia tahansa, ei aiheuta mikään todellinen olemassa oleva asia. Ja koska sairaudella ei ole totuus pohjaa, ei oireitakaan todellisuudessa ole. Kristillinen Tiede vaatii ihmisiä näkemään aistiensa yli. Tämä on vaatimus, joka on omiaan tuomaan dissonanssia, sillä ihminen ajattelee luonnollisesti, että hänen aistimansa maailma on todellinen. Kristillisen Tieteilijän tulee siis lakata luottamasta sellaiseen, joka tuntuu luotettavalta. Aistihavaintojen tuomat informaatiot kivusta ja sairauksista eivät ole Kristillisen Tieteen mukaan ainoastaan vääriä, vaan jopa pahoja ajatuksia:

That’s what I immediately did. I firmly told myself not to be afraid and not to think of what could happen to my thumb, thereby obeying the command to “control evil thoughts; that is, to control the temptation to believe that evil and pain are real.”²²⁴

Vaikka Kristillisten Tieteilijöiden ei tule uskoa, mitä aistit yrittävät heille sanoa, on houkutus tälle kerta toisensa jälkeen suuri:

My bicycle went out from under me. I fell hard, landing on my right side and hitting my head on the ground. (I was wearing a helmet) - - When I slowly sat up and began to stand, I was tempted to check for broken bones and “road rash” (a cyclist’s term for skin abrasions).²²⁵

Kristillisen Tieteen mukaan ihminen ei ole koskaan erossa Jumalan huolenpidosta, eikä mikään sairaus tai vaiva ole todellista tai vakavaa. Ihmisen huoli omasta hyvinvoinnistaan ja kehostaan on kuitenkin mitä suurimmassa määrin luonnollista, eikä oireita aina ensimmäiseksi ajatella pelkkänä erheenä, vaan niiden tarkastelu aloitetaan usein hyvinkin aineellisista lähtökohdista:

A list of reasons for this condition popped into my head. Maybe I had injured myself somehow, or maybe it was because of age.²²⁶

I’ve learned from my study of Christian Science that pain is a lie, that it is mental. Nevertheless, some of the thoughts that came were, “What is this?” “Is it serious?” - - I knew that the material body was no part of my spiritual identity, but I still felt very tempted to wallow in the pain.²²⁷

Kristillinen Tieteilijä ei joudu todistamaan itsellensä oireiden merkittämättömyyttä ainoastaan niiden tapahtumahetkellä, vaan ajatukset kääntyvät välittömästi myös tulevaisuuteen. Kokemuksesta voi tietää, että oireilu,

²²² Eddy 1987, 472.

²²³ Tähän samaan aiheeseen palaan vielä myöhemmin luvussa 5.4.

²²⁴ Quick healing of an injury (Taillefer D.), CSJ – 11/2014.

²²⁵ Back on the bicycle (Harvuot C.), CSJ – 6/2014.

²²⁶ Wrist healed (Dorval W.), CSJ – 7/2014.

²²⁷ Claiming a ‘good report’ (Wann R.), CSJ – 11/2014.

oli sen taustalla olevainen tai olematon sairaus, voi jatkua pidempiäkin aikoja. Ihmisen on siis päätettävä, miten hän aikoo jatkaa elämäänsä oireiden kanssa. Kirjoittajalle Kristillisen Tieteen valitseminen hoitomuodoksi on johdonmukainen ja pätevä vaihtoehto, sillä se vastaa tämän näkemystä maailmasta ja hänellä on sen tehosta runsaasti todisteita. Täysin dissonanssiton tämä valinta ei silti aina ole, sillä tiedollinen elementti hoitotoimenpiteistä ei välttämättä vastaa aistikokemusta:

We had refused to accept the prediction that flu symptoms would be prevalent. However, when I arrived at home that evening and was suddenly feeling all the symptoms that had been described, I found myself thinking, “You’re home now and you don’t feel well, so just get into bed, and you’ll probably have to stay home tomorrow and nurse this for a couple of days.”²²⁸

Tässä esimerkissä kirjoittaja oli kieltänyt flunssan oireiden todellisuuden. Siitä huolimatta hän ne saatuaan ensimmäisenä mietti, että parasta olisi mennä pikaisesti nukkumaan ja ottaa muutama päivä rauhallisesti. Kristillisen Tieteen mukaan kumpikin näistä toimintatavoista on turha. Kristillisen Tieteen mukaan aikainen nukkumaanmeno tai seuraavien päivien lepääminen ei sellaisenaan edesauta oireiden poistumista.²²⁹

Kristillinen Tiede vaatii henkilöä kilvoittelemaan spontaaneja, luonnollisia tunteita ja ajatuksia vastaan. Satuttaessaan jalkansa on uskomisen siihen, että kyseisellä jalalla käveleminen olisi vaikeampaa, myönnytys tapaturman suuntaan. Arkikokemus opettaa, että kipeä jalka on arka ja vaatii paranemisajan. Puhtaan opillisella tasolla Kristillisen Tieteen olisi kuitenkin mahdollista parantaa jalka välittömästi.

One of my feet landed in an awkward position and I twisted my ankle. My first thoughts were: “Oh no!” I’ve just started to establish a jogging routine and now I’ll have to take at least several days off to heal. How am I going to go to work tomorrow? How am I going to be productive around the house if I’m stuck all day on a couch with my feet up?²³⁰

Taistelussa oireita vastaan ei heikkoudelle tai myönnytyksille ole varaa. Voittaakseen sairauden erheen Kristillisen Tieteilijän tulee ”seistä vartijana ajatustensa ovella”. Hän ei saa olla sairauden tai onnettomuuden uhri, vaan hänen tulee olla päättäväisesti tätä erhettä vahvempi. Oireet eivät saa saada Kristillisestä Tieteilijästä otetta, eivätkä lannistaa tai satuttaa tätä. Alistuminen sairaudelle merkitsee tappiota:

²²⁸ Flu symptoms erased (Sydness J.), CSJ – 2/2014.

²²⁹ Tämä siitä huolimatta, että normaalista päivärytmistä poisjättäytymisellä on tärkeä osuus myös Kristillisessä Tieteessä. Syynä ei ole kuitenkaan levon parantava vaikutus, vaan se että vähentäessään muita velvollisuuksiaan ihminen voi keskittyä kokonaisvaltaisemmin omaan ajatteluunsa, rukoiluun ja itsensä hoitamiseen henkisin keinoin.

²³⁰ Twisted ankle was a dream (Wolfe D.), CSJ – 5/2014.

I knew I had to make an immediate choice: either accept the picture of black eyes and the attendant consequences or refuse consent to the belief of accident, carelessness, being a victim, being hurt.²³¹

Vain päättäväisyys palkitaan. Kristillisen Tieteen mukaan ihmisellä ei pitäisi olla tarvetta lohdutukselle. Tarve lohdutukselle merkitsee sitä, että ihminen olisi jollakin tavalla ”uhri”, että sairaus hallitsee ihmistä eikä toisin päin. Kristillisen Tieteen mukaan ihminen ei ole koskaan erossa Jumalasta, eikä todellisuudessa edes pysty olemaan altis tapaturmille tai pahuudelle.²³² Näin ei myöskään lohdutusta tarvitsisi, sillä ihmiseen ei ole koskaan osunut mitään sellaista pahaa, jolta pitäisi lohduttaa.

“I need a hug. Could you come here and put your arms around me?” And she did so, willingly. Immediately I started to cry, but just as quickly I stopped myself – was I now going to claim the role of victim? No I was not going to give in to self-pity. I was going to stay with the healing truth that God was now and always upholding me.²³³

Itku, pelko ja lohdutus ovat onnettomuuden ja sairauden läsnä ollessa äärimmäisen inhimillisiä tiloja ja tunteita. Näin siis se, mitä kirjoittajan oma luja vakaumus opettaa ja vaatii, on dissonanssissa sen kanssa, mitä tunteita tämä inhimillisesti ja luonnollisesti tuntisi ja mitä tällä olisi halu ja tarve tehdä ja toteuttaa. Tilannetta korostaa se, että Kristillisen Tieteen mukaan ihminen on vastuussa omasta paranemisestaan, ja niin kauan kuin hän antaa sairauden järkyttää itseänsä, on paraneminen vaikeaa tai jopa kokonaan mahdotonta.²³⁴

E erityisen voimakkaasti Kristillinen Tiede käskee voittamaan pelon. Tapaturmassa tai sairaudessa ei ole eikä saa olla mitään pelättävää. Tämä on yksi menetelmän keskeisimpiä osia ja on peräisin suoraan Phineas Quimbyn alkuperäisestä opista, jonka mukaan pelko ja väärät uskomukset ovat sairauksien perimmäisin syy. Pelon hallitseminen ja voittaminen on todistuskirjoituksissa keskeinen elementti. Niissä pelko mainitaan erikseen yli kolmasosassa, tunnettiin sitä tai ei.

Following the onset of pain there was a loud popping sound in my ear and then complete silence. In fact, the ear started to bleed, which was frightening, and I had to hold a cloth to it.²³⁵

Pelko kahlitsee kiinni sairauteen. Pelkotilassa on vaikeaa, ellei jopa täysin mahdotonta saada itsensä uskomaan sairauden olemattomuuteen. Kuitenkaan mitään sellaista, jota ei ole olemassa, ei tarvitsisi pelätä. Pelko on hyvin selkeä esimerkki siitä dissonanssista, johon Kristilliset Tieteilijät ajautuvat

²³¹ Healed after a fall (Townsend A.), CSJ – 3/2014.

²³² Eddy 1987, 475–476.

²³³ Unfallen and free (Cook P.), CSJ – 7/2014.

²³⁴ Eddy 1987, 391–392, 394, 400.

²³⁵ A Harmonious childbirth and an end to ear trouble (Orth-Moore S.), CSJ – 7/2014.

sairaustapauksissa. Kirjoittaja tietää, ettei hänellä tulisi olla syytä pelätä, mutta tilanne tuntuu siitä huolimatta pelottavalta. Onhan kyseessä oma terveys.

Pelko liittyy aineelliseen todellisuuteen. Pelon ja sitä myöten koko dissonanssin suuruus kasvaa, kun tilanteeseen lisätään aineellisia kognitioita. Tällainen pelkoa lisäävä aineellinen elementti voi olla esimerkiksi perinnöllisyyteen liittyvä pohdinta tai jo unholaan kauan sitten jäänyt yhteys johonkin aineelliseen laukaisijaan:

At the beginning of 2013, a painful condition developed – first in one of my hips and then in the other. Remembering that my late mother had had a hip replacement, I became afraid that perhaps I was heading down the same path.²³⁶

The following morning, I began experiencing symptoms of an asthma attack. I hadn't had one in so long, and I had thrown out all emergency medications years earlier. I had long ago reached the point in my study of Christian Science where I realized the medications were unnecessary -- When the asthma attack came, I was afraid. I thought I shouldn't have kept the plant in the house right under my nose.²³⁷

Molemmat esimerkit kahlitsevat täysin ajatuksen siitä, että aineellisen maailman lainalaisuudet ovat todellisen tuntuisia myös todistuskirjoitusten kirjoittajille. Kun valtaosan elämästään krysanteemeille allerginen kirjoittaja kokee astmakohtauksen krysanteemin lähellä, hän palauttaa mieleen kaikki ne aikaisemmat kerrat, kun vastaavaa on tapahtunut jopa hengenvaarallisesti. Aineelliseen vaivaan pohditaan ensin myös aineellista ratkaisua, astmalääkettä.

Kääntyminen Kristillisen Tieteen puoleen oireiden kohdatessa vastaa kertojan maailmankuvaa ja on sisäisesti johdonmukainen minäkuvan mukainen toimenpide. Useat aikaisemmat allergiakohtaukset luovat tilanteeseen kuitenkin vahvan dissonanssin: vastaavat kohtaukset on aikaisemmin saatu hoidettua oikeanlaisella lääkityksellä. Ajatus siitä, ettei allergioita ole olemassa, sillä mikään aineellinen ei pysty niitä aiheuttamaan, tuntuu vakaumuksesta huolimatta vieraalta.

I noticed a small bump on my shoulder. I was very worried about it, and I called my Christian Science teacher to pray with me. I was afraid that I had cancer and might die. I had heard people on television describing what I saw on my shoulder as this disease.²³⁸

Joissain tapauksissa Kristillinen Tiede tulee suoraan asetettua vastakkain sekulaarin lääketieteen kanssa. Sekulaarin lääketieteen selitysmallit ovat täydellisessä ristiriidassa Kristillisen Tieteen perusajatusten kanssa: joko sairaus on tai ei ole todellisuudessa olemassa. Kun oireiluun liitetään mukaan lääketieteellinen diagnoosi, sairauden olemassaolo saa lisää painoarvoa ja sen ajattelemisen peläksi erheeksi muuttuu haastavammaksi. Lääketieteellisen diagnoosin tekeminen

²³⁶ Mother-Love erases hip pain (Lengner M.), CSJ – 5/2014.

²³⁷ Allergies gone (Baughman C.), CSJ – 11/2014.

²³⁸ Shoulder bump gone (Scherr A.), CSJ – 3/2014.

kasvattaa dissonanssin voimakkuutta, sillä siinä ei kyseenalaisteta enää vain yksittäistä sairastelun tunnetta, vaan koko Kristillinen Tiede. Aineellinen maailma tuntuu diagnoosin jälkeen erityisen todenmukaiselta:

I remember staying up most of the night in deep and consecrated prayer, striving to lift the burden of physicality from my thought. When the medical community, however good its intentions are, attaches a diagnosis to a personal sense of body, it seems pretty real.²³⁹

Diagnoosi on Kristilliselle Tieteelle ristiriitainformaatiota. Se on uusi kognitio, joka on yhteensopiva sekulaarin selitysmallin kanssa ja kasvattaa sen luotettavuutta. Dissonanssia aiheuttava elementti muuttuu diagnoosin myötä voimakkaammaksi. On siten ymmärrettävää, ettei Kristillisessä Tieteessä ole tapana diagnosoida sairauksia tai antaa niille nimiä. Diagnoosin langettaminen antaa sairaudelle lisää voimaa ja tekee siitä todellisemman oloisen. Kyseessä on Festingerin mukainen uuden informaation välttäminen, jossa ihminen pyrkii välttämään sellaisia asioita ja tilanteita, jotka kasvattavat dissonanssia.

He [my husband] thought the condition was shingles - - One of my brothers had been incapacitated by shingles for several months a few years earlier. He then went into his office and researched the signs and symptoms on the Internet and concluded it was probably a "text book case". - - I called the practitioner to let her know what my husband had said. She reminded me that we were not going to give names to diseases.²⁴⁰

Kristillinen Tieteilijä voi lääketieteellisen diagnoosin jälkeen joutua valintatilanteeseen, jossa hänen tulee päättää hoitomuoto oireiluunsa sekulaarin lääketieteen tai Kristillisen Tieteen väliltä. Vakaumuksen puolesta johdonmukainen vaihtoehto olisi luottaa Kristilliseen Tieteeseen. Kirjoittajan luotto harjoittamaansa menetelmään ei kuitenkaan ole aina niin vahva, että valintatilanne olisi yksiselitteinen tai helppo. Tilanne on vapaan valinnan dissonanssitilanne, joka haastaa ihmisen itsekonsistenssia siltä osin, että tämä miettii mahdollisuutta toimia vastoin vakaumuksensa puolestaärkevintä ratkaisua:

I visited my former midwife for my routine gynecological exam. During this visit, she found a lump in my breast. She recommended that I have further testing done, and I told her I would take some time to determine my next course of action. The situation was particularly scary to me because just a few years prior, my older sister had undergone medical treatment for breast cancer and had passed on.²⁴¹

Joskus sekulaarin lääketieteen hoitomuotoa suosittelee esimerkiksi perheenjäsen tai työtoveri. Dissonanssiin lisätään silloin mukaan sosiaalisen tuen merkitys. Sosiaalinen tuki asettuu kuitenkin ristiriitaelementin puolelle, kasvattaen dissonanssia entisestään:

²³⁹ Hernia healed overnight (Blair T. C.), CSJ – 2/2014.

²⁴⁰ Symptoms of shingles healed (Hallaren M.), CSJ – 8/2014.

²⁴¹ Healed of lump in breast (Bradstreet C.), CSJ – 6/2014.

He [my boss] knew I was a Christian Scientist, and he told me he thought I might have a serious condition that should be medically treated. As a lifelong Christian Scientist, I have always depended on God for healing and have had many healings of physical problems and career issues, but this time, for some reason, I couldn't understand, I was confused and unsure what to do. I was also afraid because I could barely eat or drink. - - I kept thinking that I needed to be healed fast because the lease deal I was working was top priority. I wrestled with thinking that perhaps, in order to take care of things quickly I should visit my neighbor, who I knew was a family doctor.

- - Later, my boss told me that he had been so afraid for me that he had been planning an intervention – to come to my house with some friends and force me to go to a doctor.²⁴²

Itsekonsistenssin mukainen toiminta oireiden saapuessa on luottaa yksinomaan Kristilliseen Tieteeseen, sillä sen on todennut toimivan useasti aikaisemmin, ja sen mukaan sekulaari lääketiede ei ole kykeneväinen poistamaan sairauksien perimmäisintä syytä. Todistuskirjoituksissa pohdinnat sekulaarin lääketieteen ja Kristillisen Tieteen välillä päättyvätkin aina pohdinnoista huolimatta Kristillisen Tieteen voittoon:

Confronted by my family's concern, I met with a gynecologist, and was diagnosed with a uterine growth. My family advised me to quickly check into a hospital. They feared the growth could be cancerous, or something equally serious I told them I could not follow their advice, though lovingly given to help me, and I made the decision to turn entirely to God and seek healing solely through prayer, through Christian Science treatment.²⁴³

Todistuskirjoituksissa kerrotaan joskus oireista, jotka ovat suorastaan poikkeuksellisen voimakkaita. Erityisen voimakas kipu tai sairas olotila kasvattaa dissonanssia ja sen voimakkuutta. Tämä on seurausta kahdesta seikasta. Ensimmäinen dissonanssi kasvaa siksi, että siinä missä pienemmät vaivat ovat helppoja ajatella Kristillisen Tieteen mukaisesti vaarattomiksi ja olemattomiksi, näin ei ole enää voimakkaimpien kipujen kohdalla. Toinen syy dissonanssin kasvuun on, että mitä voimakkaampia oireet ovat, sitä suurempia uhkia ne ovat ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille. Dissonanssin voimakkuus kasvaa sen kohdistuessa yhä selkeämmin elämän kannalta tärkeämpiin asioihin. Ihmisen tarve ja kyky pitää huolta omasta itsestään joutuu entistä suuremmin uhatuksi, ja seuraukset väärän hoitomuodon valitsemisesta muuttuvat vakavammiksi.

One day, I suddenly fell to the floor in excruciating pain. It felt as if something in my vertebrae had gone out of place, and as if my upper body were no longer attached to my lower body! The situation was frightening and very painful.²⁴⁴

²⁴² Throat condition healed (Michaels K.), CSJ – 12/2014.

²⁴³ Healed of an internal growth (Boleko M.), CSJ – 12/2014.

²⁴⁴ Spinal condition healed (Jenks Driessen C.), CSJ – 1/2014.

4.2.2 Kun Kristillinen Tiede ei auta

There were many times throughout this experience when I felt as if nothing was happening, even though I was praying.²⁴⁵

Todistuskirjoitusten kirjoittajat eivät ole vieraita tapaturmille tai oireille. Heillä on ollut niitä aikaisemmin, ja he ovat havainneet niitä muilla. He ovat kokeneet, että oireiden poistuminen vie oman aikansa. Satutettu nilkka ei parane heti, vaan se on jonkin aikaa arka. Sama pätee moniin muihin tilanteisiin aina kausiflunssasta alkaen. Suuri dissonanssi syntyy kuitenkin siitä, että Kristillinen Tiede ei tunnu auttavan lainkaan eikä vaiva tunnu alkavan parantua, vaikka kuinka yrittäisi.

Kirjoitusten selkeimmät ja voimakkaimmat dissonanssit liittyvät Kristillisen Tieteen tehoon menetelmänä tai yksilön kykyyn käyttää tätä menetelmää omassa elämässään. Tilanteet, joissa Kristillinen Tiede ei yrityksistä huolimatta auta, ovat pahoja uhkia ihmisen itsekonsistenssille. Kirjoittajilla on lähtökohtaisesti ollut paljon omakohtaista kokemusta menetelmän tehosta. Sen yllättävä tehottomuus jossain ongelmassa on ristiriidassa aikaisempien kokemusten ja tiedollisten elementtien kanssa. Tämä hämmentää ja hämmästyttää kirjoittajia. Tällainen dissonanssi voi saada kirjoittajan kyseenalaistamaan omaa kykyään pitää huolta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

Kristillisen Tieteen toimiessa odottamattoman tehottomasti, ei menetelmä ole enää yhteensopiva itsekonsistenssin vaatimuksen kanssa. Näissä tilanteissa dissonanssi on erityisen suuri.

However [despite of constant praying] I still could not sit up or move without pain, and the frightening picture of what appeared to be dislocated vertebra continued, periodically bringing such excruciating pain that it was all I could do to hold on and pray through it.²⁴⁶

Omista aktiivisista yrityksistä ja jatkuvasta rukoilemisesta huolimatta oireet eivät välttämättä poistu. Sen sijaan sairastelu saattaa jatkua hyvinkin pitkiä aikoja, eivätkä omat yritykset käytä Kristillistä Tiedettä parannusmenetelmänä onnistu, vaikka sitä soveltaa niin tasokkaasti kuin osaa. Sairauden jatkuminen on vastoin kokijan omaa kuvaa itsestään sairautta vahvempana toimijana:

Even in the midst of seeing these healing truths, I couldn't seem to let go of the weight of the past year's worth of "trying" and still failing to "show up healed" at the optometrist's office.²⁴⁷

²⁴⁵ Shoulder bump gone (Scherr A.), CSJ – 3/2014.

²⁴⁶ Spinal condition healed (Jenks Driessen C.), CSJ – 1/2014.

²⁴⁷ Unclasping fear's hold (Brownell H.), CSJ – 10/2014.

Pitkissä sairasteluissa uskoa Kristillisen Tieteen tehoon saattaa ylläpitää yksittäiset pienemmät parannukset. Vaikka vaiva ei kokonaisuudessa poistuisikaan, voivat rukoukset tuoda helpotusta joihinkin oireisiin:

During my late teens and into my 20s, I often suffered from excruciating headaches. Migraines. - - Each time they occurred, I prayed and would often find relief, but then they would occur again.²⁴⁸

Yksittäiset oloilaa helpottavat parannukset ovat pieniä voittoja ja todisteita rukoilun tehosta. Ne eivät kuitenkaan vielä riitä, vaan ristiriita on edelleen sama: Miksi rukoilu ei onnistu parantamaan minua kokonaan? Miksi sairaus ei katoa, vaikka sen Kristillisen Tieteen mukaan pitäisi?

However, the following day, the same thing happened again. Although my prayers again brought relief, the condition began recurring with greater frequency. I'd had many quick physical healings through prayer alone, but this condition didn't seem to be yielding. In fact, it got worse – until I was unable to stand or walk.²⁴⁹

Tällaiset parannukset saattavat käydä pidemmän päälle raskaiksi. Jokaisella kerralla, kun oire saadaan poistettua rukoilulla, on kyseessä parannus, jonka kirjoittaja oletettavasti toivoo olevan lopullinen. Vaivan tullessa takaisin hän huomaa, ettei se ollut sitä.

On helppo ymmärtää, että tällainen tilanne voi saada kokijassa aikaan suurta pelkoa. Pelko on merkki dissonanssin kasvamisesta. Jokainen takaisku, jonka Kristillinen Tieteilijä kokee yrittäessään parantaa itseään, on uusi dissonanssia kasvattava kognitio. Pelko omasta terveydestä voi kasvaa näiden mukana ja saattaa saada ihmisen kyseenalaistamaan koko Kristillisen Tieteen toimivuuden ja sen käytön järkevyyden:

Many times my thought was led to the idea that man cannot experience irritability or irritation because of the infinitude of God's love that man expresses. This was certainly confidence-inspiring. However, when I went back for checkup, I was told nothing had changed, and that I still had the infection. I started to feel fearful that prayer "wasn't working."²⁵⁰

Edellisistä esimerkeistä on puuttunut dissonanssin teorian kannalta erittäin oleellinen sosiaalinen tuki. Ajattelua on helppo vahvistaa ryhmässä, ja rukoilussa mukana oleva tukihenkilö on kykenevä tukemaan ajatusta sairauksien olemattomuudesta ja antamaan vinkkejä siitä, miten juuri tässä tilanteessa olisi hyvä ajatella ja rukoilla. Edes Kristillisen Tieteen spesialistin antama sosiaalinen tuki ei kuitenkaan vielä takaa menetelmän toimivuutta:

²⁴⁸ Migraines gone for good (Schofield K.) CSJ – 2/2014.

²⁴⁹ Spinal condition healed (Jenks Driessen C.), CSJ – 1/2014.

²⁵⁰ Unclasping fear's hold (Brownell H.), CSJ – 10/2014.

Although I had prayerful treatment from my Christian Science teacher, I became weaker by the day. - - We went to my mother's house, where we both could have the care we needed. But the picture was grim and my health continued to deteriorate.²⁵¹

Kun vaivaa ei saada poistettua useista Kristillisen Tieteen yrityksistä huolimatta, ollaan ikävässä tilanteessa. Sairauden erheellisyyttä ei ole saatu todistettua, mutta pitkään kestänyt ja aktiivinen rukoilu ja Kristillisen Tieteen opissa lujasti pysyminen ovat saaneet kirjoittajan uuvuksiin. Matkan varrella on voitu kokea runsaasti parantumisia, joista on voitu olla kiitollisia. Sairauden on jopa saatettu kokea poistuneen kokonaan, mutta havaittu tulevan takaisin myöhemmin. Tämä voi olla Kristilliselle Tieteilijälle erittäin voimakas takaisku:

After a couple of days, I woke up without pain, and I was overjoyed but in the following weeks the pain returned. I felt defeated and that I would never be free.²⁵²

I decided to call a classmate with whom I had become friendly and asked him to support me with Christian Science treatment. However, after two days of improvement, the symptoms returned even worse than before. I was ready to give up.²⁵³

Kristillisen Tieteen toistuvat epäonnistumiset sairauden poistamisessa saattavat johtaa lopulta tilanteeseen, jossa todistuksen kirjoittaja olisi jo valmis hyväksymään sairauden osana omaa elämäänsä. Aineistossa oli todistuksia, joissa Kristillisen Tieteen tehottomuus saa kirjoittajan suuntaamaan katseensa kohti sekulaaria lääketiedettä.

The symptoms returned. I felt dismayed and weary that I might never be healed. I even contemplated seeking medical assistance for this condition.²⁵⁴

Over a period of a year or so, I experienced severe stomach cramps every three or four weeks. I prayed for myself as we are taught in Christian Science and my metaphysical treatments brought some improvement, but the condition kept recurring. On the last occasion, the pain was so acute that I called an ambulance to help me find relief.²⁵⁵

Turvautuminen sekulaariin lääketieteeseen Kristillisen Tieteen sijaan on dissonanssin vähentämisen muoto (toiminnallisen elementin muutos, joka pyrkii palauttamaan itsekonsistenssin, uskon omaan kykyynsä pitää huolta itsestään). Se tuo mukanaan kuitenkin lisää ristiriitainformaatiota. Jos sekulaari lääketiede saa parannettua sellaista, jota Kristillinen Tiede ei onnistu parantamaan, on tämä todiste toisen menetelmän tehosta toisen yli. Henkilö, jonka itsekonsistenssi on rakentunut uskonnolle, että Kristillinen Tiede on hoitona todellisempi ja tehokkaampi kuin sekulaari lääketiede, joutuu selittämään syntyneen ristiriitatilanteen pois.

²⁵¹ Gratitude is a lifesaver (Gantt Reiman P.), CSJ – 10/2014.

²⁵² Claiming a 'good report' (Wann R.), CSJ – 11/2014.

²⁵³ Chronic bleeding stopped (Bronner T.), CSJ – 11/2014.

²⁵⁴ Ib.

²⁵⁵ Stomach pain ceased (Jackson M.), CSJ – 10/2014.

Todistuskirjoitukset kertovat kaikki Kristillisen Tieteen avulla saaduista parannuksista, joissa Kristillinen Tiede on lopullinen parannuksen tuoja. Edellä mainittua tilannetta, jossa sekulaari lääketiede parantaisi jotakin, jota Kristillinen Tiede ei olisi onnistunut parantamaan, ei siis esiinny aineistossa. Sitä voi silti tapahtua monen Kristillisen Tieteilijän arkielämässä.

5 Dissonanssin vähentäminen

Jos luotto Kristilliseen Tieteeseen ei pysty ylläpitämään ihmisen kuvaa itsestään johdonmukaisena, kykenevänä ja moraalisesti hyvänä henkilönä, on dissonanssin ratkaisu Kristillisestä Tieteestä luopuminen. Tätä ratkaisua ei kuitenkaan yksikään todistuskirjoitusten kirjoittajista kerro tapahtuneen. Tässä luvussa tarkastelen, minkälaisin erilaisin keinoin Kristillinen Tieteilijä ylläpitää oman maailmankuvansa joskus voimakkaankin dissonanssin keskellä.

Dissonanssin vähentäminen erilaisissa dissonanssitilanteissa on yhtä luonnollista kuin syöminen nälän tunteen yllättäessä tai juominen janoisena. Dissonanssi on eheää minäkuvaa uhkaava epämukavuustila ja siksi saatava vähenemään.²⁵⁶ Todistuskirjoitusten kirjoittajat kääntyvät Kristillisen Tieteen puoleen omissa dissonanssitilanteissaan yleensä nopeasti. Erityisesti onnettomuuksissa ja vahinkotilanteissa Kristillinen Tiede mainitaan usein ensimmäiseksi asiaksi, jota kirjoittaja ajattelee heti vahingon satuttua. Yllättävä onnettomuus saa ihmisen jännittyneeseen tilaan, jonka kirjoittaja toisensa jälkeen haluaa rauhoittaa nopeasti.

I lost my balance and experienced a brief “uh-oh” moment, as my left foot became pinned under the heavy chute - - There was a list of possible bad outcomes that could have consumed my thought, but instead I found myself instantly in my “prayer closet”. I was conscious only for God, divine Love, with no awareness of danger whatsoever.²⁵⁷

As I lay on the ground, stunned and in pain, I prayed. I began praying even before I could begin to move because my study of Christian Science has taught me to turn quickly to God.²⁵⁸

Kristillisen Tieteilijän kääntyessä Jumalan puoleen välittömästi, tilanne rauhoittuu. Ajatusten kääntäminen henkiseen tapahtuu heti, ennen kuin usko

²⁵⁶ Aronson 1992, 305.

²⁵⁷ Trust in god in a sapphire mine (Rex J.), CSJ – 1/2014.

²⁵⁸ Healed after a fall (Townsend A.), CSJ – 3/2014.

vahingon todellisuuteen ehtii vallata tilaa ajatuksissa. Mitä nopeammin Kristillinen Tieteilijä saa muistettua maailmaa hallitsevat totuudet, sitä nopeammin hän on valmis taistelemaan dissonanssia vastaan.

Dissonanssin vähentämisen keinot, joita tässä työssä tarkastellaan, ovat (1) kognitioiden muuttaminen, joko toiminnallista tai ympäristöllistä elementtiä muuttamalla, (2) uusien kognitioiden lisääminen, (3) dissonanssin merkityksen heikentäminen ja (4) ristiriitaelementtien yhdistäminen transsendsenssin kattokäsitteen alle. *The Christian Science Journal* -lehden todistuskirjoituksissa on löydettävissä viitteitä jokaisesta edellä mainitusta. Voimakkaimpien ristiriitaa aiheuttavien kognitioiden todenperäisyyden kieltämistä on pelkkien kertomusten perusteella, muun vertailuaineiston puuttuessa, hyvin vaikeaa sanoa tapahtuneen tai jääneen tapahtumatta. Tähän palaan uudestaan luvussa 5.5.

5.1 Dissonanssiin vaikuttavien elementtien muuttaminen

5.1.1 Ympäristöllisen elementin muuttaminen

The next morning I awoke feeling fine and continued through the day without any vestige of the illness I had dealt with the day before.²⁵⁹

Kun Kristillinen Tieteilijä rukoilee oikeamman ajattelun puolesta, hän pyrkii muuttamaan dissonanssin fyysistä ympäristöllistä elementtiä. Fyysinen ympäristöllinen elementti on tässä tapauksessa oireiden tunteminen. Oireiden läsnäolo ylläpitää dissonanssia, joka tulee ratkaista tavalla tai toisella. Oireiden kadotessa, eli siis ympäristöllisen elementin muuttuessa, koko asetelma muuttuu ja dissonanssin olemassaolo katoaa.

Before I knew it, I drank the smoothie. Tears of gratitude welled up as I realized I was healed. - - Immediately I was able to eat and drink normally.²⁶⁰

Oireiden katoaminen ratkaisee sairauteen liittyvän ongelman. Parantuminen on selkeä merkki siitä, että sairaus todella oli vain erhatta, eikä se koskaan ollut ihmistä mahtavampi. Jokaisessa todistuskirjoituksessa on onnellinen loppu ja ongelmasta päästään eroon joka kerta. Fyysisen ympäristöllisen elementin muutos esiintyy siis jokaisessa kertomuksessa viimeisenä dissonanssin lopettajana. Oireiden katoamisen myötä ei dissonanssi tule enää takaisin.

As I was lying in bed, I blacked out a third time. This time my husband said I was gone even longer than before. But when I became conscious, I heard an angel message

²⁵⁹ Flu symptoms erased (Sydness J.), CSJ – 2/2014.

²⁶⁰ Throat condition healed (Michels K.), CSJ – 12/2014.

loud and clear in my thought; "This is the end of it!" meaning that this was the end of blacking out. I accepted that thought as absolutely true. And, in fact, it was.²⁶¹

Sairauden oireet todistuskirjoituksissa ovat dissonanssin fyysinen ympäristöllinen elementti. Tätä havainnollistaa hyvin kirjoitus, jossa kesken vesihiihdon iskenyt äärimmäisen voimakas kipu sai rukoilun lisäksi kirjoittajan pohtimaan, pystyisikö hän enää jatkamaan aaltojen päällä.²⁶² Vaihtoehtoja on tässä tilanteessa kaksi. Joko henkilö muuttaa toiminnallista elementtiä ja lopettaa vesihiihtämisen liian kovan kivun vuoksi, tai muuttaa ympäristöllistä elementtiä, eli lopettaa kivun. Vastaavanlaisia tapauksia löytyy useasta kirjoituksesta.

Huomioitavaa on, ettei parantumisen kokemus ole välttämättä sama kuin varsinainen fyysisen olotilan (lopullinen) parannus. Parannuksen kokemus on onnistuneen dissonanssin vähentämisen tulos ja uskonnollinen tunne siitä, että vaiva on voitettu. Se voi tapahtua ennen tai jälkeen varsinaista ympäristöllisen elementin muutosta:

I smiled inside, cherishing the liberating Christ presence. I knew I was healed. By dinnertime, the tingling and pain along my left side had vanished.²⁶³

On mahdollista, että niissäkin tapauksissa, joissa parantumista kuvaillaan täydellisenä, on sama fyysinen ongelma saattanut silti kiusata vielä myöhemmin. Lopullisen parannuksen kokemus on ollut kuitenkin niin voimakas, ja fyysinen vaiva tullut takaisin niin pienenä, ettei se ole enää aiheuttanut dissonanssia. Se ei ole ollut kokijalle enää ongelma, eikä ole saanut tätä kyseenalaistamaan kokemaansa parannusta:

Halfway home, the headache and vision problems completely disappeared - I was healed! In the 40 years since that time, I have had only one instance of a headache, which occurred 20 years ago, and that was quickly dispelled through prayer.²⁶⁴

5.1.2 Vakaumuksen kasvu

Toiminnallisen elementin muutos on todistuskirjoituksissa ennen kaikkea asenteen muutosta ja Kristillisen Tieteen soveltamista jollakin uudella tavalla. Useassa kirjoituksessa sairastelu mielletään haasteena. Sairastelu on kilvoittelua aistihoukutus vastaan. Tästä haasteesta selvittyään moni kirjoittaja kertoo oppineensa jotakin uutta Jumalasta ja Kristillisen Tieteen parantavasta voimasta. Asia on näin myös kaikkein pitkäkestoisimmissa ja vaikeimmissa sairasteluissa,

²⁶¹ God's immediate care (Hensey Stewart M.), CSJ – 1/2014.

²⁶² Water-skiing with freedom (Van Patten J.), CSJ – 8/2014.

²⁶³ Unfallen and free (Cook. P.), CSJ – 7/2014.

²⁶⁴ Migraines gone for good (Schofield K.), CSJ – 2/2014.

joissa dissonanssi on ollut vahva, olo on ollut heikko ja lyöty ja usko Kristilliseen Tieteeseen on horjunut:

This healing took place over the course of a year and left me with a renewed conviction that Christian Science does heal.²⁶⁵

Vakaumuksen kasvu parantumisen lopputuloksena on luonnollinen ja psykologisesti pätevä seuraus aikaisemmasta koettelemuksesta. Parantuminen on merkki siitä, että Kristillinen Tiede todella toimii ja että se on tehokas ja pätevä parantumismenetelmä. Tämä on yhtenevä vakaumuksen omaavan henkilön itsekonsistenssin kanssa. Kristillinen Tiede toimi lopulta, kuten sen kuuluikin toimia. Sairauden tai onnettomuuden tunteminen ainoastaan avasi kirjoittajan mielen ymmärtämään Kristillisen Tieteen sisällöstä yhä enemmän.

I am so grateful that I walked away from this experience completely free, with no aftereffects except an enlightened understanding of our dear Father-Mother God's omnipotent care.²⁶⁶

I couldn't tell you now which knee it was. The spiritual growth and understanding I gained during that time and the support of my family and others are all that have stuck with me of that experience.²⁶⁷

Sen lisäksi, että luotto Kristillisen Tieteen tehoon kasvaa parantumisprosessin seurauksena, kasvaa se joskus jo vastoinkäymisten keskellä. Tässä kyseessä on dissonanssin vähentämisen keino, jossa yksilö pyrkii palauttamaan itsekonsistenssinsa, eli luottamuksensa Kristilliseen Tieteeseen, uhan ollessa aktiivisesti läsnä eikä vasta sen poistuttua.

Batsonin (1975) tutkimus osoitti, että uskottavalle ristiriitainformaatiolle altistuessaan voimakkaan uskonnollisen vakaumuksen omaavat henkilöt kokevat uskossaan vahvistusta.²⁶⁸ Burris, Harmon-Jones ja Tarpley puolestaan osoittivat, että transsendenssin puoleen kääntyminen ristiriitainformaation kohdatessa on tehokas dissonanssin vähentämisen keino.²⁶⁹ Molemmat havainnoista ovat linjassa yleisen dissonanssintutkimuksen tuloksiin asenteen muutoksesta. Todistuskirjoitukset ovat sisällöltään yhteneviä näiden kahden tutkimuksen tulosten kanssa. Sairauden oireiden yllättäessä kristillinen tieteilijä kääntyy yleensä välittömästi Jumalan puoleen, terävöittäen omaa ajatteluaan ja julistaen omaa uskoaan ja aineellisen maailman olemattomuutta.

²⁶⁵ Claiming a 'good report' (Wann R.), CSJ – 11/2014.

²⁶⁶ Trust in God at a sapphire mine (Rex J.), CSJ – 1/2014.

²⁶⁷ Back on the tennis court (Butterfield Wallingford L.), CSJ – 5/2014.

²⁶⁸ Batson 1975, 182.

²⁶⁹ Burris, Harmon-Jones, Tarpley 1997.

I challenged the very notion of material substance by affirming “spirit never created matter” - - Lastly I addressed the sense of pain itself as a false concept walking hand in hand with the false concept of material substance ²⁷⁰

Aktiivinen rukoilu ja ajatusten tarkkailu on Kristillisen Tieteen keskiössä. Se on reitti parantumiseen. Mitä suurempi ja parempi ymmärrys henkilöllä on Kristillisestä Tieteestä, sitä vahvempi hän on taistelemaan sairautta vastaan ja sitä nopeammin hänen tulisi saada vaiva hoidettua. Tästä syystä oireet saavat usein kirjoittajan syventämään omaa Kristillistä Tieteellistä ajatteluaan:

I knew there was more to learn. The practitioner and I spoke almost daily, and I got a better understanding of man’s inseparability from God and of my wholeness as His perfect reflection.²⁷¹

Oireiden jatkuessa vain peräänantamattomuus auttaa. Sairauden tunne koettelee kirjoittajaa ja on testi uskon ja vakaumuksen lujudesta. Mitä pysyvämpi ja voimakkaampi oire on, sitä varmempi tulee olla potilaan mielen lujuus. Oireen todellinen epätosi luonne on pystyttävä näkemään:

I noticed the painful sensation was gone, however, about 30 minutes later, it was back, undiminished. Persistence was the only thing wanting, as far as I could tell, so I went through a similar line of reasoning a second time, endeavoring to pour in even more conviction, if possible.²⁷²

Vakaumuksen lujittaminen dissonanssin ratkaisemiseksi on lopputulosta sekä toiminnallisen elementin muutoksesta että uusien kognitioiden lisäämisestä. Toiminnallinen elementti tässä tilanteessa on ”Kristillisen Tieteen soveltaminen omassa elämässä”. Oireiden iskiessä voimakkaana, aiheuttaen dissonanssia, tämä toiminta aloitetaan. Jos yksi tapa järkeillä sairautta pois osoittautuu tehottomaksi, voi toiminnallista elementtiä muuttaa ja kokeilla toisenlaista ajatteluketjua. Tapahtumien edetessä omaan ajatteluun voidaan lisätä huomattava määrä uusia kognitiivisia elementtejä.

5.2 Uusien kognitioiden lisääminen

Uusien kognitioiden lisääminen on tehokas dissonanssin vähentämisen keino. Todistuskirjoituksissa tätä tapahtuu jatkuvasti. Uudet kognitiot ovat kirjoituksissa usein vastauksia dissonanssista heränneisiin kysymyksiin: Miksi tunnen oloni sairaaksi? Miksi minä en ole jo parantunut? Mikä on oikeanlainen ajattelumalli parantumiseen? Nämä uudet kognitiot ovat uusia tapoja hahmottaa Kristillistä

²⁷⁰ Shoulder pain gone (Coughtry D.), CSJ – 12/2014.

²⁷¹ Mother-Love erases hip pain (Lengner M.), CSJ – 5/2014.

²⁷² Shoulder pain gone (Coughtry D.), CSJ – 12/2014.

Tiedettä ja omaa tilannetta suhteessa siihen. Ne ovat uusia tapoja tarkastella vaikeaa tilannetta ja ne voivat ratkaista sen hetkisen dissonanssin. Uusia kognitioita kirjoittajat voivat saada esimerkiksi Kristillisen Tieteen teksteistä, omista pohdinnoistaan ja oivalluksistaan, praktikolta tai perheenjäseniltä.

Todistuskirjoitukset ovat täynnä lauseita, jotka alkavat uuden asian ymmärtämisellä (*I realized that...*). Yksi tällainen on ymmärrys oman sairastelun perimmäisestä syystä. Useassa kirjoituksessa kokija oivaltaa, että hänen sairastelunsa syynä ovat vääränlaiset ajatukset ja aineelliset, virheelliset aistit, jotka ovat usein huomaamatta saaneet hänestä otteen:

I realized that when I woke up that morning I had opened my thought to believing mortal mind's suggestions and validations.²⁷³

I felt some pain in my chest. While rejoicing in the immediate healing of my nose, I had allowed belief in aftereffects to rob me of confidence that no mortal occurrence is real.²⁷⁴

Kun oman sairastelun syy saadaan uuden kognition myötä löydettyä, dissonanssi vähenee. Se ei muuta aistihavaintoja sellaisenaan, eikä poista oireita, mutta antaa niiden olemassaololle selkeän, Kristillisen Tieteen opin kanssa konsonanssissa olevan syyn. Tällainen uusi kognitio kytkee tiedon sairauden olemattomuudesta juuri siihen tilanteeseen, jossa henkilö on. Se on henkilökohtainen ”ahaa-elämys”, joka koetaan paljon voimakkaampana kuin pelkkä irrallinen tiedollinen totuus pyhästä kirjasta:

Immediately, as I read those quotes and articles my friend had given me, I was inspired by messages that stressed a need for an unconditional commitment to understanding my spiritual identity I realized this was at the root of my problem. I was identifying with the belief that matter had the power to harm me.²⁷⁵

Uusi kognitio voi antaa oireiden olemassaololle myös sellaisen syyn, joka ei suoraan liity ajatusten, aistien ja erheen väliseen suhteeseen. Sen sijaan oireilulle voidaan löytää pelkkää aistiharhaa syvempi tarkoitus. Sairaus voi olla esimerkiksi erinomainen mahdollisuus syventää omaa henkistä ajatteluaan ja oppia jotakin uutta Jumalasta:

As I prayed what came to me was that I was experiencing an opportunity to learn more about God by depending solely on God and Christian Science for healing.²⁷⁶

My mum came over to help and shared with me that this was a precious opportunity for some deep spiritual study.²⁷⁷

²⁷³ Wrist healed (Dorwal W.), CSJ – 7/2014.

²⁷⁴ Healed after a fall (Townsend A.), CSJ – 3/2014.

²⁷⁵ Tooth healing has ripple effect (Matthews C.), CSJ – 3/2014.

²⁷⁶ Throat condition healed (Michels K.), CSJ – 12/2014.

²⁷⁷ Claiming a 'good report' (Wann R.), CSJ – 11/2014.

Oireet voivat olla merkki Jumalalta. Se, että sairaus ei parannukaan heti, voi olla ihmiselle koko elämänsuunnan muuttava kokemus, jossa Jumala ikään kuin puhuu ihmiselle ja pyrkii koettelemuksen kautta palauttamaan tämän oikealle polulle:

I realized that I had been focused on my job to such an extent that I felt totally responsible for the success or failure of my company. I had lost sight of the fact that everything is created by God.²⁷⁸

Uudet kognitiot liittyvät olennaisesti niihin tilanteisiin, joissa Kristillisen Tieteen käyttö on aloitettu, mutta alku on ollut kankea. Silloin dissonanssia vähentää uusi selkeä havainto siitä, miksi menetelmä ei ole vielä toiminut. Uusi kognitio on kokijalle ymmärrys siitä, mitä hän on tehnyt väärin ja mitä tämän tulee nyt tehdä, jotta menetelmä toimisi:

My prayers had become focused entirely on enduring the pain whenever the picture of dislocation appeared. So instead of praying about a condition with my back, I realized I needed to understand better what in my thinking was “unlike ‘the anointed’” - - I began to realize that I had been believing that my happiness, success, and self-respect could be controlled or undermined by another person - - I also realized that my ability to stand and move with freedom was not controlled by muscles or bones.²⁷⁹

Kun edes toistuva rukoilu ei tuonut apua selkävaivaan, johti kognitiivinen dissonanssi kirjoittajan etsimään syitä ongelman esiintymiselle ja erityisesti sille, miksei hän ole vielä onnistunut parantamaan vaivaa lopullisesti. Jotta itsekonsistenssi pysyisi suojattuna, ei normaalisti tehokkaana parannuskeinona palvelut menetelmä voi olla toimimaton ilman perustetta. Todistuskirjoituksissa syy Kristillisen Tieteen tehottomuuteen onnistutaan aina löytämään, ja erityisesti pidemmissä sairastelukertomuksissa kerrotaan tarkasti ja monivaiheisesti kirjoittajan ajattelun kehityksestä.

Yleensä uusi kognitio johtaa toiminnallisen elementin muuttamiseen. Keksiessään oireidensa syyn ja sitä kautta keinon niiden poistamiseen kirjoittaja muuttaa toimintaansa vastaamaan tätä uutta kognitiota. Tästä eteenpäin hän soveltaa Kristillistä Tiedettä ongelmaan eri tavalla kuin aikaisemmin. Tämä toimii tehokkaana dissonanssin vähentämisen keinona, sillä vaikka oireilu ei ole välttämättä loppunut vielä mihinkään, on kirjoittaja onnistunut perustelemaan pois aikaisemmat dissonanssia synnyttäneet epäonnistumisensa ja on valmis käyttämään Kristillistä Tiedettä jälleen luottavaisin mielin.

Now that I had uncovered what really needed to be addressed – a sense of fear that my knee might not be able to withstand the demands of tennis - - I prayed diligently to rid myself of this fear and I expected full and complete healing - - Every time I was on the court I strove to direct my focus beyond my knee.²⁸⁰

²⁷⁸ Throat condition healed (Michaels K.), CSJ – 12/2014.

²⁷⁹ Spinal condition healed (Jenks Driessen C.), CSJ – 1/2014.

²⁸⁰ Back on the tennis court (Butterfield Wallingford L.), CSJ – 5/2014.

Tällaisia uuteen havaintoon perustuvia dissonanssin vähentämisen hetkiä voi olla parannuskokemuksissa useampia. Vaikka uusi kognitio saisi kirjoittajan muuttamaan tapaa, jolla tämä hoitaa itseään, ei se silti välttämättä johda parannukseen. Tilanne on haastava, sillä oivaltaessaan jotakin uutta Kristillisestä Tieteestä kirjoittaja lähtökohtaisesti odottaa parantuvansa.²⁸¹ Jos parannusta ei tulekaan, nousee oma kyvyttömyys parantaa itseään jälleen esiin, mahdollisesti jopa entistä voimakkaampana, luomaan dissonanssia ja olemaan uhka kirjoittajan itsekonsistenssille. Aikaisempi uusi kognitio siitä, miksi Kristillinen Tiede ei auttanut, tulkitaan vääräksi ja tilalle haetaan uusi.

As I began to pray to get a deeper understanding of this precious relationship, I had an "aha" moment. I had always seen God as my Father, but I had never thought of Him as my loving Mother.

- - But the pain continued, and going up the 14 steps leading to the study and bedrooms in my home became increasingly difficult. The practitioner and I spoke almost daily, and I got a better understanding of man's inseparability from God and of my wholeness as His perfect reflection. I saw, too that reflecting is something a reflection does effortlessly. - - I woke up one morning much earlier than usual and heard myself repeating the number 134. Over the years I have learned to be obedient to God's messages, so I got up and looked in the Christian Science Hymnal. When Hymn No. 134 did not bring me the inspiration I expected, I knew God would reveal to me where to find His message.

- - At that moment it was crystal clear to me that deep down I had been harboring the thought that this hip condition might be too difficult or too complicated to heal. That was the material resistance I was encountering. With this realization, I dismissed the resistance from my thought, and I knew that I was healed.²⁸²

Tässä todistuskirjoituksessa uusia kognitioita on matkan varrella runsaasti. Kirjoittaja oppii monta kertaa jotakin uutta Kristillisestä Tieteestä, mutta sairaus ei silti parane. Se ei parantunut vielä "ahaa-elämyksen" ja sitä seuranneen ajattelun muutoksen myötä. Se ei parantunut myöskään, vaikka kirjoittaja oppi praktikon kanssa, mitä todella tarkoittaa Jumalan kuvana oleminen, eikä se parantunut hymnin 134 lukemisen jälkeen. Kristillisen Tieteen tehottomuus sai kuitenkin lopulta syyn. Kirjoittaja oli tiedostamattaan pitänyt sairautta liian vaikeana parannettavaksi. Tämän viimeisen uuden kognition jälkeen fyysinen ympäristöllinen elementti muuttui oireiden poistuessa kokonaan.

Aina uusi kognitio ei johda toiminnan muutokseen. Kristillisen Tieteen toimimattomuudelle voi olla myös muita syitä kuin vääränlainen ajatus- tai toimintatapa. Yksi tällainen kognitio on se, että kielletään Kristillisen Tieteen

²⁸¹ Tästä esimerkkinä: "It came as no surprise to me that within a very short time of gaining this clear spiritual insight, the blister began to drain" (A case of mental surgery (Graunke A.), CSJ – 5/2014) & "I continued praying with the expectation of complete healing" (Symptoms of shingles healed (Hallaren M.), CSJ – 8/2014).

²⁸² Mother-Love erases hip pain (Lengner M.), CSJ – 5/2014.

toimimattomuus kokonaan. Rukoukset kyllä auttavat, mutta kirjoittaja ei vielä havaitse sitä. Kyseessä on ikään kuin liesi, joka hiljalleen lämpiää. Vaikka pitkään tuntuu siltä, ettei mitään tapahdu, alkaa vesi jossain vaiheessa kiehua.

The practitioner shared with me the idea that every prayer is effective, meaning that every prayer over the past year and every prayer each day was complete and totally effective.²⁸³

Uusia kognitioita on myös muunlaisia eivätkä ne välttämättä liity lainkaan Kristillisen Tieteen sisältöön tai henkilön kykyyn käyttää sitä. Sen sijaan uusi kognitio voi olla tieto esimerkiksi vaihtoehtoisesta mallista (sekulaari lääketiede). Kristillisillä Tieteilijöillä ei välttämättä ole sairaala- ja lääkehoitoa kattavia sairaskuutuksia²⁸⁴, mikä tarkoittaa sekulaarin sairaanhoidon olevan heille monissa maissa mahdoton vaihtoehto yksinomaan kalliin hintansa vuoksi:

The shock of being told that a 15-minute trip to the hospital would cost me over a thousand dollars prompted me not to take that option!²⁸⁵

Tässä uusi kognitio sairaalahoidon kalliista hinnasta pakottaa kirjoittajan asettamaan luottamuksensa Kristilliseen Tieteeseen, tuntui se toimivalta parannusmenetelmältä tai ei. Uusi kognitio ei siis suoraan palauta kirjoittajan uskoa Kristilliseen Tieteeseen, mutta se leimaa toisen vaihtoehdon vielä huonommaksi vähentäen dissonanssia. Sama tilanne on silloin, kun Kristillinen Tiede ei ole vielä toiminut, mutta ei ole toiminut mikään muukaan vaihtoehto:

There was no medical treatment available - - Repeated tests for brain damage had turned up nothing.²⁸⁶

Eheän minäkuvan kannalta on järkevämpää pitäytyä Kristillisessä Tieteessä vaikeuksista huolimatta kuin kuluttaa runsaasti rahaa sairaalahoitoon ja päätyä mahdollisesti silti samaan lopputulokseen. Uusi kognitio voi olla myös vaihtoehtoisen hoitomenettelyn saatavuus. Toisin kuin sekulaari lääketiede, Kristillinen Tiede on käytettävissä missä ja milloin tahansa.

²⁸³ Unclasping fear's hold (Brownell H.), CSJ – 10/2014.

²⁸⁴ Useat vakuutusyhtiöt kattavat kuitenkin Kristillisen Tieteen mukaisesta hoidosta koituvat kulut (Where is Christian Science care currently covered in public and private insurance?).

²⁸⁵ Stomach pain ceased (Jackson M.), CSJ – 10/2014.

²⁸⁶ Full recovery from severe case of encephalitis (Muir C.), CSJ – 10/2014.

5.3 Dissonanssielementtien tärkeyden heikentäminen

Kristillisessä Tieteessä tehokas dissonanssin vähentämistapa on dissonanssin merkityksen vähentäminen pienentämällä siihen vaikuttavien elementtien tärkeyttä. Vaikka yleisesti voidaan lähteä liikkeelle ajatuksesta, että ihminen on haluton heikentämään arvostustaan omaa terveyttänsä kohtaan tai toteamaan, ettei oma terveydentila sairauden yllättäessä olisi tärkeä tai olennainen, on Kristillisen Tieteen kohdalla tilanne toinen. Se pystyy helposti pienentämään ristiriita-elementin, tässä tapauksessa oireilun, merkitystä. Kristillisen Tieteen mukaan sairaus kun ei pahimmillaankaan ole kuin erhettä ja aistiharhaa:

I realized that the “waking dream” of a twisted ankle was a dream too, and that I could wake up from it and be healed.²⁸⁷

I’ve learned from my study of Christian Science that it’s important to watch our thoughts because disease and in-harmony are simply objective states of mortal thought.²⁸⁸

Sairauden lisäksi sama epätodellisuus pätee muihin dissonanssia aiheuttaviin tilanteisiin, kuten esimerkiksi yllättäviin onnettomuuksiin:

I decided to take a mental stand by insisting that there couldn’t be any effect from something that was not real to begin with – the whole belief of an accident – because it was not created by the one good God.²⁸⁹

Kristillisessä tieteessä oma fyysinen terveydentila ei myöskään ole niin suuri itseisarvo kuin länsimaissa yleensä. Vaikka aluksi tämä vaikuttaa hieman ristiriitaiselta väitteeltä, koska Kristillinen Tiede on alkujaan syntynyt juuri parannuksen tarpeeseen, ei se silti ole sitä. Kristillisessä Tieteessä suuressa roolissa on ajatus siitä, että ihmisen todellinen ”minä” on yksinomaan henkinen, eikä mikään aineen sairaus voi muuttaa sitä. Koko aineellinen maailma, ihmisen oma keho mukaan luettuna, on loppujen lopuksi toissijaista, eikä sillä ole tarttumapintaa hengen maailmaan. Vaikka sairaus ei lähtisikään pois, ei se silti voi koskaan satuttaa todellista ihmistä, joka ei ole aineellinen lainkaan:

He said that as the spiritual expression of God, Spirit, my son was happy, harmonious, and that every one of his functions was normal. He reminded me that this was my son’s real condition. - - I was enveloped in a sense of God’s love and the understanding that my son was in perfect health.²⁹⁰

I reminded myself of spiritual reality, including my real individuality, which was (and is) spiritual, harmonious, healthy and safe.²⁹¹

²⁸⁷ Twisted ankle was a dream (Wolfe D.), CSJ – 5/2014.

²⁸⁸ Injured foot quickly healed (Hickson J.), CSJ – 2/2014.

²⁸⁹ Healed after a fall (Townsend A.), CSJ – 3/2014.

²⁹⁰ Child’s quick healing (Becker J.), CSJ – 12/2014.

²⁹¹ Distance no obstacle to healing (Richardson S.), CSJ – 12/2014.

Oli sairauden tila siis mikä tahansa ja toimivatpa rukoukset tai eivät, voi Kristillinen Tieteilijä aina tuudittautua siihen ajatukseen, että kaikista vaikeuksista huolimatta hän on edelleen, ja on aina ollut, täydellinen Jumalan kuva, eikä sairaudella ole tässä kuvassa minkäänlaista totuuspohjaa. Tätä kautta Kristillisen Tieteen jäsen pystyy vähentämään dissonanssia yksinkertaisesti pienentämällä oman fyysisen terveytensä tärkeyttä ja sairauden uhkaavuutta. Vaikka oireilu ei ole kadonnut mihinkään, ei sillä ole silti mitään väliä:

Everything that exists is a useful, harmless spiritual idea, and one idea of God cannot possibly harm another idea of God. Therefore, nothing existed that could harm me. This was a comforting thought that made me smile and dissolved all pain and fear.²⁹²

Vahvimmillaan tällainen dissonanssin vähentämisen keino voi muuttaa kirjoittajan ajattelua niin pitkälle, että jopa kuolema voi näyttäytyä paljon vähemmän vakavana asiana:

One day I also felt free of grief. I caught a glimpse of the spiritual fact that death is not real, and I found great peace in knowing that my dear husband and daughter were continuously loved and cared for by God.²⁹³

Tämä kirjoittajan havainto siitä, ettei kuolema ole todellista, oli uusi kognitio, joka heikensi kuolema–elementin vakavuutta. Aviomiehen ja tyttären kuolemasta syntynyt dissonanssi, kaipuu ja ikävä, helpottivat kirjoittajan ymmärtäessä, ettei kuolema ole mitään vakavaa, sillä sitäkään ei todellisuudessa ole olemassa.

5.4 Elementtien yhdistäminen transsendenssin alle

Abelsonin (1959) ehdotuksen mukaan dissonanssia on mahdollista vähentää yhdistämällä ristiriidassa olevat kognitiot jonkin ylempitasoisen elementin alle. Tätä teoriaa testattiin vuonna 1997 positiivisin tuloksien.²⁹⁴ Tätä samaa transsendenssin puoleen kääntymistä tapahtuu myös Kristillisessä Tieteessä. Näitä tilanteita on tässä tutkimuksessa nostettu esiin jo aikaisemmin.

I thought of another statement in Science and Health: "Trials are proofs of God's care" (p.66). I interpreted that to mean that God does not send trials (or accidents) to test us, but that when a challenging situation arises, we can unite with God and prove His constant care for us.²⁹⁵

Vaikea tilanne, jossa oire ja sairaus tuntuvat todelliselta ja Kristillinen Tiede ei auta niin kuin sen pitäisi, ei ole merkki Jumalan ja Kristillisen Tieteen toimimattomuudesta. Päinvastoin, tilanne on kirjoittajalle tärkeä oppitunti. Tätä

²⁹² Healing of accident's aftereffects (Irby Williams C.), CSJ – 12/2014.

²⁹³ Healed of an internal growth (Boleko M.) CSJ – 12/2014.

²⁹⁴ Burris, Harmon-Jones & Tarpley, 1997.

²⁹⁵ Back on the bicycle (Harvuot C.), CSJ – 6/2014.

ajatusta tukee Kristillisen Tieteen tekstikirja kohta, jota todistuskirjoituksen kirjoittaja lainasi:

Koettelemukset opettavat kuolevaisia olemaan nojaamatta aineelliseen tukeen - -
Suurten ahdistusten kautta pääsemme Jumalan valtakuntaan.²⁹⁶

Tällaisen ylemmän kattoelementin alla eivät kognitiot ole enää keskenään ristiriidassa, vaan kognitiot voivat olla tosia samaan aikaan. Kristillinen Tiede voi edelleen olla tosi ja silti toimia jollakin yllättävällä, itsekonsistenssin vastaisella tavalla. Kyseessä on koettelemus, jonka tavoitteena on saada parempi ymmärrys Jumalasta. Toinen esimerkki transsendentista kognitioita yhdistävästä elementistä on Kristillisen Tieteen ”erhe”. Sairaus ja aine voivat näyttää todellisilta, silti olematta sitä.²⁹⁷

I was surely being tempted by the illusion of sickness, and I just needed to see this for what it was – a false mental suggestion. I needed to “stand porter at the door of thought”.²⁹⁸

Vaikka Kristillisen Tieteen metafysiikka aiheuttaisikin aineelliseen maailmaan verrattuna kokijassa ristiriitaista olotilaa, ei Kristillisen Tieteen mukaan mitään ristiriitaa todellisuudessa ole olemassa. Jumala on ”kaikki kaikessa” ja yhtä mieltä ihmisen kanssa. Ja koska Jumalan mieli ei voi tuntea ristiriitaa, ei ristiriitaista olotilaa siis todellisuudessa voi olla olemassa. Tämä ajatus ei suoraan yhdistä dissonanssissa olevia elementtejä toisiinsa, mutta kieltää niiden välisen ristiriidan olemassaolon.²⁹⁹

Within two weeks I felt so clear that there never had been any lapse from harmony in my experience – that I wasn’t trying to return to a harmonious state because I had never left it.³⁰⁰

Oikeastaan jokainen kerta, kun Kristillinen Tieteilijä vähentää dissonanssia opillisen pohdinnan kautta, on kyseessä transsendenssin dissonanssin vähentämisen muoto. Kuten olen tuonut esille, tällaisia Kristillisen Tieteen oppiin liittyviä pohdintoja on parantumiskirjoituksissa runsaasti. Burris et al. (1997) tutkimuksessa huomattiin, etteivät tämän tyylliset pohdinnat Jumalasta ja omasta maailmankuvastaan ennen ristiriitainformaation saamista kuitenkaan ehkäise dissonanssin syntymistä. Transsendenssin pohdinnan puoleen kääntymisen vasta ristiriitainformaation jälkeen todettiin olevan toimiva tapa vähentää dissonanssia.³⁰¹

²⁹⁶ Eddy 1987, 66.

²⁹⁷ Tämä on käänteinen edelliseen tilanteeseen, jossa tosi asia vaikutti epätodelta.

²⁹⁸ Flu symptoms erased (Sydness J.), CSJ – 2/2014.

²⁹⁹ Tämä vastaa jokseenkin Abelsonin yhtä omaa esimerkkiä, jossa teodikean ongelma ratkaistaan ottamalla dissonanssiin mukaan vapaa tahto. Vaikka hyvät ja pahat teot eivät tämänkään jälkeen ole sovitettavissa yhteen keskenään, ristiriita niiden väliltä poistuu. (Abelson 1959, 348).

³⁰⁰ Deep cut healed after a fall (Snorek L.), CSJ – 8/2014.

³⁰¹ Burris, Harmon-Jones & Tarpley 1997, 24.

5.5 Ristiriitainformaation todenperäisyyden kieltäminen

Festinger (1957) esittää, että kaikkein voimakkaimmissa dissonansseissa, joissa äärimmäisen vahva vakaumus on dissonanssissa yhtäläillä vahvan kognition kanssa, on ristiriitainformaation todenperäisyys mahdollista kieltää kokonaan.³⁰² Huomioitavaa on, että vaikka Kristillisessä Tieteessä tapahtuu jatkuvasti pientä kognitioiden todenperäisyyden kieltämistä (aistien ja sairauden totuudellisuuden kieltämistä), on tässä kyse isommista tilanteista. Sen sijaan, että kirjoittaja vain kieltäisi oireittensa olleen todellisia, tulisi hänen kieltää koskaan oireilleensa ylipäänsä ja/tai kieltää, että Kristillinen Tiede olisi koskaan ollut toimimaton tai toiminut yllättävällä, itsekonsistenssia uhkaavalla tavalla.

Jos Kristillinen Tieteilijä kieltäisi oireiden tai onnettomuuden koskaan tapahtuneen, ei hän voisi kirjoittaa siitä parantumistodistusta. On siis selvää, ettei tällaista dissonanssin kieltämistä aineistossa ole. Parhaimmillaankin oire tai vahinko näyttää kirjoittajan mielestä utuiselta, tai hän toteaa, ettei monenlaisista tapahtumista huolimatta kyseessä ollut todellinen vahinko tai todellinen sairaus:

As I stood there, while my full strength returned, that still small voice pronounced loudly in my thought: "Remove all memory of accident" - - I then acknowledged that what really happened was not an accident at all, but a demonstration of complete trust in my oneness with God.³⁰³

Aineiston subjektiivisen luonteen vuoksi ei kuitenkaan voi sanoa, etteikö olisi mahdollista, että kirjoittajat olisivat kieltäneet Kristillisen Tieteen toimineen jotenkin yllättävästi. Todistuskirjoitus kuvaa tapahtumat siinä muodossa, jossa kirjoittaja ne itse muistaa. On mahdollista, että vaikea ja runsaasti ongelmia sisältänyt parantuminen koetaan jälkikäteen tapahtuneen suoraviivaisesti, tehokkaasti ja ilman haasteita. Samoin on mahdollista, että kirjoittaja on kieltänyt dissonanssin omasta sairaudestaan niin, että kokee parantuneensa, vaikkei parannusta olisi koskaan tapahtunut.

Kognitioiden todenperäisyyden kieltämistä tapahtuu kuitenkin vain kaikkein voimakkaimmissa ja vaikeimmissa dissonansseissa, ja ne vaativat toimiakseen paljon sosiaalista tukea. Koska vain osassa kirjoituksista parannutaan todella vakavanoloisesta vaivasta, ja koska monissa kirjoituksissa sosiaalista tukea ei tarvita lainkaan, ei kumpikaan edellä mainittu vaatimus täyty. Valtaosan

³⁰² Festinger 1957, 198–201. Jos vakaumuksen muutosresistanssi ei ole tarpeeksi suuri, ei ristiriitaisen kognition kieltäminen ole mahdollista, vaan dissonanssista seuraa luultavasti vakaumuksen hylkääminen, joko kokonaan tai osittain (muutos dissonanssia aiheuttavassa elementissä).

³⁰³ Trust in God at a sapphire mine (Rex J.), CSJ – 1/2014.

todistuksista kohdalla voidaan siis todeta, ettei kognitioiden kieltämistä ole tapahtunut.

Havaittavan todellisuuden hylkäämistä kuitenkin tapahtuu Kristillisessä Tieteessä. Tämä on huomattavissa heti, kun pelkän Kristillisen Tieteilijän oman subjektiivisen kokemuksen rinnalle otetaan ulkopuolinen kuvaus tapahtumien kulusta. Tällainen voi olla esimerkiksi oikeudenkäynti, joissa Kristillisen Tieteen jäsentä on syytetty lapsensa heitteillejätöstä tai jopa tappamisesta. Eräs tällainen oikeudenkäynti oli vuodelta 1990, kun Ginger ja David Twitchell, kolmannen sukupolven Kristilliset Tieteilijät joutuivat vastaamaan kaksivuotiaan lapsensa Robynin kuolemasta huhtikuussa 1986.

Nancy Calkins, joka oli Robynia hoitanut praktikko, kertoi pojan saaneen parannuksen ja nähneen pojan jahtaamassa kissanpentua ympäri huonetta vain noin 15 minuuttia ennen kuoleman hetkeä.³⁰⁴ Kun Calkinsille näytettiin kuvia, jotka oli otettu lapsesta tämän kuoleman jälkeen, hän oli tuskin tunnistaa lasta niistä. Kuvat shokeerasivat ja yllättivät praktikon, ja hän puhkesi itkuun.³⁰⁵ Robynin isä myös kielsi pojan koskaan jahdanneen kissanpentua juuri ennen kuoleman hetkeä.³⁰⁶ Kyseessä oli tilanne, jossa Kristillisen Tieteen praktikko oli onnistunut poistamaan ristiriitainformaation olemassaolon. Hän oli kieltänyt lapsen koskaan näyttäneen sairaalta ja kuolevalta ja sen sijaan uskoi parantaneensa tämän ja nähneensä tämän jahtaamassa kissanpentua.

Toinen esimerkki onnistuneesta todellisuuden kieltämisestä liittyy Nancy Brewsterin kuolemaan vuonna 1963. Tytön äiti, josta tuli myöhemmin Kristillisen Tieteen praktikko³⁰⁷, kirjoitti tammikuun 1984 *The Christian Science Journal* -lehdessä ilmestyneessä todistuskirjoituksessa, ettei muista minkään sairauden koskaan estäneen mitään aktiviteettia yhdeltäkään hänen neljältä lapseltaan.³⁰⁸ Todellisuudessa Brewsterien perheessä oli kuitenkin viisi lasta. Lapsena kuollut Nancy oli unohdettu kokonaan, yhdessä epäonnistuneen Kristillisen Tieteen parannuksen ja sitä seuranneen kognitiivisen dissonanssin kanssa.³⁰⁹

Toisin kuin aineiston pääosin muodostavat vaivat, lapsen kuolema, lukuisista Kristillisen Tieteen parantamisyrityksistä huolimatta, täyttää täysin Festingerin vaatimuksen erityisen voimakkaasta dissonanssista. Se on vakava hyökkäys

³⁰⁴ Swan 1990, 14–15, 16.

³⁰⁵ *Ib.*, 16-17.

³⁰⁶ *Ib.*, 18.

³⁰⁷ Victims of religion-based medical neglect.

³⁰⁸ A testimony that I heard given at... (Brewster R. P.), CSJ – 1/1984.

³⁰⁹ Fraser 2000, 428.

itsekonsistenssille, sillä siinä on läsnä Aronsonin kaikki kolme uhkaa: ihminen on ensiksi hämmentynyt siitä, ettei hänen harjoittamansa menetelmä toiminut (uhka ennustettavuudelle). Tämä saa hänet kyseenalaistamaan koko menetelmän järkevyyttä ja omaa rooliansa sen harjoittajana (uhka kykenevyydelle). Kaikessa tässä läsnä on syyllisyys siitä, että omat teot tai tekemättä jättämiset ovat johtaneet oman lapsen kuolemaan (uhka moraalisesti hyvälle minäkuvalle).

5.6 Sosiaalisen tuen merkitys

Although I have had many healings through my own prayers with the application of Christian Science, this time I asked a Christian Science practitioner to support me through prayer. I shall never forget this dedicated practitioner's warm and loving response and the assurance of my absolute inseparability from God.³¹⁰

Festingerin viisiportaisen dissonanssimallin viimeinen ehto vaati, että henkilön, jonka vakaumusta koetellaan, tulee voida saada sosiaalista tukea. Todistuskirjoituksissa sosiaalista tukea saadaan paljon. Yleisimmin sitä saadaan Kristillisen Tieteen praktikolta, mutta monesti myös omilta perheenjäseniltä. Vaikka Kristillistä Tiedettä voi käyttää kuka tahansa joko yksin tai ryhmässä, vaatii sen toimiva käyttö ja siinä pysyminen jatkuvaa sosiaalista tukea. Kristillisen Tieteen opit ovat ristiriidassa luonnollisten aistihavaintojen kanssa. Jos nämä opit eivät saa vahvistusta muilta ihmisiltä, on niiden validiteetti vaakalaudalla. Vahva sosiaalinen ryhmä taas pystyy ylläpitämään uskoa voimakkaidenkin sitä vastaan olevien todisteiden keskellä ja selviämään suuristakin dissonansseista.

Praktikkojen merkitystä sosiaalisen tuen antajina ei voi lainkaan väheksyä. Kirkon jäsenten vakaumuksen lujittaminen vaikeina aikoina sairastelun keskellä on juuri se työ, jota praktikot Kristillisen Tieteen parissa tekevät. He yrittävät saada potilaan ymmärtämään sairauden todelliset syyt ja sen pohjimmaisen olemattomuuden. Heidän työnään on tukea potilaittensa ajattelua ja auttaa heitä lujittamaan maailmankatsomustaan. Praktikon läsnäololla voi olla erittäin suuri merkitys. Kristillisen Tieteilijän epäillessä omaa kykyään toimittaa parannusta, tai jopa koko oppijärjestelmää, voi praktikko ohjata ajatuksen kulkua ja muistuttaa kirjoittajaa luottamaan parannuksen tehoon.

At first, I prayed on my own, treating myself. Then I called a Christian Science practitioner for treatment. The practitioner helped me better understand that my real

³¹⁰ Mother-Love erases hip pain (Lengner M.), CSJ – 5/2014.

identity as God's child is spiritual. - - The practitioner also helped me better understand what it means to be God's reflection.³¹¹

Praktikon antama sosiaalinen tuki voi olla pitkän aikavälin opetusta tai yhdessä rukoilua. Todistuskirjoituksissa haetaan sosiaalista tukea praktikolta lähes aina pelkän puhelinoiton välityksellä, eikä praktikon fyysistä läsnäoloa tilanteessa vaadita. Kristillisen Tieteen kannalta on toisaalta yhdentekevää, onko praktikko itse fyysisesti paikalla vai läsnä ainoastaan puhelimen kautta. Tärkeintä on, että sosiaalinen tuki, jota kirjoittaja dissonanssin vähentämiseen tarvitsee, on praktikon kautta aina saatavilla:

A call to the practitioner brought instant relief when she reminded me of these words from a familiar hymn: "I feel God's presence with me here"³¹²

I explained that I wanted to call a Christian Science practitioner who was praying for me and that the late hour wouldn't be a problem for him - - I made several calls to the practitioner that night, and by morning I was much improved.³¹³

Kuudessa todistuskirjoituksessa kirjoittaja kertoo lopullisen parantumisen seurauksen tavalla tai toisella praktikon sanoista tai teoista. Praktikon antamaa sosiaalista tukea sisältäviä kirjoituksia aineistossa on 22 kappaletta. Praktikon tekojen todellista merkitystä on aineiston subjektiivisen luonteen vuoksi vaikea tietää. Sosiaalisen tuen kannalta olennaista on kuitenkin se, että praktikon sanat ja teot on kirjoituksissa koettu tärkeiksi.

Perheenjäsenet ja ystävät mainitaan useissa kirjoituksissa tärkeinä sosiaalisen tuen antajina. Perheen rooli sairastelun keskellä on usein erilainen kuin praktikon. Siinä missä praktikon tehtävä on lujittaa kirjoittajan vakaumusta ja antaa uusia neuvoja, kuinka ajatella ja käyttää Kristillistä Tiedettä, perhe on yleensä enemmän taustalla, pitämässä kirjoittajasta huolta ja auttamassa häntä, missä hän ikinä tarvitseekaan apua.

Taking care of our young son was tremendously challenging, so the two of us go on a plane and went to my mother's house, where we both could have the care we needed. - - My mother read to me the weekly Christian Science Bible Lesson, consisting passages from the Bible and *Science and Health with Key to the Scriptures* - - Because I had become so weak, she was the one who usually talked with my Christian Science teacher several times during the day and sometimes at night.³¹⁴

Todistuskirjoituksissa perheenjäsenet kuuluvat yleensä itsekkin Kristillisen Tieteen kirkkoon. Joku perheenjäsenistä rukoilee usein kirjoittajan kanssa ja auttaa tätä vaikean tilanteen keskellä pysymään uskossaan ja luottamaan siihen, ettei mikään oire voi vahingoittaa ihmisen todellista oloa.

³¹¹ Healed of an internal growth (Boleko M.), CSJ – 12/2014.

³¹² No more knee injury (Camps P.), CSJ – 3/2014.

³¹³ Full recovery from severe case of encephalitis (Muir C.), CSJ – 10/2014.

³¹⁴ Gratitude is a lifesaver (Gantt Reiman P.), CSJ – 10/2014.

Another woman, who was in the medical center, said her son had seen Ella fall over the cliff, and that he had been convinced she was dead. These words upset Ella, but I was able to comfort her with my firm spiritual understanding that she was just fine. I whispered to her exactly that; "You are just fine."³¹⁵

...slowly I regained consciousness. When I did, I saw my husband sitting close by, calmly praying. I asked him to join me in praying out loud "the scientific statement of being"³¹⁶

Praktikon ja perheenjäsenen lisäksi yksi sosiaalisen tuen antaja Kristillisessä Tieteessä on oman paikalliskirkon yhteisö ja sen jumalanpalvelukset ja todistuskokoukset sekä koko Kristillisten Tieteilijöiden verkosto. Yhteisön kokouksissa paikalla on saman maailmankatsomuksen omaavia ihmisiä, joiden yhdessä luoma ilmapiiri vähentää dissonanssia suuresti. Kokouksissa ihminen kokee käytännössä sen, että samat totuudet maailmasta jakaa hänen itsensä ja mahdollisesti perheensä lisäksi joukko muita ihmisiä.

I decided to go to the Wednesday evening meeting at the branch Church of Christ, Scientist, I attend so I could listen to the healing readings from the Bible and Science and Health. I felt sure that in the spiritual atmosphere of church I would gain inspired ideas that would help me.³¹⁷

Kristillisen Tieteen kirkko on myös tärkeä sosiaalisten kontaktien luoja. Kirkon kautta voi saada hyviä ystäviä, joiden tuki vaikeassa tilanteessa voi olla verrattavissa perheenjäsenen tai praktikon antamaan sosiaaliseen tukeen:

Every Sunday and Wednesday, when I attended Sunday school and church, I was in the presence of friends³¹⁸

I decided to call a classmate with whom I had become friendly and asked him to support me with Christian Science treatment. His sincerity and confidence in God were most encouraging. - - my friend persuaded me to continue working and praying.³¹⁹

Muiden ihmisten läsnäolon lisäksi yksi olennainen sosiaalisen tuen lähde Kristillisen Tieteen jäsenille on liikkeen omat julkaisut, kuten *Christian Science Sentinel* ja *The Christian Science Journal* ja erityisesti niissä olevat todistuskirjoitukset. Dissonanssin kanssa kamppaileva henkilö huomaa todistuskirjoituksia lukiessaan, ettei hän ole yksin. Samanlaisia asioita on tapahtunut ennenkin ja Kristillinen Tiede on osoittanut niissä tehonsa.

My very first thought was of testimonies I'd read in the *Christian Science Sentinel* where people described being healed after falling. At the same time, I also recalled testimonies that began, "It was Christmas day..."³²⁰

Even though I was alone, I wasn't afraid. Just before leaving on the trip, I had read a testimony in the *Christian Science Sentinel* about someone who had taken a trip to Africa and had come down with symptoms of malaria. This individual was quickly

³¹⁵ Quick recovery from skiing accident (Sheetz K.), CSJ – 3/2014.

³¹⁶ God's immediate care (Hensey Stewart M.), CSJ – 1/2014.

³¹⁷ Trust in god heals cold symptoms (Snyder D.), CSJ – 10/2014.

³¹⁸ A life turned around (Lowe D.), CSJ – 2/2014.

³¹⁹ Chronic bleeding stopped (Bronner T.), CSJ – 11/2014.

³²⁰ Unfallen and free (Cook P.), CSJ – 7/2014.

healed when a Christian Science practitioner was contacted, even though the practitioner was thousands of miles away. I knew I also would be healed.³²¹

Muiden ihmisten todistuskirjoitusten lisäksi Kristillisen Tieteen kausijulkaisut pitävät sisällään hyödylliseksi koettuja opetuksia Raamatusta, Tieteestä ja Terveydestä, sekä Kristillisestä Tieteestä yleensä:

I attributed my inner calm to the in-depth reading of the *Christian Science Sentinel* I had done the night before, which had given me much inspiration. I had particularly enjoyed the way the writers had shared their understanding and application of the teachings presented in *Science and Health with Key to the Scriptures*.³²²

Myös sosiaalinen media ja muut informaatioväylät, erityisesti Kristillisen Tieteen äitikirkon internetsivut, tarjoavat monenlaisia sosiaalisen tuen väyliä. Bostonin äitikirkon todistuskokoukset ja jumalanpalvelukset ovat kuunneltavissa joka puolella maailmaa. Äitikirkon sivuilta löytyy video-opetuksia, luentoja ja todistuskertomuksia. Kristillisen Tieteen opetuksia ja todistuskertomuksia voi myös ladata kuunneltavassa muodossa.³²³ Sosiaalinen tuki on aina saatavilla internetin kautta, milloin ihminen sitä ikinä tarvitsekaan:

I relished the wonderful online spiritual support available from The Mother Church: the inspiring articles, the many wonderful Christian Science lectures, audio chats, and programs on JSH-online, and the Daily Lifts from Christian Science lecturers. It was like having a full Christian Science Reading Room at home, and more. Blessedly, I also had daily texts, e-mails, and phone calls with the Christian Science practitioner.³²⁴

Useassa kirjoituksessa apuna mainitaan Kristillisen Tieteen Raamattupöytäkirjat. Nämä jokaviikkoiset oppitunnit auttavat Kristillistä Tieteilijää syventämään omaa ajatteluaan ja ne tuovat monesti inspiraatiota ja uusia kognitioita. Raamattutunnit ilmestyvät *Christian Science Quarterly* -julkaisussa, mutta ne ovat saatavilla myös ePub-, PDF-, mp3-, CD- ja HTML-versioina.³²⁵

Vaikka sosiaalinen ympäristö voi toimia tukena dissonanssin vähentämiselle, voi se myös kasvattaa sitä.³²⁶ Tämä tapahtuu silloin, kun sosiaalinen tuki asettuu koettelemuksen alaisen vakaumuksen sijaan ristiriitainformaation puolelle. Tällaisia dissonanssia kasvattavia sosiaalisia tilanteita on todistuskirjoituksissa vähän ja osaa käsittelee jo luvussa 4.2.1.

My wife found me shaking and very ill. She feared for me and asked me to go to hospital for treatment. I refused politely, and asked her to give me my *Science and Health with Key to the Scriptures* by Mary Baker Eddy so I could read it. I have had many healings by studying this book. But my wife did not think I was well enough to do anything and said again that I should go to hospital.³²⁷

³²¹ Distance no obstacle to healing (Richardson S.), CSJ – 12/2014.

³²² Quick healing of an injury (Taillefer D.), CSJ – 11/2014.

³²³ Sunday church services and Wednesday testimony meetings.

³²⁴ No more knee injury (Camps P.), CSJ – 3/2014.

³²⁵ Editions / Christian Science.

³²⁶ Festinger 1957, 177.

³²⁷ Healed after ingesting poison (Kaganda F.), CSJ – 5/2014.

On silti syytä olettaa, että arkipäivän elämässä negatiivinen sosiaalinen tuki on merkittävämpää, kuin mitä pelkät todistuskirjoitukset ehdottavat. Kristillinen Tieteilijä on jatkuvasti yhteydessä myös sellaisten ihmisten kanssa, jotka eivät jaa liikkeen uskoa maailman aineettomuuteen ja Kristillisen Tieteen parantamistehoon. Joskus tällaisia henkilöitä on aivan lähipiirissä: *“I conveyed this thought to my wife, even though she is not a Christian Scientist.”*³²⁸ Koska kanssakäymiset muiden kuin Kristillisten Tieteilijöiden kanssa ja muu negatiivinen sosiaalinen tuki eivät välttämättä liity itse parantumistarinaan millään tavalla, ei näitä kanssakäymisiä ole ollut tarpeellista kirjoittaa todistuskirjoituksiin.

6 Tulokset ja yhteenveto

6.1 Dissonanssin syntyminen ja vähentäminen

Tässä Tutkimuksessa käytetyn teorian mukaan dissonanssia syntyy silloin, kun Kristillinen Tiede uskomuksena ja maailmankatsomuksena ei onnistu ylläpitämään lujan ja julkisen vakaumuksen omaavan kirjoittajan minäkuvaa itsestään ennustettavana, johdonmukaisena, päteväenä, kykeneväenä ja moraalisesti hyvänä ihmisenä. Dissonanssit ovat tilanteita, joissa Kristillinen Tiede johtaa ihmisen syystä tai toisesta hämmennyksiin, toimii odottamattomasti tai saa hänet tuntemaan olonsa tyhmäksi tai jopa pahaksi.

Kun teorian viidestä ehdosta neljä ensimmäistä täyttyy, on tapahtumassa ollut mukana kognitiivista dissonanssia ja näin myös tarve vähentää sitä. Nämä ehdot täyttyvät aineistossani yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta jokaisessa kirjoituksessa. Oli kyseessä sitten uusi tai vanha Kristillisen Tieteen harjoittaja, kirjoittajalla on luja vakaumus menetelmän toimivuuteen. Julkisuuden vaatimus puolestaan täyttyy jo sillä, että todistuskirjoitukset ilmestyvät yleisissä julkaisuissa.

Kristillinen Tieteilijä kohtaa arkielämässään runsaasti dissonanssia aiheuttavaa ristiriitainformaatiota. Aineiston dissonanssit on mahdollista jakaa ristiriitainformaationsa puolesta kahteen ryhmään. Ensimmäinen näistä on

³²⁸ Quick recovery from skiing accident (Sheetz K.), CSJ – 3/2014.

dissonanssi, joka syntyy Kristillisen Tieteen opin kohdatessa ihmisen aistit ja aineellisen maailmankuvan. Dissonanssissa on kyse siitä, että luottaessaan Kristilliseen Tieteeseen ihminen joutuu hyväksymään sen, että hänen aistiensa tarjoama informaatio on pohjimmiltaan virheellistä. Tämä sotii sitä vastaan, että ihmisellä on luonnollinen taipumus uskoa, että aineellinen maailma on todellista ja että aistit kertovat siitä jotakin. Sisäistä opillista ristiriitaa tässä ei kuitenkaan ole, sillä Kristillinen Tiede ei kiellä, etteikö sairaus voisi näyttää todelliselta ”kuolevaiselle mielelle”.

Näin siis jokainen oire on riittävä synnyttämään dissonanssin Kristilliselle Tieteilijälle. Lähtökohtaisesti mitä voimakkaampi oire on, sitä voimakkaampi on sen itsekonsistenssille luoma uhka. Sairaudella ei opin mukaan ole pohjaa todellisuudessa, eikä sen pitäisi olla millään tavalla kykenevä vahingoittamaan ihmisen todellista olotilaa. Tästä huolimatta oireet tai tapaturmat aiheuttavat joissain kirjoituksissa pelkoa, heikkouden tai jopa sairaudelle alistumisen tunnetta ja tarvetta lohdutukselle. Näistä jokainen on Kristillisen Tieteen mukaan vaarallinen tunnetila. Menetelmä vaatii ihmisiä siis toimimaan, ei ainoastaan aistiensa, vaan myös tunteittensa vastaisesti.

Kirjoituksissa on viitteitä siitä, kuinka kirjoittaja epäilee sairauden olemattomuuden todellisuutta ja pelkää sairauden vaarallisuutta. Sekulaarin lääketieteen antama diagnoosi ja/tai yhteys esimerkiksi potentiaalisesti perinnölliseen vaivaan, on kykenevä kasvattamaan tämän epäilyn ja pelon määrää. Kristillinen Tiede ja sekulaari lääketiede asetetaan muutamissa kirjoituksissa vastakkain. Kirjoittajan on valittava hänelle sopiva hoitomuoto ja ratkaistava suhtautumisensa sekulaariin lääketieteeseen, joka on oppiensa puolesta täydellisessä ristiriidassa Kristillisen Tieteen kanssa.

Toinen suuri dissonanssin kategoria liittyy epäonnistumisiin Kristillisen Tieteen toteuttamisessa. Jokainen parantuminen on uskomusjärjestelmän todenperäisyyttä ylläpitävä todiste. Epäonnistunut parannus on sitä vastustava kognitio. Dissonanssi syntyy, kun Kristillinen Tiede ei odotuksista huolimatta saa aikaan sitä lopputulosta, joka sen tulisi kirjoittajan minäkuvan mukaan saada.

Sairastelun aikana Kristillinen Tiede voi tuoda pienempiä parannuksia, tai hetkiä, jolloin kirjoittaja luulee parantuneensa kokonaan, mutta oireiden tullessa takaisin tilanne jatkuu joskus jopa pahempana. Kristillisen Tieteen tehottomuus voi saada kirjoittajan jopa sellaiseen tilanteeseen, jossa hän olisi ollut valmis hyväksymään sairauden osana omaa elämäänsä tai jopa miettimään kokeilevansa

jotakin muuta parannusmenetelmää. Vaikka jokainen kirjoitus päättyi lopulta parannukseen, oli osa niistä usean epäonnistuneen yrityksen takana.

Dissonanssia todistuskirjoituksissa vähennetään Kristillisen Tieteen opin kautta. Tämä tapahtuu esimerkiksi uusia kognitioita lisäämällä, jolloin kirjoittaja onnistuu löytämään perusteen sille, miksi hän tuntee juuri nämä oireet tai miksi hän ei ole vielä yrityksestään huolimatta onnistunut parantumaan. Yleisin syy sairaudelle huomataan olevan se, että on avannut mielensä uskomaan aineellisen maailman, synnin, surun ja pahuuden olemassaolon. Tämän lisäksi sairaus voidaan tulkita olevan mahdollisuus syventää uskoa Jumalaan tai mahdollisuus muuttaa elämän suuntaa.

Monesti tällaiset uudet kognitiot johtavat toiminnallisen elementin muutokseen, minkä jälkeen kirjoittaja yrittää Kristillistä Tiedettä uudella tavalla. Näitä uusia yrityksiä voi olla kirjoituksessa useampia. Uusi kognitio voi olla myös tieto siitä, että rukoilu auttaa ja on tehokas parannusmenetelmä, vaikkei sitä itse vielä huomaisikaan. Kognitiot voivat myös Kristillisen Tieteen tukemisen sijasta heikentää vaihtoehtojen houkuttelevuutta. Tällaisia kognitioita ovat esimerkiksi sairaalahoidon tehottomuus ja kallis hinta.

Kristillinen Tiede voi vähentää dissonanssia myös pienentämällä siihen vaikuttavien elementtien tärkeyttä. Tällainen elementtejä ovat oman fyysisen hyvinvoinnin arvostaminen ja sairauden vaarallisuus. Mikään sairaus tai mikään fyysinen olotila ei voi Kristillisen Tieteen mukaan muuttaa tai poistaa sitä, että jokainen ihminen on Jumalan täydellinen heijastuma, jonka ikuisuus ja täydellisyys eivät ole riippuvaisia mistään aineellisesta. Näytti tilanne kuinka vaikealta tahansa, ei kyseessä ole todellisuudessa mitään vakavaa.

Kristillisessä Tieteessä monet dissonanssin vähentämisen tavoista toimivat transsendenssin dissonanssin vähentämisen tekniikalla. Tässä Kristillisen Tieteen harjoittaja vähentää dissonanssia tai poistaa sen kokonaan linkittämällä ristiriitaiset kognitiot jonkin ylemmän kontekstin alle. Tällainen konteksti voi olla esimerkiksi oppi erheestä. Tämän ylemmän kattokäsitteen alla kognitiot eivät ole enää ristiriidassa keskenään. Sairaus voi yhtä aikaa näyttää todelta ja olla olematta totta.

Jokainen todistuskirjoitus sisältää lopullisen parantumisen. Parantuminen on fyysisen ympäristöllisen elementin muutos, jossa dissonanssi katoaa. Jokainen parantuminen on todiste Kristillisen Tieteen tehosta ja siksi olennainen ihmisen itsekonsistenssia ylläpitävä elementti. Varsinainen parantumisen kokemus ei kuitenkaan aina tapahdu täysin samaan aikaan ympäristöllisen elementin

muutoksen kanssa. Monessa tapauksessa sairaskokemuksen seurauksena kirjoittaja kertoo kokeneensa uskossaan vahvistusta. Vakaumuksen kasvua on joskus nähtävissä jo parantumisen aikana. Vakaumuksen kasvu ristiriitatilanteen aikana ja/tai sen seurauksena on yksi olennaisimmista Kristillistä Tiedettä maailmankatsomuksena ylläpitävistä seikoista, ja se on myös tämän työn keskeisin havainto. Tätä havaintoa avaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

6.2 Vakaumuksen vahvistus osana Kristillistä Tiedettä

Kristillinen Tiede on henkistä kamppailua sairauksia vastaan. Siitä huolimatta, että osa parannuksista tapahtuu vaivattomasti, erityisesti isompien ongelmien ylittäminen vaatii lujaa uskoa ja voimakasta päättäväisyyttä. Todistuskirjoituksissa ihmiset toistuvasti rukoilevat pitkiä aikoja, tekevät lujia päätöksiä ja vastustavat sairauden todellisenä ajattelemisen kiusausta. Ongelman jatkuessa nämä uskomukset ja periaatteet joutuvat yhä useammin ja yhä suuremmalle koetukselle. Sairauden jatkuminen on monesti merkki väärästä ajattelusta ja heikosta uskosta. Todistuksissa tämä saa monet kirjoittajat paneutumaan oppiin huolellisemmin.

Batsonin (1975) dissonanssitutkimuksen mukaan uskottava ristiriita-informaatio johtaa lujan ja julkisen vakaumuksen omaavilla henkilöillä uskonnollisen vakaumuksen kasvuun. Kristillisen Tieteen kohdalla tämä näkyy erittäin selkeänä, sillä vakaumuksen kasvu parantumiseen liittyvissä dissonanssitapauksissa on menetelmässä ikään kuin sisäänrakennettuna ominaisuutena.

Kristillisen Tieteen mukaan sairauksissa ongelmana on, että henkilö antaa elämässään ja ajatuksissaan liian vähän tilaa Jumalalle ja liian paljon tilaa aineelliselle ristiriitainformaatiolle. Kristillisen Tieteen mukaan tilanne ratkeaa ja ongelma poistuu tarkkailemalla ajatuksiaan tarkemmin, tutkimalla kirjoituksia huolellisemmin, rukoilemalla enemmän, kieltämällä voimakkaammin aineellisten aistien informaatio ja ymmärtämällä kokonaisvaltaisemmin, että ihminen on Jumalan täydellinen kuva. Vakaumuksen kasvattaminen dissonanssitilanteen ratkaisemiseksi ei siis tässä tilanteessa ole ainoastaan psykologinen ilmiö, vaan erityisen olennainen osa Kristillistä Tiedettä.

Mitä haastavammalta sairaus vaikuttaa ja mitä suuremmaksi dissonanssi kasvaa, sitä voimakkaammin tulee Kristillisen Tieteilijän pitäytyä harjoittamassaan menetelmässä, jotta sairaus saataisiin voitettua. Kristillinen Tiede vaatii

sairaustapauksissa potilaalta vakaumuksen lujittamista. Tähän lujittamiseen pyrkii myös sosiaalinen tuki, jossa tärkeimmässä roolissa ovat praktikot, joiden koko hoitotapa perustuu yksinomaan potilaan vakaumuksen tukemiselle.

Kristillinen Tiede kulkee psykologian kanssa käsi kädessä. Sen opin noudattaminen saa aikaan dissonanssitapauksissa samanlaista vakaumuksen kasvua, jollaista sosiaalipsykologisen tutkimuksen mukaan pitäisi tapahtuakin. Tässä on luultavasti yksi niistä seikoista, jonka avulla Kristillinen Tieteilijä pystyy ylläpitämään, jopa kognitioiden totuusarvon kieltämiseen asti ulottuvan, vakaumuksensa valtavat määrät ristiriitainformaatiota sisältävässä maailmassa.

Uskominen Kristilliseen Tieteeseen saa aikaan runsaan määrän erilaisia dissonanssitilanteita. Näiden tilanteiden suuri määrä ei kuitenkaan välttämättä heikennä luottoa menetelmään, vaan ne voivat myös vahvistaa sitä. Runsaat dissonanssitilanteet eivät siis, aiheuttamastaan riskistä huolimatta, ole Kristillisen Tieteen yksiselitteinen heikkous, vaan myös sen vahvuus. Dissonanssit saavat menetelmän harjoittajat palaamaan kerta toisensa jälkeen pyhien kirjojensa, rukoukseen, ajatustensa tarkkailun ja sosiaalisen tuen pariin. Kristillisen Tieteen harjoittaminen on ristiriitatilanteessa kaikkein aktiivisinta.

Huomioitavaa on, että tämä johtopäätös toimii ainoastaan voimakkaan ja julkisen vakaumuksen omaaviin henkilöihin, joilla on mahdollisuus saada sosiaalista tukea. Ja vaikka todistuskirjoitusten kirjoittajat kuuluvat tällaiseen ryhmään, eivät kaikki Kristilliset Tieteilijät ole välttämättä samassa asemassa. Tästä viestii esimerkiksi liikkeen jäsenmäärän voimakas väheneminen. Kaikki Kristilliset Tieteilijät eivät selviä dissonanssitilanteista, eivätkä saa käännettyä niitä voitoksi. Näin he lopulta päätyvät hylkäämään uskonsa.

6.3 Tulosten luotettavuuden arviointi

Tulokset perustuvat teorialähtöiseen sisällönanalyysiin. Todistuskirjoitukset ovat kuitenkin aineistona haastavia niiden subjektiivisen kerronnan ja opetuksellisen luonteen vuoksi. Tämän lisäksi tapahtumista voi olla kulunut aikaa jo useampi vuosi. Kognitiivista dissonanssia ei pysty todistuskirjoitusten perusteella mittaamaan, eikä sen läsnäoloa tai vahvuutta pysty sanomaan varmasti. Festingerin vuoden 1956 viiden edellytyksen malli yhdistettynä Aronsonin itsekonsistenssi-teoriaan luo silti erinomaiset ehdot dissonanssin esiintymiselle. Teorian mukaan tilanne, joka täyttää annetut vaatimukset, sisältää kognitiivista dissonanssia.

Kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista, ettei siinä koskaan päästä eroon tutkijan omista kulttuurisista intuitioista. Mitään todellisuutta ei voi kohdata ilman ennakkokäsitteitä, eikä mitään kielellistä voi tutkia huomioimatta tutkijan omaa kielenhallintaa ja kulttuurillista kompetenssia.³²⁹ On siis otettava huomioon, että joku toinen tutkija olisi saattanut tehdä tämän tutkimuksen aineistosta erilaisia johtopäätöksiä, kuin mitä itse olen esittänyt. Kvalitatiivisen tutkimuksen vaatimuksena ei kuitenkaan ole, että kaksi tulkitsijaa päätyisivät aina samaan lopputulokseen, vaan että tutkimus on tarjonnut lukijalle edellytykset arvioida ja hyväksyä tutkijan tekemät ratkaisut.³³⁰

Havaintojen luotettavuuden puolesta puhuu se, että Terra Manca tekee haastattelututkimuksessaan samanlaisia päätelmiä Kristillisestä Tieteestä ja kognitiivisesta dissonanssista. Kahdentoista henkilökohtaisen haastattelun pohjalta Manca esitti, että sekä dissonanssia luova että sitä vähentävä informaatio ovat Kristillisessä Tieteessä peräisin kolmesta eri lähteestä. Näistä ensimmäinen on Kristillisen Tieteen uskomusjärjestelmän oma sisäinen rakenne. Toinen on henkilökohtaiset onnistumiset ja epäonnistumiset Kristillisen Tieteen toteuttamisessa. Kolmas informaationlähde ovat henkilön omat sosiaaliset suhteet, joihin liittyvät muiden ihmisten mielipiteet, kokemukset ja terveydenhoidolliset päätökset.

Mancan kolme kognitiivisten elementtien lähde ovat yhdenmukaiset omiin havaintoihini nähden. Kristillinen Tiede uskomusjärjestelmänä on kykenevä sekä aiheuttamaan dissonanssia (luku 4.2), että toimimaan sen vähentäjänä (luku 5). Omat epäonnistumiset Kristillisen Tieteen toimittamisessa olivat toinen aineistossa dissonanssia aiheuttava ristiriitainformaatio (luku 4.2.2). Onnistuneet parantumiset taas poistivat dissonanssin kokonaan (5.1.1). Sosiaalisen ympäristön merkitystä käsittelevä luvussa 5.6.

Koska kirjoitetuista todistuksista löytyvät dissonanssit ovat samanlaisia kuin Kristillisen Tieteen jäsenten vapaassa haastattelussa esiin tuomat, vahvistaa Mancan haastattelututkimus havaintojeni lisäksi sen, että todistuskirjoitukset kuvaavat kyllin luotettavasti Kristillisten Tieteilijöiden arkea ja ovat dokumentteina laajennettavissa kertomaan totuudenmukaisesti liikkeen jäsenten elämästä. Tutkimustulokseni eivät siis ole päteviä ainoastaan todistuskirjoitustensa itsensä sisällä, vaan myös Kristillisen Tieteen piirissä yleensä.

³²⁹ Mäkelä 1990, 56.

³³⁰ *Ib.*, 59.

6.4 Tulevat tutkimukset?

Mahdollinen tutkimus Kristillisestä Tieteestä ja kognitiivisen dissonanssin suhteesta uskontoon ei rajoitu tai lopu tähän tutkimukseen. Sen sijaan tämän työn sivuilta pystyy nostamaan esiin useita mielenkiintoisia kysymyksiä tulevaisuutta ajatellen. Yksi tällainen voisi olla Hjalmar Sundenin rooliteorian³³¹ huomioiminen yhtenä dissonanssin vähentämisen mekaniikkana. Kristillisen Tieteen julkaisuja voisi olla hyvin mielenkiintoista ja hedelmällistä tarkastella sosiaalisen tuen lähteinä rooliteorian kautta. Voiko kirjoittajan roolin ja sitä kautta Jumalan roolin omaksuminen toimia sosiaalisena tukena? Auttaako roolin omaksuminen transsendenssia pohdintaa?

Kristillistä Tiedettä ja kognitiivista dissonanssia voisi hyvin tutkia lisää myös toisenlaisella aineistolla ja mahdollisesti suomalaisella kohderyhmällä. Tämän tutkimuksen pääpaino on siinä, miten yksilö kokee dissonanssia Kristillisessä Tieteessä. Olisi mielenkiintoista ja olennaista tarkastella aihetta myös vahvemmin sosiaalisella tasolla, sillä sosiaalinen ryhmän merkitys dissonanssien ratkaisemisessa on erittäin suuri. Miten Kristilliset Tieteilijät käsittelevät dissonanssia yhteisönä? Kuinka suuri yhteys Kristillisessä Tieteessä esiintyvillä dissonansseilla on erilaisten sosiaalisten ympäristöjen kanssa?

Omasta mielestäni ehkä mielenkiintoisimmat jatkokysymykset liittyvät esitykseeni siitä, että vaikka dissonanssin tunteminen heikomman vakaumuksen omaaville jäsenille saattaa olla ongelmallista, ei se lujan vakaumuksen omaaville Kristillisille Tieteilijöille johda välttämättä heidän maailmankuvansa heikkenemiseen, vaan sen vahvistamiseen. Koskeeko tämä Kristillisen Tieteen lisäksi mitä tahansa muuta uskonnollista liikettä, jonka maailmankatsomus on jatkuvasti dissonanssissa sekulaarin maailmankuvan kanssa? Jos dissonanssi johtaa heikomman uskon omaavat jäsenet lopulta luopumaan uskostaan, mutta vahvistaa lujaa vakaumusta jo entisestään, johtaako se tällaisten uskonnollisten liikkeiden pienenemiseen, mutta radikalisoitumiseen? Saako sosiaalisen tuen vaatimus nämä pienet, mutta voimakkaan vakaumuksen omaavat liikkeet jalkautumaan yhä

³³¹ Rooliteorian mukaan ihminen lukiessaan uskonnollista kirjallisuutta, samaistuu helposti niiden kirjoittajaan, tekstin minään. Samalla lukija omaksuu myös Jumalan roolin tekstin kertojan kumppanina. Sen tavan, jolla Jumala toimii tekstin kertojan elämässä, odotetaan toimivan myös lukijan elämässä. Tekstissä oleva kertoja–Jumala-suhde aktualisoituu lukijan elämässä hetkittäisenä lukija–Jumala-suhteena. (Källstad 1987, 367–368).

enemmän muiden ihmisten pariin julistamaan omaa sanomaansa ja etsimään uusia jäseniä?

Kun katsoo ympäröivää yhteiskuntaa, uskontoja ja niiden välistä vuorovaikutusta ja kehitystä, tuntuvat tämänlaiset kysymykset vain ajankohtaisemmilta. Tutkimuksilla, joissa kognitiivista dissonanssia yhdistetään uskuntoon, olisi varmasti vielä paljon annettavaa.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Aineisto

- Testimonies of Healing, *The Christian Science Journal* 132, 2014.
1, 34-41.
2, 30-37.
3, 32-41.
5, 34-41.
6, 34-41.
7, 34-41.
8, 32-39.
10, 34-41.
11, 34-41.
12, 32-41.

Internetlähteet ja kirjallisuus

Abelson, Robert P.

- 1959 Modes of Resolution of Belief Dilemmas. *The Journal of Conflict Resolution*, 3/4, 343–352.

Anker, Roy M.

- 1999 *Self-help and Popular Religion in Modern American Culture: An Interpretive Guide*. Westport CT: Greenwood Press.

Anttila, Pirkko

- 1996 *Tutkimisen taito ja tiedonhankinta: taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälaineet*. Helsinki: Akatiimi.

Aronson, Elliot

- 1960 The cognitive and behavioral consequences of the confirmation and disconfirmation of expectancies. *Grant proposal submitted to National Science Foundation*. Harvard University.
- 1968 Dissonance theory: Progress and problems. *Theories of cognitive consistency: a sourcebook*, toim. Abelson Robert P. et al. Skokie IL: Rand McNally. 5-27.
- 1991 Festinger, Leon and the art of audacity. *Psychological Science*, 2/4, 213–217.
- 1992 The Return of the Repressed: Dissonance Theory Makes a Comeback. *Psychological Inquiry*, 3/4, 303–311.

Aronson, Elliot & Carlsmith Merrill J.

- 1962 Performance expectancy as a determinant of actual performance. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 65, 178–182.

- Aronson, Elliot & Chase, Terry & Helmreich, Robert & Ruhnke R.
1974 A two-factor theory of dissonance reduction: The effect of feeling stupid or feeling awful on opinion change. *International Journal for Research and Communication*, 3, 59–74.
- Batson, C. D.
1975 Rational processing or rationalization? The effect of disconfirming information on a stated religious belief. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32/1, 176–184.
- Blomgren, Karin
2012 Vamman aiheuttama tärykalvonreikä [www-artikkeli]. Lääkärikirja Duodecim, Kustannus Oy Duodecim, <http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00756> [tulostettu 21.7.2015].
- Boston Landmarks Commission, Environment Department.
2011 *Christian Science Center Complex*. Boston Landmarks Commission Study Report. City of Boston.
- Brehm, J.W.
1956 Postdecision changes in the desirability of alternatives. *Journal of Abnormal Psychology*, 52/3, 384–389.
- Brenneman, Richard J.
1990 *Deadly Blessings: Faith Healing on Trial*. Prometheus Books.
- Bryant, Christa C.
2009 Africa contributes biggest share of new members to Christian Science church. *The Christian Science Monitor*, 9.6.2009. Saatu osoitteesta: <<http://www.csmonitor.com/USA/2009/0609/p02s07-usgn.html>> [tulostettu 21.7.2015].
- Burris, Christopher T. & Harmon-Jones, Eddie & Tarpley, Ryan W.
1997 "By Faith Alone": Religious Agitation and Cognitive Dissonance. *Basic & Applied Social Psychology*, 19/1, 17–31.
- Chapanis, Natalia P. & Chapanis, Alphonse
1964 Cognitive Dissonance: Five years later. *Psychological Bulletin*, 61, 1–22.
- Christian Science Practitioners
[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors, <<http://christianscience.com/prayer-and-health/get-prayerful-help/christian-science-practitioners>> [tulostettu 21.7.2015].
- Committee on Publication, The First Church of Christ, Scientist
1989 *An Empirical Analysis of Medical Evidence in Christian Science Testimonies of Healing 1969-1988*. The Christian Science Board of Directors.

- Cooper, Joel
1984 A New Look at Dissonance Theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, 17, 229–266.
2007 *Cognitive Dissonance: Fifty Years of a Classic Theory*. Los Angeles CA: SAGE Publications Ltd.

- Eddy, Mary Baker
1936 *Manual of the Mother Church, The First Church of Christ, Scientist, in Boston Massachusetts*. The Christian Science Board of Directors.
1987 *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun*. Boston MA: The First Church of Christ Scientist.

Editions / Christian Science

[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors, <<http://christianscience.com/bible-lessons/editions>> [tulostettu 17.8.2015].

England, R.W.

- 1954 Some Aspects of Christian Science as Reflected in Letters of Testimony. *American Journal of Sociology*, 59/5, 448–453.

Festinger, Leon

- 1957 *A Theory of Cognitive Dissonance*. Evanston IL: Row, Peterson.

Festinger, Leon & Carlsmith James M.

- 1959 Cognitive consequences of forced compliance. *Journal of Abnormal Psychology*, 58/2, 203–10.

Festinger, Leon & Riecken, Henry W. & Schachter, Stanley

- 1956 *When Prophecy Fails*. Minneapolis MN: University of Minnesota Press.

Firsthand experiences of healing

[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors, <<http://christianscience.com/prayer-and-health/firsthand-experiences-of-healing>> [tulostettu 18.8.2015].

Fraser, Caroline

- 1995 Suffering Children and the Christian Science Church. *Atlantic*, 275/4, 105–120.
2000 *God's Perfect Child: Living and Dying in the Christian Science Church*. New York NY: Henry Holt and Company.

Gottschalk, Stephen

- 2011 *Religion in North America: Rolling Away the Stone: Mary Baker Eddy's Challenge to Materialism*. Bloomington IN: Indiana University Press.

Greenwald, Anthony G. & Ronis, David L.

- 1978 Twenty years of cognitive dissonance: Case study of the evolution of a theory. *Psychological Review*, 85/1, 53–57.

- Gutjahr, Paul C.
2001 *Popular American Literature of the 19th Century*. Oxford NY: Oxford University Press.
- Hardyck, Jane
1962 Prophecy fails again: a report of a failure to replicate. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 65/2, 136–141.
- Harmon-Jones, Eddie et al.
1996 Evidence That the Production of Aversive Consequences is not Necessary to Create Cognitive Dissonance. *Journal of Personality & Social Psychology*, 70/1, 5–16.
- Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
2009 *Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas 7., uudistettu ja korjattu painos*. Tampere: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Källstad Thorvald
1987 The Application of the Religio-Psychological Role Theory. *Journal for the Scientific Study of Religion* 26/3, 367–374.
- Manca, Terra
2013 Medicine and Spiritual Healing Within a Region of Canada: Preliminary Findings Concerning Christian Scientists' Healthcare Practices. *Journal of Religion and Health*, 52/3, 789–803.
- Manchester, Chet
2013 A conversation with Mary Baker Eddy [www-luentotalenne]. Boca Raton, Florida. <<http://christianscience.com/prayer-and-health/inspirational-media/lectures-online-and-near-you/a-conversation-with-mary-baker-eddy-32-mins-eng>> [viitattu helmikuussa 2015].
- Merrick, Janna C.
1994 Christian Science Healing of Minor Children: Spiritual Exemption Statutes, First Amendment Rights, and Fair Notice. *Issues in Law & Medicine*, 10/3, 321–342.
- Mäkelä, Klaus
1990 Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Toim. K. Mäkelä. Gaudeamus: Helsinki.
- Nel, Elizabeth & Helmreich, Robert & Aronson Elliot
1969 Opinion change in the advocate as a function of the persuasibility of his audience: A clarification of the meaning of dissonance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 12/2, 117–124.
- Our Father-Mother-God.
1988 Our Father-Mother God. *Christian Science Monitor* 6.9.1988, saatu osoitteesta: <<http://www.csmonitor.com/1988/0906/mrc776.html>> [tulostettu 14.8.2015].

- Paulson, Shirley
2014 The Emerging Face of being One: Discerning the Ecumenical Community from the Christian Science Church. *Journal of Ecumenical Studies*, 49/2, 285–294.
- Raamattu
1992 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.
- Religious Bodies
1906 *Religious Bodies 1906*. Saatu osoitteesta:
<<http://www2.census.gov/prod2/decennial/documents/00190438p1ch1.pdf>> [tulostettu 21.7.2015].
- Schoepflin, Rennie B.
2003 *Christian Science on Trial: Religious Healing in America*. Baltimore MD: Johns Hopkins University Press.
- Schwarz, Ted
1993 *Healing in the Name of God: Faith or Fraud?* Grand Rapids MI: Zondervan.
- Stark, Rodney
1998 The rise and fall of Christian Science. *Journal of Contemporary Religion*, 13/2, 189–214.
- Steele, Claude M. & Liu, Thomas J.
1983 Dissonance processes as self-affirmation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45/1, 5–19.
- Sunday church services and Wednesday testimony meetings.
[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors,
<<http://christianscience.com/church-of-christ-scientist/the-mother-church-in-boston-ma-usa/sunday-church-services-and-wednesday-testimony-meetings>> [tulostettu 17.7.2015].
- Swan, Rita
1990 Christian Science Parents Convicted of Manslaughter in Boston. *Children's Healthcare Is a Legal Duty, Inc.*, 3.
- Swanson, Douglas J.
2001 "*Standing Porter at the Door of Thought*": *The Social Order of the Christian Science Church*. Esitetty Western Social Science Association:n vuosittaisessa kokouksessa 18–21.4 2001, Reno NV.
- Teinonen, Seppo A.
1965 *Nykyajan lahkot: uusia uskonnollisia liikkeitä ja yhteisöjä*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Testimonies of Healing
1984 Testimonies of Healing, *The Christian Science Journal*, 102/1.

The Christian Science Journal Directory, professional services & Church information

[www-hakukone] <<http://directory.christianscience.com/>> [viitattu huhtikuu 2015 & syyskuu 2015].

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli

2009 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uud. laitos.* edn. Helsinki: Tammi.

U.S. Census Bureau

2012 *Statistical Abstract of the United States: 2012.* Saatu osoitteesta: <<http://www.census.gov/compendia/statab/2012/tables/12s0075.pdf>> [tulostettu 21.7.2015].

Victims of religion-based medical neglect

[www-sivu] 2015, CHILD Inc., <http://childrenshealthcare.org/?page_id=132> [tulostettu 21.7.2015].

Vitello, Paul

2010 Christian Science Church Seeks Truce With Modern Medicine. *New York Times*, 23.3.2010.

What is Christian Science?

[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors, <<http://christianscience.com/what-is-christian-science>>, [tulostettu 21.7 2015].

Where is Christian Science care currently covered in public and private insurance?

[www-sivu] 2015, The Christian Science Board of Directors, <<http://christianscience.com/what-is-christian-science/a-closer-look-at-health/press-room-blog/where-is-christian-science-care-currently-covered-in-public-and-private-insurance>>, [tulostettu 24.9 2015].

Zanna, Mark P. & Cooper, Joel

1974 Dissonance and the pill: An attribution approach to studying the arousal properties of dissonance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 29/5, 703–709.

Termit

Keskeisimmät termit esitettynä siinä merkityksessä, jossa niitä tässä työssä käytetään.

DISSONANSSI: *Dissonance*. Epäkonsistenssi, ristiriita. Tila joka vallitsee kahden tai useamman keskenään yhteen sopimattoman kognition välillä. Aiheuttaa psykologista epämukavuutta.

ERHE: Kristillisen Tieteen mukaan oletus siitä, että äly, substanssi, nautinto, tuska ja elämä ovat aineessa. Erhe on ajatus aineen (ja myös pahan, synnin, tuskan, sairauden ja kuoleman) perimmäisestä todellisuudesta.

HAARAKIRKKO: *Branch Church*. Äitikirkon jälkeen perustettu Kristillisen Tieteen seurakunta.

KOGNITIO: Mikä tahansa tieto, mielipide, asenne, tunnetila tai uskomus, joka ihmisellä on ympäristöstään, itsestään tai toiminnastaan.

(KOGNITIIVINEN) ELEMENTTI: Kognitio, tai jokin kognitioon vaikuttava asia.

KONSONANSSI: Konsistenssi, looginen ristiriidattomuus. Tila, joka vallitsee kahden tai useamman keskenään yhteensopivan kognition välillä.

KRISTILLINEN TIEDE (METODI): *Christian Science healing*. Mary Baker Eddyn kehittämä tieteelliseen rukoiluun perustuva parannusmenetelmä.

KRISTILLINEN TIEDE (YHTEISÖ): *Christian Science Church*. Mary Baker Eddyn perustama uskonnollinen liike.

KRISTILLINEN TIETEILIJÄ: Kristillistä Tiedettä omassa elämässään parannusmenetelmänä käyttävä ja/tai johonkin Kristillisen Tieteen seurakuntaan tai yhteisöön kuuluva henkilö.

KRISTILLISEN TIETEEN TEKSTIKIRJA: *Tiede ja terveys sekä avain Raamattuun (Science and Health with Key to the Scriptures).*

ITSEKONSISTENSSI: Ehjä ja ristiriidaton minäkuva, eli käsitys omasta itsestään ja suhteestaan ympäröivään maailmaan.

ITSEKONSISTENSSITEORIA: Elliot Aronsonin teoria, jonka mukaan dissonanssi esiintyy silloin, kun se liittyy ihmisen minäkuvan vastaisiin kognitioihin.

PRAKTIKKO: *Christian Science Practitioner.* Kristillisen Tieteen rukousparantaja.

RISTIRIITAINFORMAATIO: Vakaumuksen kanssa dissonanssissa oleva kognitio tai kognitiojoukko.

SEKULAARI-: Maallinen, maallistunut. Uskonnoista irrallinen.

TRANSENDENSSI: Teologisessa yhteydessä tuonpuoleinen, (aistien) havaintokyvyn ulkopuolinen. Transsendenssiteorian yhteydessä mikä tahansa ylempitasoinen elementti, kuten esimerkiksi kulkutauti.

TRANSENDENSSITEORIA: Dissonanssin vähentämisen malli, jossa ristiriidassa olevat kognitiot saadaan liitettyä toisiinsa jonkin ylempitasoisen periaatteen alle.

ÄITIKIRKKO: *Christian Science Mother Church* tai *The First Church of Christ, Scientist.* Bostonissa sijaitseva, ensimmäinen Kristillisen Tieteen seurakunta. Pitää sisällään liikkeen hallinnolliset elimet.